

Hanne Silvennoinen

OPISKELIJOIDEN NÄKEMYKSET OSALLISUUDESTA JA VAIKUTTAMI- SESTA TURUN AMMATTI-INSTITUU- TISSA

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma (ylempi amk)

2021

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	yhteisöpedagogi (ylempi AMK)
Tekijä	Hanne Silvennoinen
Työn nimi	Opiskelijoiden näkemykset osallisuudesta ja vaikuttamisesta Turun ammatti-instituutissa
Toimeksiantaja	Turun ammatti-instituutti
Vuosi	joulukuu 2021
Sivut	77 sivua, liitteitä 6 sivua
Työn ohjaaja	Sari Miettinen

TIIVISTELMÄ

Turun ammatti-instituutissa on panostettu opiskelijoiden osallisuuteen ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseen usean vuoden ajan. Oikeus osallistua -hanke on osa Opetushallituksen Oikeus osata -kehittämishjelmaa, missä Turun ammatti-instituutti on mukana. Hankkeen tavoitteena on muun muassa lisätä oppilaitosten yhteisöllisyyttä sekä opiskelijoiden osallisuutta.

Tämä opinnäytetyö on tutkimus osallisuudesta ja vaikuttamisesta Turun ammatti-instituutissa. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää miten opiskelijat näkevät osallisuuden sekä vaikuttamismahdollisuudet ja -kanavat oppilaitoksessaan. Millaista tietoa heillä oli osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä miten vaikuttamismahdollisuuksia voisi parantaa.

Opinnäytetyön aineistonkeruussa käytettiin sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista menetelmää. Kyselylomakkeella kartoitettiin Turun ammatti-instituutin opiskelijoiden tietämystä vaikuttamismahdollisuuksista ja teemahaastatteluilla syvennettiin näkemyksiä osallisuuden sekä vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisesta oppilaitoksessa. Opinnäytetyön tavoitteena oli tavoittaa monipuolisesti eri tutkintojen ja koulutusten opiskelijoita, jotta pystytään vertaamaan, mitä opiskelijat tietävät erilaisista vaikuttamismahdollisuuksista ja -kanavista.

Opinnäytetyön tulosten perusteella opiskelijoiden tietämykseen sekä osallistumismahdollisuuksiin vaikuttaa se, onko opiskelija perustutkinnon opiskelija vai ei sekä milloin on aloittanut opiskelun. Perustutkinnon opiskelijoilla on parempi tietämys sekä mahdollisuus osallistua erilaisiin vaikuttamistoimintoihin. Myös toimipiste, jossa opiskelija opiskelee, vaikuttaa siihen kuinka hyvin erilaiset osallisuuden ja vaikuttamisen toiminnot ovat hallussa. Vaikuttamismahdollisuuksista ja -kanavista tiedottamisen tulisi myös olla tasavertaista ja kaikkien saatavilla. Opiskelijoiden mielipiteitä kysytään, mutta opiskelijoiden kuulemisella ja mielipiteillä toivotaan olevan vaikutusta, kun toimintoja kehitetään ja suunnitellaan oppilaitoksessa.

Opinnäytetyön tulokset kertovat opiskelijoiden osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisen tarpeesta tasavertaisempaan suuntaan. Kaikilla opiskelijoilla ei ole samanlaista tietoa toiminnoista tai mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa. Opinnäytetyön tuloksia pystytään hyödyntämään oppilaitoksen osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisessä.

Asiasanat: osallisuus, vaikuttaminen, ammatillinen koulutus, opiskelijat

Degree	Master of Humanities
Author	Hanne Silvennoinen
Thesis title	Students views on participation and influence at the Turku Vocational Institute
Commissioned by	Turku Vocational Institute
Time	December 2021
Pages	77 pages, 6 pages of appendices
Supervisor	Sari Miettinen

ABSTRACT

Turku Vocational Institute has been investing in students' participation and the development their opportunities to influence for several years. The Right to Participate project is part of the National Board of Education's Preparing the Programme to Develop Quality and Equality in Vocational Education and Training, in which the Turku Vocational Institute is involved.

This thesis is a study of the views of students of the Turku Vocational Institute on participation and influence in their institution. The objective of the thesis is to find out how students see participation and the opportunities and channels of influence, and what kind of information students have about participation and opportunities to influence the Turku Vocational Institute. The aim is to elicit students' development ideas for influencing opportunities in their own institution.

In the thesis both a quantitative and a qualitative method were used. The questionnaire survey showed the knowledge of the students about the possibilities of influencing. Semi-structured interviews deepened their views on participation and the possibilities of influencing in the educational institution. The objective of the thesis was to reach students from different qualifications in a versatile way in order to be able to compare what students know about different opportunities and channels of influencing.

Based on the results of the thesis, students' knowledge and participation opportunities are affected by whether the student is a vocational upper secondary student or not. Vocational upper secondary students have better knowledge and opportunities to participate in various advocacy activities. The campus where the student studies also affects how well they have different influencing functions. Information about the opportunities and channels of influence should also be equal and accessible to all. Students' opinions are asked, but it is hoped that student consultation and opinions will have an impact when activities are developed and planned at the institution.

The results of the thesis are about participation and influence at the Turku Vocational Institute. The results will be able to be used in the development of participation of the institute.

Keywords: participation, influence, vocational education and training (VET), students

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN.....	8
2.1	Osallisuus käsitteenä ja ilmiönä.....	8
2.2	Vaikuttaminen käsitteenä ja ilmiönä.....	13
3	OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN AMMATTIOPPILAITOKSESSA.....	16
3.1	Lainsäädäntö ja ohjelmat.....	16
3.2	Osallisuus ja vaikuttaminen ammattioppilaitoksessa.....	18
3.3	Osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuudet ammattioppilaitoksessa.....	20
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	24
4.1	Tutkimuksen kohde.....	24
4.2	Tutkimuskysymykset.....	25
4.3	Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä.....	25
4.4	Aineistonkeruuprosessi.....	28
4.5	Aineisto ja analyysi.....	31
5	TULOKSET.....	33
5.1	Opiskelijat eri koulutuksista ja tutkinnoista.....	33
5.2	Opiskelijoiden näkemykset ryhmäedustajatoiminnasta.....	37
5.3	Opiskelijoiden näkemykset tutor- ja opiskelijakuntatoiminnasta.....	43
5.4	Epätietoisuus palautekanavista.....	50
5.5	Tasavertaisuuden toteutuminen.....	56
5.6	Kehittämisideat.....	58
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	63
6.1	Pohdinta ja johtopäätökset.....	63
6.2	Työn luotettavuuden arviointi.....	68
6.3	Jatkotutkimus- ja kehittämis ehdotukset.....	72
	LÄHTEET.....	74
	LIITTEET	

Liite 1. Kysely TAI:n opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksista

Liite 2. Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Ammatillisen koulutuksen reformissa uudistettiin ammatillisen koulutuksen rahoitusta, ohjausta, toimintaprosesseja, tutkintojärjestelmää ja järjestäjäraakenteita. Lait ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta yhdistyivät uudeksi laiksi. Koulutukseen hakeutuminen ja opiskelijavalinnat uudistuivat ja jatkuva haku mahdollistaa tänä päivänä koulutukseen hakeutumisen joustavasti ympäri vuoden. (Ammatillisen koulutuksen reformi s.a.) Reformin myötä nousi myös esille kaikkien opiskelijoiden tasavertainen kuuleminen ja vaikuttamismahdollisuudet omiin asioihin, opiskeluun ja opiskelu-ympäristöön huolimatta siitä, onko perustutkinnon tai muun koulutuksen opiskelija tai edustaako yhteishaun tai jatkuvan haun kautta tullutta opiskelijaa.

Opinnäytetyö on tutkimus opiskelijoiden näkemyksistä osallisuudesta ja vaikuttamisesta Turun ammatti-instituutissa. Opiskelijoiden kuulemiseen ja vaikuttamismahdollisuuksiin on panostettu vuosien ajan Turun ammatti-instituutissa muun muassa kehittämishankkeiden kautta. Turun ammatti-instituutin operatiiviseen sopimuksen 2021 yhdeksi strategiseksi painopisteeksi on myös kirjattu oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisen yhteisöllisen syrjäytymistä ehkäisevän toiminnan kehittäminen, opiskelijoiden osallisuuden ja opiskeluhyvinvoinnin kehittäminen.

Turun ammatti-instituutti on Turun kaupungin sivistystoimialaan kuuluva ammatillista koulutusta järjestävä oppilaitos. Oppilaitoksena Turun ammatti instituutti on yksi Suomen suurimmista ammatillista oppilaitoksista. Turun ammatti-instituutissa opiskelee noin 6000 opiskelijaa kuudessa eri toimipisteessä. Toimipisteet ovat Aninkaisten koulutalo, Juhannuskukkulan koulutalo, Lemminkäisenkadun koulutalo, logistiikan koulutuskeskus (Kuormakatu), Peltolan koulutalo sekä Ruiskadun kampus. (Turun kaupunki s.a.; Turun ammatti-instituutti s.a.)

Turun ammatti-instituutissa toimi vuosina 2017–2020 Osallisuushanke HOI! – Hyvinvointia, osallisuutta ja intoa ammatilliseen koulutukseen. Hankkeen tavoitteena oli yhteisöllisyyden ja osallisuuden tukeminen tilanteessa, jossa opiskelijat hankkivat osaamista henkilökohtaisia polkuja kulkien. Hankkeessa kehitettiin muun muassa tutor- ja opiskelijakuntatoimintaa ja hankkeessa tehdyt sekä kesken jääneet asiat ovat ohjanneet tämän opinnäytetyön tarvetta. (HOI! – hyvinvointia, osallisuutta ja intoa ammatilliseen koulutukseen 2020.)

Turun ammatti-instituutissa on ollut pitkän ajan tutortoimintaa, opiskelijakunnan hallitustoimintaa sekä Opiskelijajyhdistys TAIKA ry:n toimintaa. Lisäksi jokaisesta opiskelijaryhmästä valitaan ryhmäedustaja ja varaedustaja, jotka osallistuvat esimerkiksi koulutuspäälliköiden järjestämiin palautetilaisuuksiin, joissa kuullaan opiskelijoiden ajatuksia, mielteitä ja huolia opiskelusta ja opiskeluympäristöstä. Tutortoimintaa on Turun ammatti-instituutin jokaisessa toimipisteessä ja opiskelijakunnan hallituksia oppilaitoksessa on yhteensä seitsemän. Jokaisella toimipisteellä on oma hallituksensa, lukuun ottamatta suurimmassa toimipisteessä Ruiskadun kampuksella toimii kaksi hallitusta (sosiaali- ja terveysalan sekä liiketoiminnan opiskelijakunnan hallitus). Opiskelijakunnan hallitusten puheenjohtajat ja varajäsenet muodostavat taas Opiskelijajyhdistys TAIKA ry:n hallituksen. (Opiskelijan opas 2021, 11–12.)

Opiskelijatoiminnan koordinaattori toimii hallitusten tukena ja apuna ja on luomassa yhdessä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa yhteisöllistä ja kannustavaa ilmapiiriä koko oppilaitoksella. Toimiessani opiskelijatoiminnan koordinaattorina olin seuraamassa läheltä opiskelijoiden mahdollisuuksia päästä vaikuttamaan asioihin, mutta samalla huomasin, että oppilaitos on iso, eivätkä kaikki välttämättä tule kuulluksi. Osallisuushankkeen HOI! aikana esimerkiksi opinnollistettiin oppilaitoksen tutor- ja opiskelijakuntatoimintaa sekä lisättiin ja kehitettiin yhteisöllisyyttä koko oppilaitoksessa.

Vaikka HOI!-hankkeen tavoitteena oli kehittää toimintaa kaikille opiskelijoille, oli painopiste enemmän opiskelijoissa, jotka olivat jo mukana esimerkiksi tutor- tai opiskelijakuntatoiminnassa. Vähemmälle huomiolle jäi, miten jatkuvan haun kautta tulleet opiskelijat tai maahanmuuttajaopiskelijat pystyvät olemaan mukana vaikuttamassa tai edes tietävät toiminnoista ja kanavista, joiden

kautta voisivat tulla kuulluksi. Näiden asioiden kehittämistä ja parantamista jatketaan edelleen Turun ammatti-instituutissa Oikeus osallistua -hankkeen avulla, joka kuuluu Opetushallituksen Oikeus osata -ohjelmaan. Oikeus osata -kehittämishelmalla tuetaan muun muassa hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistamista. Oikeus osallistua -hankkeen tavoitteena on tukea oppilaitosten opiskelija- ja opiskelijakuntatoimintaa, lisätä oppilaitosten yhteisöllisyyttä sekä opiskelijoiden osallisuutta. (Oikeus osallistua 2021; Oikeus osata 2020.)

Tämän opinnäytetyön kohteena ovat Turun ammatti-instituutin opiskelijat. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Turun ammatti-instituutin opiskelijoiden näkemyksiä oppilaitoksensa osallisuudesta sekä vaikuttamismahdollisuuksista ja -kanavista. Opinnäytetyö selvittää, onko opiskelijoilla tietoa tai mahdollisuutta osallistua näihin vaikuttamistoimintoihin ja miten opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksia voisi parantaa Turun ammatti-instituutissa. Opinnäytetyön aineisto kerättiin kyselyllä, johon vastasi 270 (n = 270) opiskelijaa sekä syventämällä tuloksia teemahaastattelulla, joka tehtiin viidelle opiskelijalle. Haastattelvat edustivat erilaisia ryhmiä Turun ammatti-instituutissa (yhteishaun kautta tullut opiskelija, jatkuvan haun kautta tullut opiskelija, aikuisten perusopetuksen opiskelija sekä kaksi ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijaa).

Opinnäytetyö on tehty työelämäyhteistyönä Turun ammatti-instituutille. Opinnäytetyössä pyritään selvittämään, tietävätkö opiskelijat osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista omassa oppilaitoksessa sekä ovatko opiskelijat tasavertaisessa asemassa, kun puhutaan opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Opinnäytetyön aineisto tukee Oikeus osallistua -hankkeen tavoitteita, jossa Turun ammatti-instituutti on mukana.

2 OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN

2.1 Osallisuus käsitteenä ja ilmiönä

Osallisuus käsitteenä on laaja. Ministeriöissä siitä puhutaan esimerkiksi aktiivisena kansalaisuutena, ihmisoikeuksina ja demokratiana tai mahdollisuuksina.

Osallisuus on kuulumista kokonaisuuteen, jossa pystyy liittymään erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin ja elämän merkityksellisyyttä lisääviin vuorovaikutussuhteisiin. Se on vaikuttamista oman elämän kulkuun, mahdollisuuksiin, toimintoihin, palveluihin ja joihinkin yhteisiin asioihin. (Isola ym. 2017, 3, 5.)

Allardtin sosiaalipoliittinen mukaelma (1976, 37–38) luokittelee erityyppiset tarpeentyydytyksen luonteet kolmeen luokkaan: *having* (elintaso), *loving* (yhteisyyssuhteet) ja *being* (itsensä toteuttamisen muodot). Tietyt tarpeet ovat ihmisellä sellaisia, että niiden tyydytys on määritelty yksilön omistamien tai hallitsemien resurssien avulla. Toisten tarpeiden kohdalla tyydytys on sitä vastoin määritelty sen perusteella, kuinka ihminen käyttäytyy suhteessa muihin ihmisiin. Lisäksi on sellaisia tarpeita, joiden tyydytys on määritelty sen perusteella, mitä ihminen on suhteessa yhteiskuntaan. (Allardt 1976, 37–38.)

Allardtin alun perin kolmijakoinen nykyisin nelijakoinen jaottelu hyvinvoinnin osa-alueisiin *having*, *loving*, *doing* ja *being* havainnollistaa konkreettisesti hyvinvoinnin ulottuvuuksia, mutta jättää hyvinvointia tuottavien suhteiden ja kokonaisuuksien dynaamisen luonteen taka-alalle ja toimijuuden irralliseksi. Kehystämällä hyvinvointi neljäksi ulottuvuudeksi hälventyy ymmärrys niiden välillä liikkuvasta toimijuudesta ja siitä, että esimerkiksi yhteisyys (*loving*) luo toimeen tulemistä (*having*), ja että yhteisyyttä (*loving*) tarvitaan toiminnassa syntyvään merkityksellisyyden kokemukseen (*doing*). Sosiaalipsykologisessa perustassa esitetään, että ihmisen kolme psykologista perustarvetta ovat omaehtoisuus (*autonomy*), kyvykkyyden osoittaminen (*competence*) ja yhteenkuuluvuus (*relatedness*). Neljänneksi psykologiseksi perustarpeeksi on ehdotettu hyvän tekemistä (*benevolence*). (Isola ym. 2017, 9,15.)

Osallisuus ei ole rakenteellinen eikä yksilöllinen ominaisuus, vaan kokemuksena yhtä lailla kuin resursseina ymmärrettyinä se rakentuu vuorovaikutuksessa ihmisten sekä ihmisten ja luonnon välillä. Se on olemista, toimimista, osallistumista ja prosesseja erilaisissa suhteissa, joissa vapaudet ja oikeudet vaihtelevat. Tämä kaikki vaikuttaa siihen, miten ihminen pystyy ja tulkitsee pystyvänsä vaikuttamaan resursseihinsa ja tarpeisiinsa. (Isola ym. 2017, 16.)

Isolan ym. (2017, 23) mukaan osallisuuden määrittelyksen vaikeus pitää sitä koskevan keskustelun hajanaisena. Osallisuus voidaan hahmottaa ääriä välillä aaltoilevina, sisäkkäisinä kehinä, jotka muodostuvat 1) osallisuudesta omaan elämään 2) osallisuudesta vaikuttamisprosesseihin palveluissa, lähipiirissä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa ja 3) paikallisesta osallisuudesta, jossa pystyy liittymään erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin sekä elämän merkityksellisyttä ja arvokkuutta lisääviin vuorovaikutussuhteisiin ja jossa pystyy vaikuttamaan resurssien jakamiseen.

Osallisuus ei ole uusi käsite ja siitä on puhuttu jo kohtalaisen pitkään. Osallisuudella ei edelleenkään ole olemassa yhtä ja jaettua määritelmää. Käsitteen taipuisuus on ollut sille kirous ja siunaus. Löysästi rajattu käsite on mahdollistanut monenlaisten innovaatioiden edistämisen eikä ole tarpeettomasti kahlinnut toimintaa tai ihmisten ajattelua. Käsitteen löyhärajaisuus on taas merkinnyt sitä, että osallisuustoiminnan nimikkeen alla on ollut myös toimia, jotka ovat ruokkineet näennäisosallisuutta. (Kiilakoski ym. 2012a, 14–15.)

Kiilakosken ym. (2012a, 15–16) mukaan osallisuuden käsite on suomen kielessä kummajainen. Sille ei ole löydettävissä selkeätä vastinetta tieteen valtakielellä. Esimerkiksi englanniksi *participation* kääntyy osallistumiseksi sekä osallisuudeksi, jotka taas suomen kielessä erotetaan toisistaan. Suomessa osallisuuden määrittelyssä on jotakin kotoperäistä. Osallisuus on sitoutumista yhteisten asioiden parantamiseen. Osallisuudessa on kyse siitä, että yksilöille, ryhmille ja kollektiiveille annetaan mahdollisuus toimia. Hyvän tahdon lisäksi tämä edellyttää myös vallan jakamista. Osallisena olemisen tarkoittaa muuta kuin mukana olemista. Se tarkoittaa mahdollisuutta muuttaa yhteisöä, johon kuuluu. Oikeus omaan identiteettiin ja arvokkuuteen osana perhettä (tai sitä muistuttavaa yksikköä), ryhmää, yhteisöä, yhteiskuntaa ja ekosysteemiä liittyvät osallisuuteen. (Kiilakosken ym. 2012a, 15–16.)

Osallisuuden lähikäsitteenä pidetään osallistumista, ja siksi monissa yhteyksissä käsitteitä käytetään ristiin ja rinnakkain. Käsitteiden välinen suhde ei ole yksiselitteinen ja tutkijat ovat tehneet niiden välille erotteluja monenlaisin perustein. Osallisuuden määritelmässä korostetaan kokemuksellisen yhteisöön

kuulumisen merkitystä ja osallistuminen on luonteeltaan toiminnallinen ja yksilön aktiivisuutta vaativa. Tutkijat kuitenkin määrittelevät osallisuuden nimenomaan tietynlaiseksi osallistumiseksi, jolloin osallistuminen on laaja-alaisempi käsite ja osallisuutta on vain tietyt laadulliset kriteerit täyttävä osallistuminen. Perusidea on, että osallisuus saavutetaan sitten, kun osallistuminen tarjoaa osallistujalle todellisia mahdollisuuksia tuoda esiin näkemyksiään, vaikuttaa ja olla päättämässä, kantaa vastuuta ja käyttää valtaa. Tätä ajatusta kuvastaa se, että osallisuutta on pyritty jäsentämään erilaisilla osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien ja -tapojen portaikoilla, joissa osallisuuden nähdään toteutuvan sitä vahvempana mitä ylemmäs portaita nousee. (Nivala & Ryyänen 2013, 20–21.)

Arnsteinin kahdeksan askeleen portaikossa, alimmalla portaalla kansalaisella on vähiten valtaa suhteessa organisaatioon ja valta kasvaa asteikossa ylöspäin mentäessä. Asteikossa alimmat kaksi tasoa ovat osallistumattomuuden tasoja. Niiden tavoitteena ei ole antaa ihmiselle mahdollisuutta osallistua suunniteluun tai toteuttamiseen, vaan antaa vallanhaltijoille mahdollisuus kouluttaa tai parantaa osallistujia. Seuraavalla kolmella tasolla kansalaiset voivat kuulla ja tulla kuulluksi. Heillä ei kuitenkaan ole valtaa, joten kuuleminen ei vaikuta mihinkään. Vasta kolmella viimeisellä portaalla vaikutusvalta kasvaa. Kansalaiset voivat neuvotella ja tehdä kompromisseja ja ylimmillä portailla kansalaiset saavat enemmistön päätöksentekopaikoista ja täyden hallintovalan. Kahdeksan askeleen tikkaat auttavat havainnollistamaan, että kansalaisten osallistuminen vaihtelee merkittävästi. (Arnstein 1969.)

Arnstein korostaa sitä, että pelkän osallistumisen rituaalin läpikäyminen on aivan eri asia kuin sellainen osallistuminen, jolla todella voi vaikuttaa lopputulokseen. Osallistumisasteikko on yksinkertaistus, jolla hän pyrkii havainnollistamaan osallistumisen moninaisuutta nimenomaan käytettävissä olevan vallan näkökulmasta. Ei ole olemassa vain yhdenlaista osallistumista. (Nivala & Ryyänen 2013, 21–22.)

Suomalaista osallisuuden portaikkoa edustaa Horellin (1994) viisiportainen asteikko. Osallistuminen muuttuu alimman portaan valmiisiin suunnitelmiin sopeutumisesta ensin lasten kuulemiseksi ja sitten mahdollisuudeksi osallistua

aikuisten suunnitteluun. Neljännellä askelmalla siirrytään osallistumisesta osallisuuteen, jolloin lapset ja aikuiset tekevät suunnitteluyhteistyötä. Portaikon viimeinen viides askel kuvaa lasten omaa suunnittelua, jossa aikuiset ovat apulaisia. (Horelli 1994, 38–39.)

Toinen suomalainen osallisuuden portaikko on Gretschelin (2002) portaikko. Portaikossa portaat ovat tieto-osallisuus, konsultaatio-osallisuus, päätösosallisuus ja toimeenpano-osallisuus. Tieto-osallisuudessa nuoret antavat tietonsa aikuisille kysyttäessä ja konsultaatio-osallisuudessa nuoret kertovat asioistaan aikuisille neuvotteluprosesseissa. Päätösosallisuudessa nuorilla on aktiivinen rooli ja valtaa asioista päätettäessä ja toimeenpano-osallisuudessa nuoret päättävät tai ovat mukana päättämässä, mitä toimenpiteitä ja resursseja tarvitaan. Näiden neljän portaan lisäksi Gretschelin portaikossa on myös toiminta- ja arviointiosallisuuden portaat. Toiminta-osallisuuden portaalla nuoret toteuttavat tai ovat mukana toteuttamassa projektiaan ja arviointiosallisuuden portaalla nuoret arvioivat tai ovat mukana arvioimassa projektia. (Gretschel 2002, 71.)

Gretshelin portailla osallistuminen voi saada aikaan todellista osallisuutta vasta kahdella ylimmällä portaalla. Osallisuus syntyy vasta, kun osallistujalle syntyy toiminnassa voimaantuneen subjektin asema eli hänellä on pätevä subjektin rooli toiminnan kaikissa vaiheissa ja se säilyy toiminnan loppuun asti. (Nivala & Rynänen 2013, 22–23.) Gretschelin (2002, 71) mukaan nuoret haluavat itse olla mukana tekemässä projekteja valmiiksi asti eikä vain olla suunnittelemassa kohdetta ja sen toimeenpanosuunnitelmaa.

Osallisuuden keskeinen määrittelykriteeri on, tuntuuko osallistujasta itsestään osalliselta. Osallisuus on toiminnassa kehittyvä tunne voimaantumisen ja valtautumisen, jossa tunteeseen yhdistyy kompetenssi: osallistuja tuntee itsensä päteväksi ja oman roolinsa merkittäväksi. Tämä tunne tuottaa hänelle kompetenssia tuoda esiin toimintaan liittyviä ajatuksiaan yhteisössä. Voidaan nähdä, että osallisuus on jotain, mitä osallistuminen voi vahvistaa. (Nivala & Rynänen 2013, 4.)

Julkishallinnollisen hanketoiminnan virittämä osallisuuskeskustelu on liittynyt erityisesti kahteen suureen yhteiskunnalliseen huolenaiheeseen, kansalaisten poliittiseen passivoitumiseen sekä yhteiskunnalliseen syrjäytymiseen (Nivala & Ryyänen 2013, 18). Osallisuus on nostettu esille Suomen hallituksen ja Euroopan unionin tavoitteissa ja osallisuutta pyritään edistämään monin tavoin. Se on nostettu yhdeksi keskeiseksi keinoksi torjua köyhyyttä ja ehkäistä syrjäytymistä. Osallisuus voidaan nähdä syrjäytymisen vastakohtana. Kun puhutaan lasten ja nuorten osallisuudesta, puhutaan usein heidän vaikuttamismahdollisuuksistaan heille tärkeissä asioissa ja toimintamahdollisuuksista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020.)

2.2 Vaikuttaminen käsitteenä ja ilmiönä

Vaikuttaminen mahdollistuu aktiivisen kansalaisuuden, osallisuuden ja osallistumisen kautta. Yhteiskunnallisen vaikuttamisen muodot ovat muuttuneet viime vuosina. Perinteisesti Suomessa yhteiskunnallinen vaikuttaminen on hoidettu edustuksellisen demokratian tarjoamin mahdollisuuksin. Myös järjestöjen toiminnassa edustuksellisuus on ollut keskeinen vaikuttamisen muoto. Ruohonjuuritasolla kansalaistoiminnassa on kuitenkin aina ollut mukana suoraa, omakohtaista osallisuutta. Edustuksellisen ja järjestöllisen vaikuttamisen rinnalle on yhä keskeisemmäksi noussut vaikuttaminen, joka tapahtuu jokapäiväisissä käytännöissä. (Harju 2013, 4.)

Vaikuttaminen on oman mielipiteen ilmaisemista. Jokaisella on oikeus ilmaista mielipiteensä, sillä sananvapaus on yksi demokratian tärkeimmistä perusarvoista. Vaikuttaa voi monella tavalla ja mielipiteen voi ilmaista monella tavalla. Vaikuttaa voi edustuksellisen demokratian keinoin tai esimerkiksi ottamalla osaa keskusteluun sosiaalisessa mediassa. Vaikuttamisen keinoja ovat muun muassa opiskelijakuntatoiminta, nuorisovaltuusto, aloitteet, mielipidekirjoitukset ja epäkohtien esiin nostaminen. (Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto s.a.).

Vaikuttamiseen läheisesti liittyviä käsitteitä ovat esimerkiksi suostuttelu, propaganda, indoktrinaatio (eettisesti arveluttava vaikuttaminen), vallankäyttö, auktoriteetti ja aivopesu. Näistä mikään ei kuitenkaan ole synonyymi vaikuttamiselle. Vallan ja vaikuttamisen merkittävin ero on, siinä missä valtaa voidaan

käyttää myös pakon kautta, vaikuttaminen ei toteudu yleensä pakon kautta. (Gjerstad 2015, 8–9.)

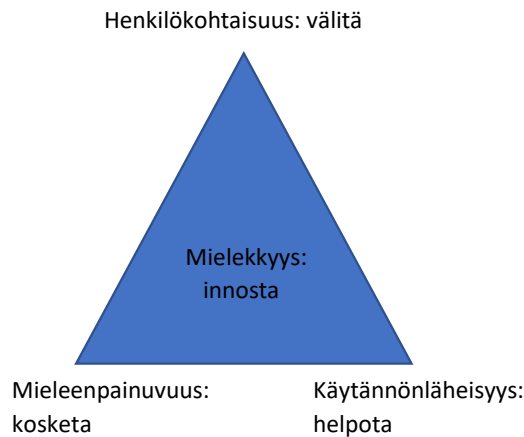
Valta määritellään yleensä pyrkimykseksi vaikuttaa toisen käyttäytymiseen haluttuun suuntaan. Valta on toimijoiden välinen moniulotteinen suhde, johon vaikuttavat samanaikaisesti useat erilaiset jatkuvasti muuttuvat tekijät ja paineet. Esimerkkejä vallasta ovat ilmaisuvalta, epäsuoravalta, asiantuntijavalta ja asemaan liittyvä valta. (Ilvonen 2006, 12.)

Vaikuttaminen voidaan nähdä henkilökohtaisen tai yhteisön vallan käyttämisinä niin, että saadaan edistettyä meille tärkeää asiaa. Perustuslakiin on kirjoitettu kansalaisten vaikuttamismahdollisuudet. Myös kouluissa harjoitetaan lainsäädännön turvaamaa järjestäytyntä edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä erilaisten opiskelijajärjestöjen kautta. Jokainen voi vaikuttaa puheella, teolla ja tiedoilla niin kotona, koulussa tai harrastuksissa. Suomessa lainsäädännöllinen pohja on hyvä kansalaisille osallistumisessa ja vaikuttamisessa, mutta tästä huolimatta suomalaisten osallistuminen ja vaikuttaminen on muita Pohjoismaita vähäisempää. (Ilvonen 2006, 11, 13.)

Sosiaaliset vaikutustaktikat voidaan määritellä ei-pakottavaksi tekniikoiksi, apukeinoiksi, menettelytavoiksi tai manipulaatioksi. Vaikuttaminen viittaa vaikutuksiin, joita toisella ihmisellä on ajatuksiisi, tunteisiisi tai/ja käyttäytymiseesi. Vaikuttamisella voidaan pyrkiä esimerkiksi yhdenmukaisuuteen, myöntymiseen, mukautumiseen, suostumiseen, asenteiden muuttamiseen, periksi antamiseen, auttamiseen, alistumiseen tai tottelemiseen. Vaikuttaminen voi myös olla tahatonta. Vaikuttamisen tulisi kuitenkin tukea ihmisen itsehallintaa. Vaikuttamisen päämäärä ei voi olla mikä tahansa, vaan vaikuttamisen taustalla tulisi olla ihmisyyden ja inhimillisyyden eettiset periaatteet. (Gjerstad 2015, 8–9, 191.)

Gjerstadin (2015, 22–23) yhdeksän vaikuttamisen periaatetta ovat vastavuoroisuus, pitäminen, sosiaalinen paine, niukkuus, auktoriteetti, johdonmukaisuus ja sitoutuminen, helppous/käytännölläisyys, henkilökohtaisuus ja mie-

leenpainuvuus. Kolme viimeistä vaikuttamisen periaatetta muodostavat vaikuttamiskolmion, jonka avulla vaikuttamista ja sen toimivuutta on helpompi havainnoida ja arvioida (kuva 1).

Kuva 1. Gjerstadin vaikuttamiskolmio (Gjerstad 2015, 25)

Vaikuttamisen eräs pääperiaatteista on helpottaa asioita. Tämä tarkoittaa asioiden yksinkertaistamista, mutta myös tekemisen kynnyksen laskemista ja käytännönläheisyyttä. Välinpitämättömyys ja persoonattomuus ovat vaikuttamisen vihollisia. Jos halutaan saada toinen vaikuttamaan jostakin, on puhuttava juuri kyseistä ihmistä koskettavalla tavalla eli henkilökohtaisella tasolla. Mieleenpainuvuus taas edellyttää, että murretaan mitäänsanomattomuuden ja tylsyyden kehiöt. Tämä ei kuitenkaan tarkoita aina suoraa henkilökohtaista sidettä, vaan on annettava kuva, että on tärkeä. Vaikuttamiskolmiosta jää puuttumaan jotain olennaista, jos ihmisestä välitetään, häntä kosketetaan ja hänen elämänsä helpotetaan, mutta sisällöllisesti vaikuttaminen jää tyhjäksi. Siksi vahva vaikuttaja luo mielekkyyttä innostamalla. (Gjerstad 2015, 22–23.)

Vuoden 2013 Nuorisobarometrissa nuorille tärkein kannustin vaikuttamiseen oli mahdollisuus edistää itselle tärkeää asiaa. Tehokkaita vaikuttamiskeinoja olivat taas palautteen antaminen palvelusta, toiminta nuorisovaltuustossa, asettuminen ehdolle vaaleissa sekä keskustelutilaisuuksiin osallistuminen. Vain harvat uskoivat voivansa vaikuttaa asioihin paljon keskustelemalla poliittisista asioista sosiaalisessa mediassa ja nettifoorumeilla. (Myllyniemi 2013, 22; Tenojoki ym. 2017, 133.)

Sitran (2020) teettämä tutkimus osoittaa suomalaisten haluavan vaikuttaa arkeensa, kunhan voivat tehdä sen helposti kotoa käsin tai arkisten valintojensa kautta. Kyselyyn vastanneista noin kolmannes nuorista ja aikuisista lukeutui niin sanottuihin kevytvaikuttajiin. He ottavat mieluusti kantaa yhteiskunnallisiin asioihin, kunhan se on helppoa. Vastaajista vain 5 prosenttia kertoi olevansa aktiivivaikuttaja. 8 prosenttia taas oli sitä mieltä, että yksittäisen ihmisen on turha yrittää vaikuttaa, koska valtaapitävät ja isot toimittajat määrittävät maailman menon. (Sitra 2020.)

3 OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN AMMATTIOPPILAITOKSESSA

3.1 Lainsäädäntö ja ohjelmat

Laissa ammatillisesta koulutuksesta opiskelijalla tarkoitetaan henkilöä, joka on otettu suorittamaan tässä laissa tarkoitettua koulutusta, ammatillista tutkintoa tai ammatillisen tutkinnon osaa tai osia (Laki ammatillisesta koulutuksesta 3. § mom. 5). Ammattiin opiskelevat ovat heterogeeninen joukko eri ikäisiä ja taustaisia ihmisiä. Toisen asteen opiskelijoista he muodostavat 75 prosenttia. AMIS 2018 -tutkimuksen mukaan ammattiin opiskeleviin liittyy paljon stereotyyppioita ja puhe ammattikoulusta voi olla leimaavaa, negatiivista ja ylen katsovaa. Vaikka ammattitaitoa arvostetaan, ammattikoulutusta ei pidetä suuressa arvossa. Tämä näkyy muun muassa ammatillisen koulutuksen aliedustuksena ja vähäisenä näkymisenä tieteellisessä tutkimuksessa, valtakunnan politiikassa sekä mediassa. (Halme 2018, 6.)

Osallistamisen ja osallistumisen käytäntöjä on kehitetty valtakunnallisesti sekä paikallisesti jo pitkään. Nuorten osallisuuden ja aktiivisuuden edistäminen on ollut yksi keskeisistä nuoriso ja koulutuspoliittisista tavoitteista 2000-luvun ajan. Lisäksi sen on ollut pitkään osana nuoriso, lastensuojelun ja ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä. Nuorten osallistaminen ja kuuleminen on kirjattu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen. Se sisältyy myös läpileikkaavana koulutusta koskevaan lainsäädäntöön ja muun muassa nuorisolakiin ja kuntalakiin. (Jauhola & Kortelainen 2018, 14.)

Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman VANUPO:n pääteemoina 2020–2023 ovat nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen.

Ohjelmassa on kolme tavoitekokonaisuutta, nuorella on edellytykset sujuvaan arkeen – syrjäytyminen vähenee, nuorella on keinot ja taidot osallistumiseen ja vaikuttamiseen sekä nuori luottaa yhteiskuntaan – yhdenvertaisuus ja turvallisuus vahvistuvat. Kokonaisuudella nuorella on keinot ja taidot osallistumiseen ja vaikuttamiseen, pyritään vahvistamaan nuorten osaamispääomaa demokraatia- ja ihmisoikeuskasvatuksen avulla kouluissa ja oppilaitoksissa. Jotta jokaisella nuorella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa, edellyttää se nuorten tunnistamista ja tunnustamista osana päätöksentekoa. (Valtakunnallinen nuorisotyön... 2020, 8–10, 20.)

Ammatillisen koulutuksen tehtävänä on edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä, nostaa työllisyysastetta sekä edistää osallisuutta. Lisäksi opiskelijalla on lain mukaan oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisen ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen. Sen tulee myös tukea opiskelijoiden kehitystä hyviksi, tasapainoisiksi, sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi. Myös oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää opiskelijan ja koko opiskeluyhteisön hyvinvointia. Opiskelijoiden osallisuudesta tulee huolehtia myös yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman toimeenpanossa. (Jauhola & Kortelainen 2018, 12, 14.)

Laki ammatillisesta koulutuksesta, opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen ja opiskelijakunta (106. §), ohjaa koulutuksen järjestäjän toimintaa. Laissa sanotaan, että koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa koulutuksen järjestäjän tässä laissa tarkoitettuun toimintaan ja sen kehittämiseen sekä opiskelijoita koskevien ja opiskelijoiden asemaan vaikuttavien päätösten tekemiseen. Oppilaitoksessa tulee olla sen opiskelijoita muodostuva opiskelijakunta ja koulutuksen järjestäjän tulee turvata opiskelijakunnalle riittävät toimintaedellytykset. Opiskelijakuntatoiminnan lisäksi koulutuksen järjestäjän tulee myös muulla tavoin varmistaa opiskelijoiden mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa. Opiskelijoille tulee tiedottaa käytettävissä olevista osallistumis- ja vaikuttamistavoista. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 106. §.)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013) yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Onnistunut ja toimiva opiskeluhuolto edellyttää opiskelijoiden aitoa osallisuutta eli jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus toimia opiskeluyhteisössä ja vaikuttaa sen kehittämiseen (Hietanen-Peltola ym. 2019, 18).

Osallistumiskanavien järjestäminen nuorille heidän päivittäisessä elämässään on ratkaisevan tärkeää toimivan demokratian ja koko yhteiskunnan kannalta. Kaikilla tehdyillä päätöksillä on pitkäkestoinen vaikutus nykyiseen nuorisokupolveen, joten panostaminen nuorten osallistumiseen on erityisen tärkeää. (Päätöslauselmat 2018, 3.)

3.2 Osallisuus ja vaikuttaminen ammattioppilaitoksessa

AMIS 2018 -tutkimus osoittaa, että 66 prosenttia ammattiin opiskelevista kokee yhteiskunnallisen vaikuttamisen tärkeäksi asiaksi omassa elämässään. Edellisessä tutkimuksessa 2016 vastaajista taas 59 prosenttia piti sitä tärkeänä. Lisäksi vuoden 2018 tutkimuksessa 64 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että opintoihin on kuulunut tarpeeksi yhteiskunnallisten taitojen harjoittelua. Nuorisobarometri vuodelta 2017 kertoo, että ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat kokevat lukiolaisten oppineen enemmän yhteiskunnallisia taitoja koulussa. Ongelmana on muun muassa se, että ammatillisessa koulutuksessa päähuomio on tulevassa ammatissa ja siihen liittyvien taitojen harjoittelemisessa, joten yhteiskunnalliset taidot jäävät vähemmälle huomiolle. (Halme 2018, 52–53, Tenojoki ym. 2017, 140.)

Ammatillisessa koulutuksessa yhteiskunnallista opetusta on yleissivistävään koulutukseen verrattuna vähemmän. Yhteiskunnallisen vaikuttamisen valmiudet kuuluvat yhteisiin opintoihin. Opintojakson käytyään opiskelijan tulisi esimerkiksi osata toimia kansalaisena, osallistua yhteiskunnallisen päätöksenteon sekä hyödyntää sosiaalista mediaa aktiivisen osallistumisen keinoin. Yh-

teiskunnallisen vaikuttamisen valmiuksia on pyritty tarjoamaan myös oppilaskuntatoiminnan kautta. Monet oppilaat eivät kuitenkaan koe ryhmistä valittavien edustajien kautta toteutuvaa vaikuttamista tarpeeksi konkreettiseksi. Oppilaskuntatoiminta on edustuksellista. Muihin Pohjoismaihin verrattuna suomalaisnuorilla on vähemmän kokemuksia koulun päätöksentekoon vaikuttamisesta. (Tenojoki ym. 2017, 135.)

Edustuksellisen demokratian lisäksi kouluissa on harjoitettu keskustelevaa demokratiaa, johon kuuluu oppilaiden osallistaminen päätöksentekoon yhteisen pohdinnan, erilaisten näkökulmien esittämisen ja argumentoinnin sekä toista kunnioittavan kuuntelun kautta. Keskustelevaan työskentelyyn ei kuitenkaan ohjata Opetushallituksen antamissa opetussuunnitelmien perusteissa, vaan ratkaisut liittyvät epäviralliseen koulukulttuuriin ja ovat hyvin opettajasidonnaisia. Kouluterveyskyselyn tulokset kuitenkin osoittavat, että kouludemokratiaa edistävillä hankkeilla on myönteisiä vaikutuksia, kun katsotaan opiskelijan kokemusta tulla kuulluksi koulussa. (Tenojoki ym. 2017, 135–136.)

Koululla voi olla merkitystä yhteiskunnallista eriarvoisuutta tasoittavana tekijänä, sillä muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien kokemukset vaikuttamisen taitojen oppimisesta koulussa on valtaväestöä positiivisemmat. Myös nuorilla, joiden vanhemmilla on matalampi koulutustaso, on myönteisempi yhteiskunnallisen vaikuttamisen oppimiskokemus peruskoulussa ja toisella asteella. Kuitenkin ammattioppilaitoksessa opiskelevat ja ammatillisen tutkinnon suorittaneet kokevat oppineensa vaikuttamisen taitoja koulussa lukiolaisia vähemmän. (Tenojoki ym. 2017, 144.)

Vaikuttamiselle ja osallisuutta koskevalle työlle on Suomessa ominaista luottaminen ryhmämuotoisiin rakenteisiin. Kun Suomen ja Saksan osallisuusrakenteita vertaillaan, Suomessa osallisuustyö on nojannut ryhmätoimintaan ja edustuksellisuuteen. Nuorten omaehtoisen toiminnan vaikuttamisen osalta Suomessa on kehitettävää. Kouluissa on ryhdytty toimimaan oppilaskuntien ja näiden hallitusten kautta, jolloin huomio ei kiinnity niinkään päivittäisiin arjen toimintoihin tai yksilön mahdollisuuksien vahvistamiseen. Oppilaskuntien toimintaa voidaan jakaa sen mukaan, minkälaisia motiiveja niiden toiminnalla on.

Oppilaskunta voi olla rehtorin apulainen, opettajan työn helpottaja, yhteisöllinen vastuun luoja, tapahtumien järjestäjä, kansalaisuuden harjoitteluforummi ja osa laatujärjestelmää. Se voi myös olla ihmiskäsitykseen liittyvä periaate, jolloin korostuu, että osallistuminen on arvo sinänsä. Tai se voi olla pedagoginen toimintamalli, jolloin oppilaskunnalla nähdään olevan kiinteä yhteys koulun toimintaan. (Kiilakoski 2012, 32.)

Opetushallituksen hankkeen toteuttama tutkimus ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien osallisuuden kokemuksista ja siitä, kuinka osallisuus on huomioitu koulutuksen järjestämisessä, osoittaa että 60 prosenttia kokee olevansa tyytyväinen mahdollisuuksiinsa vaikuttaa opintoihin. Vahvin yhteys vaikutusmahdollisuuksiin on viihtyvyydellä. Tuloksista tulee esille, etteivät opiskelijat tunne selkeästi vaikuttamiskeinoja ja -tapoja opetukseen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Mitä lyhyemmän aikaa opiskelija on opiskellut, sitä paremmin hän tietää miten toimia, jos haluaa vaikuttaa. Muunkielisistä lähes 50 prosenttia ilmaisee tietävänsä kuinka toimia, kun taas opiskelijat, joilla on toimintakyvyn alenema, tuntevat vaikuttamiskanavia harvemmin. (Jauhola & Kortelainen 2018, 6, 37–39.)

3.3 Osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuudet ammattioppilaitoksessa

Osallisuutta korostaneiden tutkimusten mukaan osallistumisessa pitäisi olla monia eri mekanismeja, jotta se olisi mahdollisimman vaikuttavaa. Kansainvälisissä tutkimuksissa kouluosallisuuden esteinä nähty siinä, että vallan jakaminen opettajilta oppilaille voi olla pelottavaa. Myös tiedotuksen vahvistaminen on edellytyksenä vaikuttamisen mahdollistamiselle. Osallisuus edellyttää tietoa siitä, missä ja miten voi toimia. Osallistumisen olisi taas synnyttävä kokemus siitä, että on pääsy vaikuttamaan. Tunne siitä, että kunnioitetaan ja otetaan vakavasti sekä kannustetaan ja opastetaan vaikuttamistoiminnassa, on nuorelle tärkeää. Oppilaskuntatoiminnan oheen pitäisi kehittää muitakin (yksilötason ja kevyempiä kuin oppilaskunta) vaikuttamiskanavia. (Kiilakoski 2012, 33.)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjillä on omia kuulemisen kanavia ja menetelmiä. Selvimmin tunnistetaan opiskelijakuntatoiminnan ja hyvinvointiryhmätöiminnan kautta vaikuttaminen. Lisäksi koulutuksen järjestäjillä on eri käytäntöjä ja toimielimiä, esimerkiksi ammatillisen koulutuksen ohjausryhmätöimintää, kestävän kehityksen työryhmiä sekä toimikuntia, joissa on opiskelija jäseniä. Erilaisia kuulemisen käytäntöjä ovat muun muassa rehtorin tunninit tai säännölliset koulutuspäälliköiden kuulemiset. Arjen osallistamista tehdään myös esimerkiksi opiskelijaravintolan yhteissuunnittelun ja palautemahdollisuuksien kautta. Suoranaisia opintoihin liittyviä vaikuttamiskanavia tunnistetaan vähemmän, lukuun ottamatta opiskelijan henkilökohtaistamisprosessia. Koulutuksen järjestäjät käyttävät opiskelijakyselyitä ja suoraa palautetta, mutta osa opettajista pyytää myös palautetta suoraan opiskelijoilta eri keinoin. Aloitteiden teko osana yhteiskuntataitojenopintoja sekä niiden arvioiminen ja vieminen eteenpäin, on hyvä esimerkki osallisuudesta koulutuksen sisällöissä. (Jauhola & Kortelainen 2018, 53.)

Opiskelijakuntatoimintaan osallistumisesta tiedotetaan oppilaitoksissa, mutta tiedotuksessa on aukkoja, sillä toiminnasta potentiaalisesti kiinnostuneita mutta ulkopuolelle jääviä on kaikilla koulutuksen järjestäjillä. Myös tutor-toiminnan ja opiskelijoiden vertaistuen hyödyntäminen eri siirtymävaiheissa on arvostettu, mutta alihyödynnettynä voimavarana. Koulutuksen järjestäjät kertovat myös, että opiskelijoita on vaikea saada kiinnostumaan. Samat aktiivit voivat osallistua, mutta osallistumisaste voi jäädä alhaiseksi huolimatta järjestelyistä ja mahdollistamisesta. Oppilaitokset tiedostavat, että osallistuminen edellyttää ohjausresurssia, jota on paikoin jopa vähennetty. Vähentyneet resurssit taas vaikuttavat opiskelijoiden arviointiin vaikuttamismahdollisuuksista. (Jauhola & Kortelainen 2018, 53–54.)

Kyselyt ovat keskeisin kuulemisen tapa oppilaitoksissa ja niiden suuri määrä onkin aiheuttanut kyllästyneisyyttä ja vastaajakatoa. Koulutuksen järjestävät kertovat, että opiskelijoita kuullaan ja ideoita hyödynnetään paljon, mutta niistä viestiminen voi olla hyvinkin puutteellista. Idean vieminen toteutukseen voi viedä suhteellisen kauan odotusarvoon nähden, joten viestiminen takaisin voisi lisätä uskottavuutta vaikuttamismahdollisuuksiin. Kuitenkin varsin suuri

joukko opiskelijoita kokee, että heidän näkemyksiään ei oteta huomioon. (Jauhola & Kortelainen 2018, 54.)

Sen lisäksi, että opiskelijoille turvataan osallistuminen ja vaikuttamismahdollisuudet omien opintojen, oppilaitosyhteisön ja koulutuksen järjestäjän toimintatapoihin, ammatillisiin opintoihin sisältyy elinikäisen oppimisen avaintaitoja. Ne sisältävät niin oppimiseen ja ratkaisutaitoihin, vuorovaikutukseen, terveyteen ja toimintakykyyn kuin muun muassa kestävään kehitykseen liittyviä taitoja ja niiden kehittämistä. Yhteiskunnallisen vaikuttamisen valmiuksien antaminen on keskeistä. Yhteisten opintojen lisäksi elinikäisen oppimisen taidot sisältyvät ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin ja niiden arviointikriteereihin. (Jauhola & Kortelainen 2018, 14.)

Koulu- ja oppilaitosympäristössä osallisuuden lisäämisessä on olennaista se, että osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia ei ulkoisteta vaikkapa oppilaskuntiin, vaan osallisuus koetaan yhteiseksi arvoksi ja osaksi arkea (Vehviläinen 2015, 56). Toistaiseksi suomalaisessa osallisuus kirjallisuudessa on riittämättömästi erotettu toisistaan yksilön ja ryhmän mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa toimintaan. Käytännössä tämä heijastuu juuri siihen, että monet osallisuustoimet tähtäävät ryhmämuotoiseen vaikuttamiseen, esimerkiksi koulujen oppilaskuntien kautta. Yksilöiden suora vaikuttaminen jää vähemmälle huomiolle. (Kiilakoski ym. 2012a, 24.)

Koulussa osallisuuden toteutumisen ehtoja määrittelevät rakeenteelliset puitteet kuten lait, koulun omat järjestyssäännöt ja kirjoittamattomat käyttäytymisnormit. Toistaiseksi on niin, että osallisuuden toteutumista mahdollistetaan tai rajoitetaan jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa luokkahuoneissa, koulun käytävillä, ruokalassa ja pihalla sekä opettajien ja oppilaiden välisissä että oppilaiden keskinäisissä kohtaamisissa. Sosiaaliset rakenteet voivat tarjota tärkeitä osallisuutta tukevia puitteita. Laki velvoittaa oppilaskunnan kuulemiseen, mutta arjen sosiaalisen toiminnan hankaluudet voivat estää osallisuuden toteutumisen käytännössä, jos esimerkiksi rehtori viestittää käyttäytymisellään, ettei oppilaskunnan mielipiteillä merkitystä. Osallisuuden laajuutta arvioitaessa voidaan tarkastella, onko koulun oppilailta aitoa mahdollisuutta vaikuttaa rakeenteellisen tason asioihin (järjestyssäännöt, opetussuunnitelman laadinta) vai

rajoittuvatko heidän vaikutusmahdollisuutensa arjen toiminnan tasolle sosiaalisen vuorovaikutuksen jatkuvasti muuttuviin käytäntöihin (osallistumiseen innostava ympäristö). Osallisuuden edistämiseksi tarvitaan kummankin tason toimijoita ja osallisuuden laadusta ja laajuudesta kertoo se, että ei suljeta rakenteellisen tason suunnitteluun osallistumista nuorilta pois. (Kiilakoski ym. 2012a, 26–28.)

Kapeimmillaan osallisuus voi määrittyä vain joidenkin virallisten toimintamekanismien kautta tapahtuvaksi kontrolloiduksi toiminnaksi. Liian kapea tulkinta nuorten kohdalla voi pahimmillaan tarkoittaa osallisuuden kasautumista jo aktiivisten haltuun ja muiden vaikuttamisinnon asteittaista hiipumista. Osallistumista ei saa tehdä velvollisuutta tai moraalista pakkoa, joka on täytettävä, jos haluaa tulla hyväksytyksi tietyssä yhteisössä. Nuorten toisinaan esittämä kysymys *onks pakko osallistua* kiinnittää huomiota oleelliseen. Osallisuudesta voi tulla velvoite. Osallistumisen mahdollisuuksien olisikin oltava nimenomaan mahdollisuuksia, joista jokainen voi löytää itselleen mielekkäitä osallistumisen tapoja. On oltava olla myös mahdollisuus olla osallistumatta. Osallistumattomuuskin voi olla tietoinen kannanotto nuorelta. (Kiilakoski ym. 2012b, 264–265.)

Koulun toivotaan tarjoavan vaikuttamismahdollisuuksien lisäksi myös yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisessä koulussa jokaiselle on paikkansa, syntyy tarve kuulua ja liittyä kouluyhteisöön sen arvostettuna jäsenenä. Koulun osallisuutta edistävissä toiminnassa keskeistä on turvallisen ryhmän luominen. Ennen kuin on mahdollista lähteä kehittämään osallisia rakenteita ja millä tavalla vaikuttamista voidaan edistää, tulee luoda edellytykset sille, että tilanteessa viihdyttään, uskalletaan olla eri mieltä ja on turvallista tuoda omat mielipiteet ilmi. Yhteisöllisten tunteiden luominen on monesta näkökulmasta tärkeää. Sillä on vaikutusta oppimiseen, pedagogiseen hyvinvointiin, kaverisuhteisiin, uskallukseen vaikuttaa, konfliktien ratkaisuun sekä masennuksen torjuntaan. (Kiilakoski 2012, 34, 36.)

Toimivassa ja onnistuneessa opiskeluhollossa vaikuttamismahdollisuuksista on sovittu yhdessä opiskelijoiden kanssa ja kaikki opiskelijat ovat niistä tietoi-

sia. Tarjolla on oltava virallisia ja muodollisia sekä matalan kynnyksen vapaa-
muotoisempia osallistumisen tapoja, että kaikkia opiskelijoita voi huomioida.
Aito kokemus oppilaitosyhteisöön kuulumisesta ja mahdollisuus tavata kave-
reita ovat tärkeitä opiskelumotivaation ja hyvinvoinnin peruslähtökohtia. Yhteisölliseen opiskelijahuoltotyöhön kannattaa käyttää voimavaroja. Keskeisenä ulottuvuutena yhteisöllisessä työssä voidaan nähdä positiivinen tunnistaminen. Opiskelijalle tämä tarkoittaa nähdäksi ja hyväksytyksi tulemistä juuri sellaisena kuin hän sillä hetkellä on ja mahdollisuutta vaikuttaa ja päästä osalliseksi oppilaitosyhteisöä koskeviin yhteisiin asioihin. Yhteisöllisellä työllä pyritään vahvistamaan oppilaitosyhteisössä toiminnallisia rakenteita. Nämä taas edistävät positiivista kohtaamista ja vuorovaikutusta. Yhteisöllinen työ ei ole ainoastaan opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön vastuulla, vaan se on koko oppilaitosyhteisön yhteinen asia. (Hietanen-Peltola ym. 2019, 18,49.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen kohde

Opinnäytetyö toteutettiin ammattioppilaitos Turun ammatti-instituutille. Toteutus alkoi maaliskuussa 2021 aineistonkeruulla ja koko aineisto kerättiin kevään aikana. Opinnäytetyö sisältää määrällisen ja laadullisen tutkimuksen elementtejä. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin Webropol-kyselyä ja teema-haastatteluja. Aineistonkeruu aloitettiin maaliskuussa kyselyllä ja kyselyn aineiston perusteella syntyi haastattelurunko. Haastattelut toteutettiin touko-
kuussa 2021 viidelle Turun ammatti-instituutin opiskelijalle.

Opinnäytetyön kohteena olivat Turun ammatti-instituutin opiskelijat. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat ovat hyvin eri ikäisiä ja näin ollen joukkoon mahtuu nuoria ja aikuisia. Tämän opinnäytetyön lähtökohtana oli, että kyselyllä pyritään tavoittamaan monipuolisesti eri koulutusten ja tutkintojen opiskelijoita, jotta tulokset antaisivat mahdollisimman monipuolisen näkemyksen opiskelijoiden osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista oppilaitoksessa.

Oppilaitoksessa opiskelee perus-, ammatti-, erikoisammatti- sekä osatutkinnon opiskelijoita, mutta sen lisäksi oppilaitoksessa on ammatilliseen koulutuk-

seen valmentavan koulutuksen (VALMA) opiskelijoita sekä aikuisten perusopetuksen oppilaita. VALMA-koulutus on tarkoitettu nuorille sekä maahanmuuttajataustaisille nuorille ja aikuisille, joilla ei ole toisen asteen tutkintoa. Aikuisten perusopetus on taas yli 17-vuotiaille maahanmuuttajille, joilla ei ole opiskelutaustaa tai joiden peruskouluopinnot ovat kesken. Opiskelijoita hakeutuu koulutuksiin ja tutkintoihin läpi vuoden jatkuvan haun tultua ammatillisiin oppilaitoksiin. Nuorten ja aikuisten koulutukset ovat yhdistyneet, joten tässä tutkimuksessa ei puhuta nuorista tai aikuisista, vaan opiskelijoista. (Turun ammatti-instituutti 2021.)

4.2 Tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Turun ammatti-instituutin opiskelijoiden näkemyksiä oppilaitoksensa osallisuudesta sekä vaikuttamismahdollisuuksista ja -kanavista. Opinnäytetyössä etsitään vastausta kysymyksiin:

- Miten Turun ammatti-instituutin opiskelijat näkevät osallisuuden sekä vaikuttamismahdollisuudet ja -kanavat oppilaitoksessaan?
- Millainen tieto opiskelijoilla on osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista?
- Miten opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksia voisi parantaa Turun ammatti-instituutissa?

Tarkoituksena on selventää, onko opiskelijoilla tietoa oppilaitoksen tarjoamista vaikuttamismahdollisuuksista ja -kanavista ja onko opiskelijoilla ollut mahdollisuutta osallistua toimintoihin, jos olisivat halunneet. Lisäksi opiskelijoilta kysytään kehittämisideoita, miten opiskelijoiden osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia voisi parantaa. Tavoitteena on saada kuuluviin monipuolisesti erilaisien opiskelijaryhmien ääniä, ei vain perustutkinnon opiskelijoiden.

4.3 Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä

Tässä opinnäytetyössä on kaksi tutkimusotetta, kvantitatiivinen eli määrällinen ja kvalitatiivinen eli laadullinen. Kvantitatiivisena aineistonkeruumenetelmänä on kyselylomake ja kvalitatiivisena teemahaastattelu. Voidaan sanoa, että määrällisellä tutkimusotteella tavoitellaan yleiskäsityksiä ja laadullisilla menetelmillä pureudutaan yksityiskohtiin. Myös tilastollisilla menetelmillä päästään

yksityiskohtiin. Lisäksi samassa tutkimuksessa voidaan hyödyntää molempia lähestymistapoja. (Vehkalahti 2019, 13.)

Kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen väliset erot liittyvät lähinnä siihen, mitä halutaan tutkia. Tutkimusten yhdistymistä on nimetty monistrategiseksi tutkimukseksi. Tässä tutkimuksessa käytetään ensin kvantitatiivista vaihetta, jota seuraa kvalitatiivinen. Kvantitatiivisesti kerätty materiaali analysoitiin kvantitatiivisesti, mutta analysointivaiheessa kyselyn avoimissa kysymyksissä käytettiin laadullisia menetelmiä. Kvalitatiivisesti kerätty materiaali taas analysoitiin kvalitatiivisesti. Tässä mallissa menetelmät täydentävät toisiaan. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 28–29.)

Kun menetelmiä laajennetaan, saadaan laajempia näkökulmia ja voidaan lisätä tutkimuksen luotettavuutta. Tärkeä etu monimetodisesta lähestymistavasta on perusteettoman varmuuden vähentäminen. Yhtä menetelmää käytettäessä saadaan selviä tuloksia ja tutkija voi päätyä uskomaan, että hän on löytänyt ”oikean” vastauksen. Kun käytetään myös toista menetelmää, saattaa syntyä erilaisia vastauksia, jotka poistavat myös näennäisen varmuuden. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 38–39.)

Vehkalahden (2014, 11) mukaan kyselytutkimus on tärkeä tapa kerätä ja tarkastella tietoa muun muassa erilaisista yhteiskunnan ilmiöistä, ihmisten toiminnasta, mielipiteistä, asenteista ja arvoista. Kyselylomake on mittausväline, jonka sovellusalue ulottuu yhteiskuntatieteellisestä tutkimuksesta mielipidetiedusteluihin.

Määrällinen tutkimus on menetelmä, joka antaa yleisen kuvan muuttujien välisistä suhteista ja eroista. Tutkimusmenetelmänä se vastaa kysymykseen kuinka paljon tai miten usein. Määrällinen tutkimusmenetelmä eli kvantitatiivinen menetelmä on tutkimustapa, jossa tietoa tarkastellaan ja esitetään numeroin. Objektiiivisuus eli tutkijan puolueettomuus, ja se että tutkija ei vaikuta tutkimustulokseen on yksi avainsana määrällisessä tutkimuksessa. (Vilkka 2007, 13–14.)

Kysely on aineiston keräämisen tapa. Siinä kysymysten muoto on standardeoitu eli vakioitu. Se tarkoittaa, että kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Vastaaja lukee itse kysymyksen ja vastaa siihen. Kyselylomaketta käytetään, kun havaintoyksikkönä on henkilö ja häntä koskevat asiat kuten mielipiteet, asenteet tai käyttäytyminen. Aineiston keräämisen tavaksi kysely soveltuu, kun tutkittavia on paljon ja he ovat hajallaan. (Vilka 2007, 28.)

Tässä opinnäytetyössä tavoitteena oli saada monipuolisesti eri koulutusten ja tutkintojen opiskelijoilta vastauksia kyselyyn. Perusjoukkona olivat kaikki Turun ammatti-instituutin opiskelijat. Määrälliseen tutkimukseen kuuluu otantamenetelmä eli tapa, jolla havaintoyksiköt valitaan perusjoukosta. Tässä tapauksessa otantamenetelmänä ryväsotanta eli klusteriotanta. Tyypillisiä ryväsotannan kohteita ovat luonnolliset ryhmät kuten koululuokat. Ryppäät eli klusterit voidaan valita satunnaisesti tai systemaattisesti. (Vilka 2007, 51,55.)

Hirsjärven ja Hurmeen (2015, 47–48) mukaan teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, jossa haastattelu kohdennetaan tiettyihin teemoihin, joista keskustellaan. Teemahaastattelu ei edellytä tiettyä kokeellisesti aikaansaattua yhteistä kokemusta, vaan lähtee oletuksesta, että kaikkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita voidaan tutkia tällä menetelmällä. Ihmisten tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset ovat keskeisiä teemahaastattelussa. Teemahaastattelusta puuttuu strukturoidulle lomakehaastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka muoto järjestys, mutta se ei ole täysin vapaa niin kuin syvähaastattelussa. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 47–48)

Haastattelun avulla pyritään keräämään aineisto, jonka pohjalta voidaan luotettavasti tehdä tutkittavaa ilmiötä koskevia päätelmiä. Tutkijan on suunnitteluvaiheessa päätettävä, millaisia päätelmiä hän aineistostaan aikoo tehdä. Suunnitteluvaiheen tärkeimpiä tehtäviä on haastatteluteemojen suunnittelu. Perehdyttäessä teoriaan ja tutkimustietoon, tutkittavat ilmiöt ja niitä kuvaavat peruskäsitteet hahmottuvat. Kun haastattelurunkoa laaditaan, tehdään teema-alueuuttelo. Teema-alueet ovat niitä, joihin haastattelukysymykset kohdistuvat

ja haastattelutilanteessa teema-alueet tarkennetaan kysymyksillä. Myös tutkittava toimii teemahaastattelussa tarkentajana. Teemojen pohjalta haastattelija voi jatkaa keskustelua niin pitkälle kuin tutkimusintressit edellyttävät ja haastateltavan edellytykset ja kiinnostus sallivat. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 66–67.)

Haastattelu on hyvin joustava menetelmä ja sopii siksi moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Koska haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa, tämä tilanne luo mahdollisuuden suunnata tiedonhankintaa itse tilanteessa. Haastattelun etuja ovat esimerkiksi, että haastattelussa ihminen on nähtävä subjektina, jolloin hänelle on annettava mahdollisuus tuoda esille itseään koskevia asioita mahdollisimman vapaasti. Näin myös syvennetään vastauksia. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 34–35.)

Tässä opinnäytetyössä kvantitatiivista eli määrällistä menetelmää seuraa kvalitatiivinen eli laadullinen menetelmä. Webropol-kysely toimi ikään kuin tilanetta kartoittavana menetelmänä. Tämän alkukartoituksen avulla saatiin opiskelijoiden näkemyksiä tämänhetkisestä tilanteesta ja kyselyn tulosten perusteella rakentui myös teemahaastattelun runko. Teemahaastatteluiden avulla saavutettiin laadullisempaa tietoa tutkimuksen aiheesta ja opiskelijoiden omista henkilökohtaisista näkemyksistä. Nämä molemmat menetelmät – kysely ja teemahaastattelut – tukevat ja täydentävät toisiaan tutkimuksessa, joten menetelmävalinnat ovat siksi perusteltuja.

4.4 Aineistonkeruuprosessi

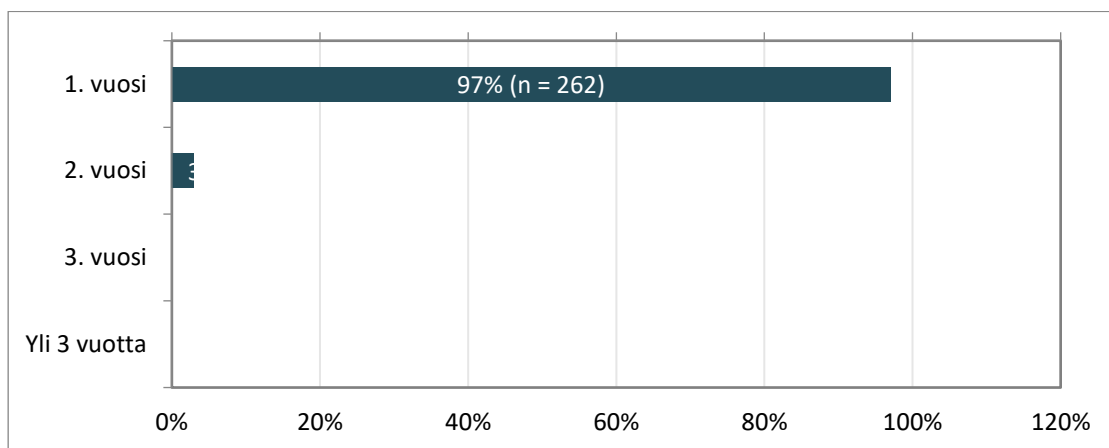
Tutkimuksen aineistonkeruu aloitettiin maaliskuussa 2021 Webropol-kyselyllä. Kyselyn suunnittelussa oli apuna Oikeus osallistua -hankkeen projektipäällikkö sekä hankkeen työntekijä Turun ammatti-instituutin osallisuuskoordinaattori. Hanke lupasi kustantaa leffalippuja kyselyyn vastanneiden kesken, joilla haluttiin kannustaa opiskelijoita vastaamaan kyselyyn.

Tavoitteena kyselyllä oli saada mahdollisimman monipuolisesti erilaisten ryhmien sekä tutkintojen ja koulutusten opiskelijoiden vastauksia. Koska kyselyiden vastausprosentit ovat olleet opiskelijoiden keskuudessa heikkoja, oli kyse-

lyn julkaisemiseen ja jakoon muutama eri suunnitelma. Ennen kyselyn julkaisua Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallituksen jäsenillä oli mahdollisuus kommentoida, testata ja antaa palautetta kyselyn kysymyksistä ja asettelusta. Lisäksi kysely lähetettiin näyttille sekä kommentoitavaksi Turun ammatti-instituutin johdolle. Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallitukselle järjestetty testaus- ja kommentointitilaisuus pidettiin Teamsissa helmikuussa 2021. Mukana opiskelijoiden lisäksi oli Turun ammatti-instituutin osallisuuskoordinaattori, opiskelijatoiminnan koordinaattori sekä opiskeluhyvinvoinnin ja opiskelijoiden osallisuuden koordinaattori. Saadun palautteen jälkeen kysely sai lopullisen muotonsa ja se julkaistiin maaliskuussa 2021.

Alkuperäinen suunnitelma oli, että kysely jaetaan ennalta valituille eri toimipisteiden ja ryhmien opettajille, joita pyydettiin jakamaan kyselyn linkki oppitunnin aikana. Linkki jaettiin 21 opettajalle sähköpostitse, mutta vastauksia kyselyyn tuli vain 21 (n = 21). Ajatus siitä, että vastauksia saisi paremmin pyytämällä opettajia pitämään kyselyn tunnilla, osoittautui vääräksi ja loputkin suunnitelmat otettiin käyttöön. Jo aiemmin oli sovittu, että tulisin osallistumaan tutorvalmennuksen päivään, jossa sain pitää kyselyn kaikille tutorvalmennuksessa oleville opiskelijoille. Tutorvalmennuksen opiskelijat ovat ensimmäisen vuoden opiskelijoita ja edustavat eri alojen opiskelijoita. Vastauksia kyselyyn sain heiltä 49 (n = 49). Näiden kahden toteutuksen lisäksi päädyttiin vielä lähettämään Wilma-viesti kaikille 1.8.2020 jälkeen aloittaneille opiskelijoille (2732). Wilma-viestillä lähetettyyn kyselyyn vastasi 202 (n = 202) opiskelijaa. Lopullinen kyselyyn vastanneiden määrä oli 272 (n = 272), kun kysely suljettiin.

Koska Wilma-viesti lähti kaikille ensimmäisen vuoden opiskelijoille, oli opiskelijoilla mahdollisuus vastata kyselyyn useammin kuin kerran. Opiskelijoita ohjeistettiin kuitenkin vastaamaan kyselyyn vain kerran. Leffalippuarvonnan yhteydessä tarkastettiin, että sama sähköpostiosoite ei toistunut kahta kertaa. Jos vastaaja ei jättänyt sähköpostiosoitetta, ei kyselyn tuloksista pystynyt todentamaan, onko vastaaja vastannut kyselyyn kerran vai useamman.

Kuva 2. Vastanneiden jakauma opiskeluvuoden mukaan

Kuvasta 2 näkee, kuinka lähes kaikki vastaukset tulivat ensimmäisen vuoden opiskelijoilta. Tätä selittää se, että alkuperäinen suunnitelma kyselyn jakamisesta ei toteutunut, vaan valtaosa vastauksista tuli ensimmäisen vuoden opiskelijoille lähetetyn Wilma-viestin lähettämisen jälkeen. Lisäksi tutorvalmennukseen osallistuneet opiskelijat olivat myös ensimmäisen vuoden opiskelijoita. Tämä tuleekin huomioida analysoinnissa ja tuloksien kirjoittamisessa. Opin- näytetyön tavoitteena oli kuitenkin saada monipuolisesti opiskelijoiden ääni kuuluviin, ja sen tavoittelua jatkettiin teemahaastatteluiden parissa.

Teemahaastattelut toteutettiin toukokuussa 2021. Haastateltavat valikoituivat haastatteluun opettajan, opinto-ohjaajan, kuraattorin ja ohjaajan avustuksella. Nämä henkilöt valikoituivat auttamaan haastateltavien etsimisessä sillä perusteella, että he joko opettivat tai ohjasivat opiskelijoita, joita etsittiin mukaan haastatteluun. He näkivät opiskelijoita lähes päivittäin, joten he pystyivät olemaan apuna haastateltavien etsimisessä. Merkityksellistä ei ollut se monetta vuotta opiskelija opiskeli tai mitä sukupuolta hän edusti, vaan tärkeintä oli, että haastateltavista jokainen edusti erilaista kohderyhmää. Lopulta oppilaitoksen henkilökunnan avulla haastateltavia saatiin viisi, ja he kaikki opiskelivat ja edustivat erilaista tutkintoa tai koulutusta.

Kaksi haastateltavista oli maahanmuuttajataustaisia, heistä toinen opiskeli aikuisten perusopetuksessa ja toinen VALMA-koulutuksessa. Loput kolme haastateltavista olivat kantasuomalaisia ja heistä yksi oli jatkuvan haun, yksi yhteishaun ja yksi VALMA-koulutuksen opiskelija. Haastateltavat olivat 16–32-vuotiaita ja he tulivat neljästä eri Turun ammatti-instituutin toimipisteestä.

Haastatteluista kolme pidettiin kasvotusten opiskelijan omassa oppilaitoksessa ja loput kaksi etänä Teamsissa.

4.5 Aineisto ja analyysi

Opinnäytetyön aineisto kerättiin Webropol-kyselyllä ja teemahaastatteluilla. Kyselyyn vastasi yhteensä 272 (n = 272) opiskelijaa. Tutkijan tulee tarkistaa vastattujen lomakkeiden laatu ennen tallennusta. Tarkastuksessa saattaa havaita tietojen epäloogisuutta tai epäilyttäviä tuloksia, jolloin vastaukset on poistettava. (Vilka 2007, 114.) Analysointivaiheessa kaikki vastaukset käytiin läpi ja vastauksista kaksi poistettiin. Poistaminen oli perusteltua, koska vastaaja oli valinnut virheellisiä vaihtoehtoja, mitkä eivät olleet loogisia. Lopullinen vastanneiden määrä oli 270 (n = 270).

Tutkimuksen aineiston analyysimenetelmänä on tilastollisesti kuvaava analyysi, luokittelu ja teemoittelu. Kvantitatiivisesti kerätty aineisto eli kyselyn analysoiminen tapahtui Webropolin analysointimenetelmiä käyttäen. Kvalitatiivisesti kerätty aineiston eli teemahaastatteluiden analysointi tapahtui teemoittelulla.

Webropolin analysointimenetelmistä kuvailevan analyysin ja Professional Statistics -ominaisuuden avulla käsiteltiin kyselyn suljetut ja strukturoidut kysymykset sekä sekamuotoisten kysymysten valmiiksi asetetut vaihtoehdot. Sekamuotoisten kysymysten avoimet kentät käsiteltiin luokittelemalla ja Webropolin Text mining -ominaisuuden avulla. Suljetut ja strukturoidut kysymykset kuuluvat monivalintakysymyksiin ja niissä vastausvaihtoehdot on asetettu valmiiksi. Sekamuotoisissa kysymyksissä on annettu osa vastausvaihtoehdoista, mutta vaihtoehtojen jälkeen annetaan yksi avoin kysymys. Kysymys on toimiva, kun on syytä epäillä, että kaikkia vastausvaihtoehtoja ei tunneta. (Vilka 2007, 67.)

Avointen kysymysten tavoitteena on saada vastaajilta spontaaneja mielipiteitä, mutta vastaajat vastaavat usein avoimiin kysymyksiin asian vierestä tai epä-tarkasti. Siitä huolimatta avoimet kysymykset tuovat tietoa, joka vaatii tiedon

ryhmittelyä, järjestelyä tai luokittelua. Avoimissa kysymyksissä ilmenee selaista tietoa, että uusien muuttujien ja niiden arvojen määrittäminen on mielekästä analyysivaiheessa. Avoimet kysymykset strukturoidaan aineiston keräämisen jälkeen ennen koodausta eli ryhmitellään vastaukset asiasisältöjen mukaan. (Vilkkä2007, 68, 115.)

Webropolin ominaisuus Professional Statistics mahdollistaa ryhmien vertailun eli ristiintaulukoinnin. Ristiintaulukoinnilla selvitetään kahden muuttujan välistä yhteyttä eli millä tavalla ne vaikuttavat toisiinsa. Professional Statistics mahdollistaa myös tilastollisten merkitsevien tulosten löytämisen. Merkitsevyystaso ilmoittaa, kuinka suuri riski on, että saatu ero tai riippuvuus johtuu sattumasta. Merkitsevyystasosta käytetään nimeä p (*probability*) ja se mittaa tehdyn johtopäätöksen tilastollista luotettavuutta. Tässä opinnäytetyössä merkitsevyystasona käytetään 0,5 %. Merkintä $p < 0,05$ ilmoittaa tilastollisesti merkitsevää tuloksesta. (Heikkilä 2014, 184, 198.)

Webropol-kysely (liite 1) sisälsi 18 kysymystä, joista neljä ensimmäistä oli peruskysymyksiä. Kyselyllä selvitettiin opiskelijoiden tietämystä ja mahdollisuutta osallistua ryhmäedustaja-, tutor- ja opiskelijakuntatoimintaan. Lisäksi selvitettiin miten palautetta voi oppilaitoksessa antaa ja kuinka Turun ammatti-instituutin vaikuttamismahdollisuuksia voisi parantaa. Kahdessa kysymyksessä (kysymys 4 ja 7) oli sääntö, joka antoi vastaajalle lisäkysymyksen tai poisti kysymyksiä, jos kysymykseen vastasi ”en”. Kysymyksessä 4 vastaaja sai automaattisesti lisäkysymyksen 5. Kysymyksessä 7 vastaajalta poistui automaattisesti kysymykset 9 ja 10. Viimeisellä kysymyksellä selvitettiin vastaajan halukkuutta osallistua leffalippuarvontaan, joten tätä kysymystä ei huomioitu aineiston analysoinnissa.

Kvalitatiivisen eli laadullisen aineiston analysointiin on monia tapoja. Tavallinen menettelytapa on se, että aineisto analysoidaan samanaikaisesti aineiston keruun, tulkinnan ja narratiivisen raportoinnin kanssa. Aineiston litteroinnin jälkeen tulee aineistoa lukea, koska aineistoa ei voi analysoida, ellei sitä lue. Laadullisen aineiston käsittely on sekä analyysiä että synteisiä. Analyysissä

eritellään ja luokitetaan aineistoa ja synteessissä pyritään luomaan kokonaiskuva ja esittämään tutkittava ilmiö uudessa perspektiivissä. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 136, 143–145.)

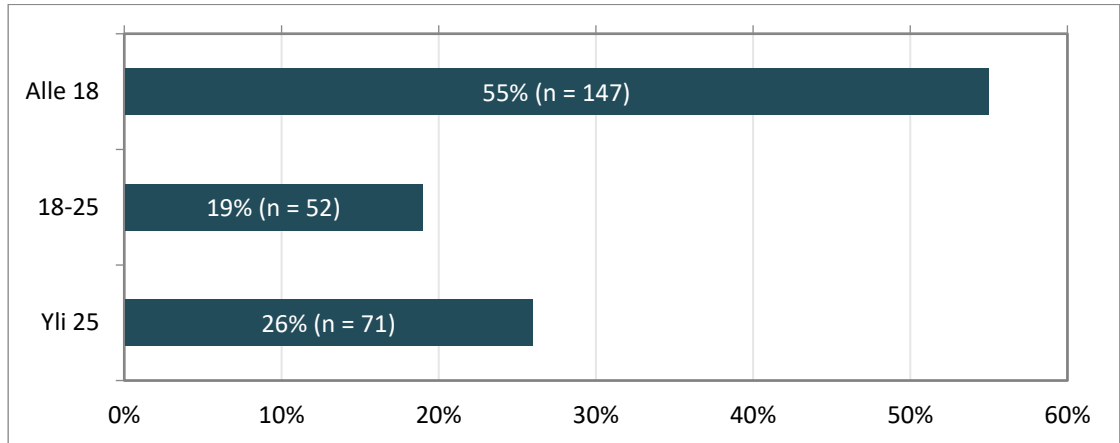
Teemoittelu analyysivaiheessa tarkoittaa sitä, että tarkastellaan sellaisia aineistosta nousevia piirteitä, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalla. On odotettavaa, että ne pohjautuvat teemahaastattelun teemoihin, mutta sen lisäksi tulee esille myös muita teemoja. Analyysistä esiin nostetut teemat pohjautuvat tukijan tulkintoihin. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 173)

Teemahaastattelulomake (liite 2) oli valmisteltu kyselyn aihepiihereistä sekä kyselyn vastauksista nousseiden teemojen ympärille. Lomake sisälsi alkuun peruskysymykset ja näiden jälkeen neljä teemaa (vaikuttaminen ja osallisuus koulussa, vaikuttamistoiminnot ja -kanavat, tasavertaisuus osallisuudessa ja vaikuttamisessa sekä vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen). Kaikki haastattelut äänitettiin, että aineiston analysointi olisi helpompaa. Kasvotusten pidetyt haastattelut tallennettiin Microsoftin omalla puheentallennusohjelmalla ja Teams-haastattelut äänitettiin ohjelman omalla ominaisuudella. Ennen haastattelun aloittamista haastateltaville kerrottiin luottamuksellisuudesta ja tila sekä tilanne rauhoitettiin vain haastattelulle. Haastatteluiden kestot olivat 20–55 minuuttia. Opinnäytetyön tuloksissa haastattelujen suorat lainaukset on erotettu kyselyn avoimista vastauksista lainauksen perässä olevalla lyhenteellä H1 – H5.

5 TULOKSET

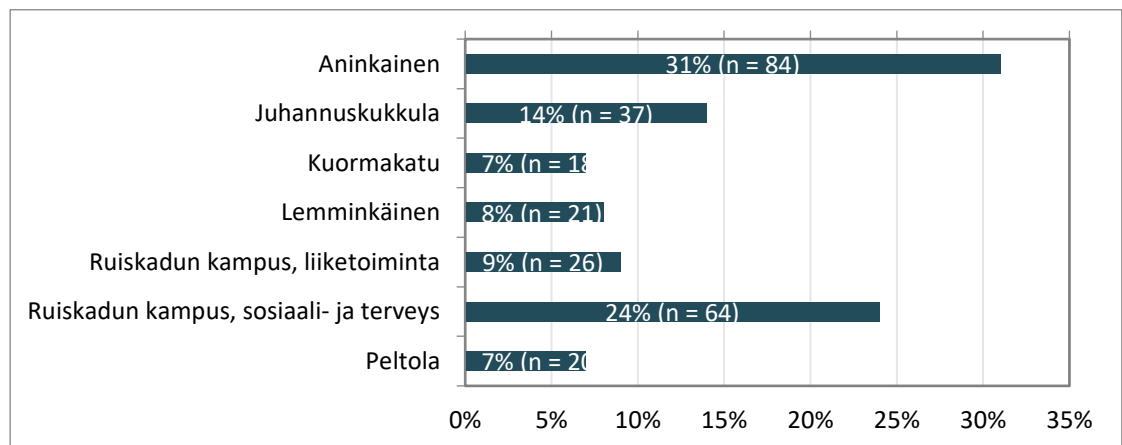
5.1 Opiskelijat eri koulutuksista ja tutkinnoista

Turun ammatti-instituutin opiskelijat edustavat eri ikäisiä ja eri lähtökohdista tulevia opiskelijoita. Kyselyyn vastanneilta pyydettiin valitsemaan kolmesta ikäluokasta luokka, johon he kuuluvat (kuva 3). Vastanneista yli puolet (55 %) oli alle 18-vuotiaita. Tätä selittää paljon se, että kyselyyn vastanneista suurin osa oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita. Vastanneista suurin osa oli myös perustutkinnon opiskelijoita, mikä selittää osaltaan asiaa. Toiseksi eniten vastauksia tuli yli 25-vuotialta (26 %) ja vähiten 18-25-vuotialta (19 %).

Kuva 3. Vastanneiden ikä

Turun ammatti-instituutin opiskelijat opiskelivat kuudessa ei toimipisteessä. Kyselyssä oli kuitenkin eritelty Ruiskadun kampuksen opiskelijat kahteen eri ryhmään, liiketoiminnan opiskelijoihin ja sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoihin. Kuva 4 kertoo vastauksien jakautumisen toimipisteittäin. Suurimmat vastausmäärät tulivat Aninkaisten (31 %), Ruiskadun kampuksen sosiaali- ja terveystieteiden (24 %) sekä Juhannuskukkulan (14 %) toimipisteiltä. Muiden toimipisteiden vastausprosentit olivat alle 10 %.

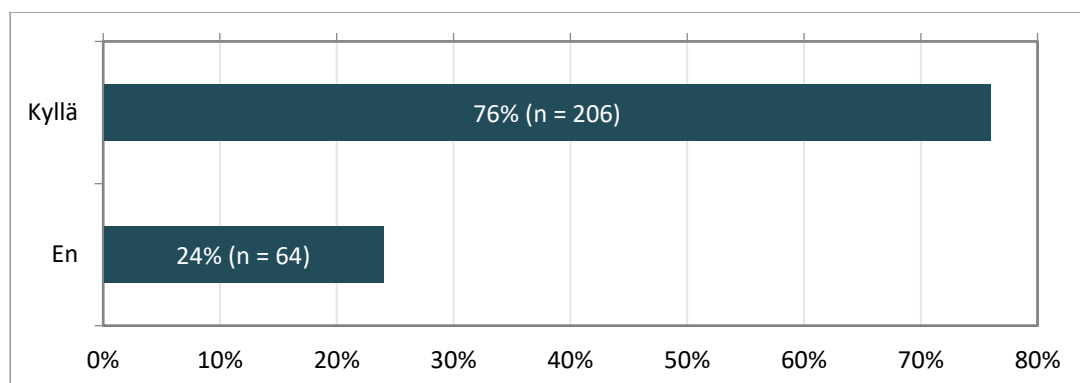
Kuva 4. Vastauksien jakautuminen toimipisteittäin

Aninkaisten toimipisteen suurinta vastausmäärää selittää VALMA-koulutuksen opiskelijoiden vastausmäärät (taulukko 1). VALMA-koulutus sijaitsee Aninkaisien ja Lemminkäisten toimipisteellä, ja VALMA-opiskelijoiden vastauksista suurin osa tuli Aninkaisten toimipisteeltä. Aninkaisten VALMA-koulutuksen opiskelijoista kyselyyn vastasi 31, kun Aninkaisista yhteensä vastauksia kyselyyn tuli 84 opiskelijalta.

Taulukko 1. VALMA-opiskelijoiden vastausten jakautuminen toimipisteittäin

	n	%
Aninkainen	31	83,8
Juhannuskukkula	0	0
Kuormakatu	0	0
Lemminkäinen	6	16,2
Ruiskadun kampus, liiketoiminta	0	0
Ruiskadun kampus, sosiaali- ja terveys	0	0
Peltola	0	0

Kuva 5 kertoo jakautumisen perustutkinnon ja muiden tutkintojen tai koulutusten opiskelijoiden kesken. Vastanneista 76 % opiskelee perustutkinnossa, mikä on 206 kyselyyn vastanneista. Muussa kuin perustutkinnossa opiskelevia oli vastanneista 24 %, mikä on 64 opiskelijaa.

Kuva 5. Vastanneiden jakautuminen perustutkintoon ja muihin tutkintoihin ja koulutuksiin

Taulukko 2 osoittaa, että yli 60 % ei perustutkinnon opiskelijoista oli VALMA-koulutuksen opiskelijoita. Toiseksi eniten vastauksia kyselyyn tuli ammattitutkinnon opiskelijoilta (noin 20 %). Muu-vaihtoehto ei sisältänyt avointä kenttää, mutta vastauksista pystyi erottamaan, että vaihtoehdon oli ainakin valinnut oppisopimusopiskelijoita.

Taulukko 2. Ei perustutkinnossa opiskelevien vastausten jakautuminen

	n	%
VALMA-koulutus	37	60,6
Aikuistenperusopetus	0	0
Ammattitutkinto	12	19,7
Erikoisammattitutkinto	3	4,9
Osatutkinto	5	8,2
Muu	4	6,6

Kyselyssä esitettiin monivalintakysymys, oletko ollut mukana tai toiminut esimerkiksi ryhmäedustajana, tutorina tai opiskelijakuntatoiminnassa. Taulukosta 3 näkee, kuinka vastaukset ovat jakautuneet perustutkinnon ja muiden kuin perustutkinnon opiskelijoiden kesken. Perustuskinnon opiskelijoista yli 75 % vastanneista ei ollut toiminut missään annetuista vaihtoehdoista. Vastavasti ei perustutkinnon opiskelijoiden vastausprosentti oli noin 95 %.

Vastausprosentteja selittää se, että kyselyyn vastaukset koostuivat lähes kokonaan ensimmäisen vuoden opiskelijoista. Lisäksi tutortoimintaan pääsee mukaan vuosittain vain tietty määrä opiskelijoita ja toimintaa ei tarjota muille kuin perustutkinnon opiskelijoille. Opiskelijakunnan hallituksessa perustutkinnon opiskelijoista oli toiminut lähes 5 % ja Opiskelijayhdistyksen hallituksen toiminnassa oli ollut mukana 0,5 %. Vastauksista huomaa, että ei perustutkinnon opiskelijoilla vastausprosentit ovat huomattavasti pienemmät. Vain yksi opiskelija ilmoitti, olleensa mukana tai toimineensa tutorina tai opiskelijakunnan hallituksessa.

Taulukko 3. Perustutkinnon ja muiden opiskelijoiden osallistuminen oppilaitoksen tarjoamiin toimintoihin.

	Perustutkinnon opiskelija % (n=206)	Muu kuin perustutkinnon opiskelija % (n = 64)
Ryhmäedustajana	10,7 (n = 22)	3,1 (n = 2)
Tutorina	13,6 (n = 28)	1,6 (n = 1)
Opiskelijakunnan hallituksessa	4,9 (n = 10)	1,6 (n = 1)
Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallituksessa	0,5 (n = 1)	0 (n = 0)
En missään näissä	77,2 (n = 159)	95,3 (n = 61)

Taulukon 3 pieniä vastausmääriä selittää myös se, että opiskelijakunnan hallitukseen valitaan vuosittain jokaisesta toimipisteestä yhdeksän opiskelijaa ja näiden kaikkien toimipisteiden hallitusten jäsenistä valitaan taas Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallitus. Opiskelijayhdistyksen hallitukseen valitaan vain 15 opiskelijaa koko Turun ammatti-instituutista. On myös hyvä muistaa, että opiskelijakunnan hallituksen sekä Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallituksen jäsenet koostuvat eri vuoden opiskelijoista ja valtaosa tähän kyselyyn vastanneista oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita.

5.2 Opiskelijoiden näkemykset ryhmäedustajatoiminnasta

Jokaisesta Turun ammatti-instituutin opiskelijaryhmästä tulisi valita ryhmäedustaja ja varaedustaja. On kuitenkin ymmärrettävää, että esimerkiksi oppisopimusryhmästä ei edustajaa valita, koska opiskelu on heillä täysin erilaista kuin ryhmillä, jotka opiskelevat pääsääntöisesti oppilaitoksessa. Kyselyssä kartoitettiin, kuinka hyvin tiedetään, mikä on ryhmäedustaja, ja valitaanko opiskelijoiden näkökulmasta ryhmäedustajia ryhmistä.

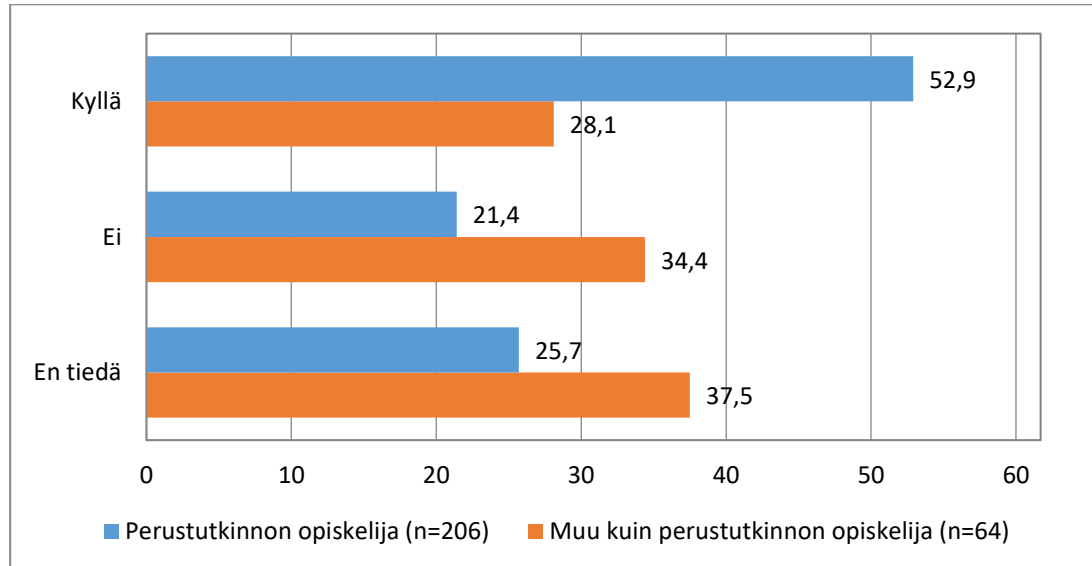
Taulukko 4. Perustutkinnon ja muiden opiskelijoiden tietämys ryhmäedustajasta

	Perustutkinnon opiskelija % (n = 206)	Muu kuin perustutkinnon opiskelija % (n = 64)	p
Kyllä	72,82 (n = 150)	50 (n = 32)	0.001
Ei	27,18 (n = 56)	50 (n = 32)	

Taulukko 4 osoittaa kuinka perustutkinnon opiskelijoiden ja muiden kuin perustutkinnon vastanneiden vastaukset eroavat. Perustutkinnon opiskelijoista yli 70 % tietää mikä on ryhmäedustaja, kun muiden vastausprosentti jää 50 %:iin. Vastaus on tilastollisesti merkitsevä (p = 0.001). Tämä kertoo siitä, että jotain tietoa perustutkinnon opiskelijat saavat enemmän tai ei perustutkinnon opiskelijoiden joukosta ei ryhmäedustajia valita.

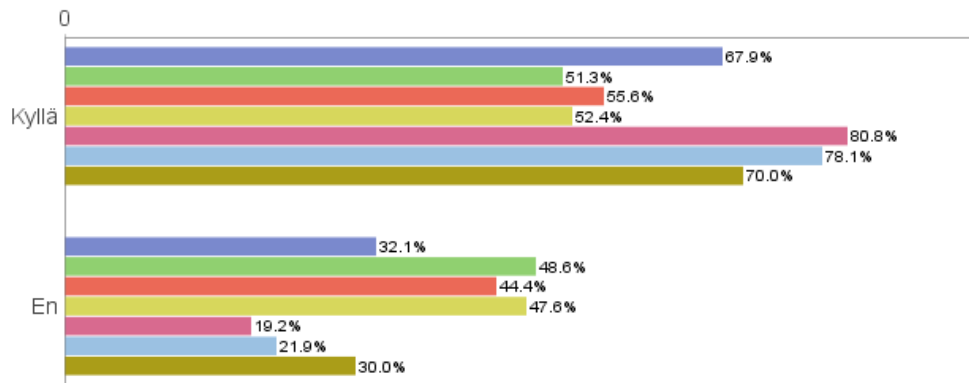
Kun opiskelijoilta kysyttiin, onko ryhmästäsi valittu ryhmäedustaja, huomataan ero perustutkinnon ja muiden välillä (kuva 6). Perustutkinnon opiskelijoiden joukosta yli 50 % kertoo, että ryhmästä on valittu ryhmäedustaja, noin 26

% sanoo, että ei tiedä ja noin 21 %, että ei ole valittu. Vain 28 % ei perustutkinnon opiskelijoista kertoo, että ryhmäedustaja on valittu. Myös tämä tulos on tilastollisesti merkitsevä ($p = 0.002$).

Kuva 6. Perustutkinnon ja muiden opiskelijoiden tietämys ryhmäedustajan valinnasta omassa ryhmässä

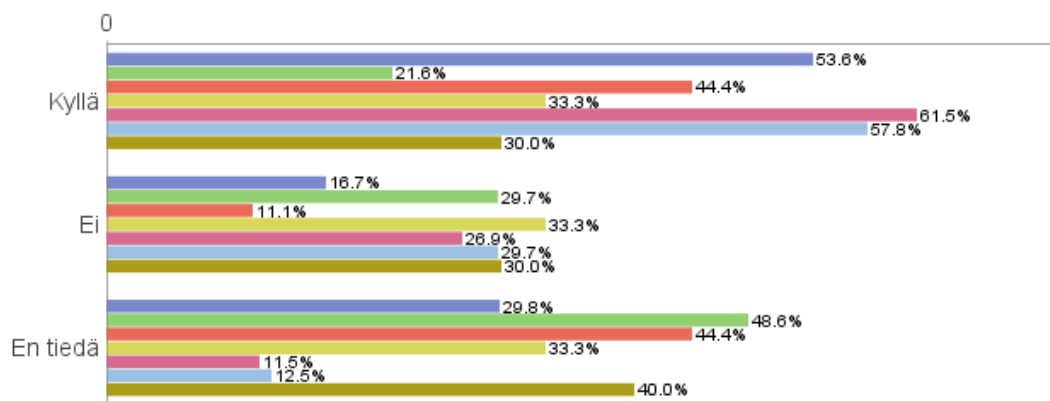
Edellisten kysymysten jakautuminen toimipisteittäin on nähtävissä kuvissa 7 ja 8. Ruiskadun kampuksella sekä liiketoiminnan (80,8 %), että sosiaali- ja terveysalan (78,1 %) opiskelijoiden keskuudessa tiedetään parhaiten mikä on ryhmäedustaja. Myös Peltolan toimipisteellä ja Aninkaisissa 70 % tai lähes 70 % tietää, mikä on ryhmäedustaja. Kaikissa toimipisteissä yli 50 % tietää ryhmäedustajan, mutta huolestuttavaa on silti, että Juhannuskukkulan, Kuorimakadun ja Lemminkäisen toimipisteissä yli 40 % ei tiedä mikä on ryhmäedustaja. Toimipisteiden välillä on tilastollisesti merkitseviä eroja, kun puhutaan siitä, tiedetäänkö mikä on ryhmäedustaja ($p = 0.040$).

- Toimipiste: Aninkainen (N=84) ■ Toimipiste: Juhannuskukkula (N=37)
- Toimipiste: Kuormakatu (N=18) ■ Toimipiste: Lemminkäinen (N=21)
- Toimipiste: Ruiskadun kampus, liiketoiminta (N=26)
- Toimipiste: Ruiskadun kampus, sosiaali- ja terveys (N=64) ■ Toimipiste: Peltola (N=20)

Kuva 7. Eri toimipisteiden tietämys ryhmäedustajasta

Samat toimipisteet, joissa opiskelijat tietävät ryhmäedustajat, sanovat myös, että omasta ryhmästä on valittu ryhmäedustaja. Mielenkiintoista on, kuinka moni vastanneista kertoo, että ei tiedä onko ryhmäedustaja valittu. Juhannuskukkulan opiskelijoista lähes 50 % ei tiedä, onko ryhmäedustaja valittu. Myös Peltolan ja Kuormakadun toimipisteillä vastausprosentti on 40 % tai yli. Lemminkäisen, Peltolan, Juhannuskukkulan ja Ruiskadun sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden vastaukset osittavat, että lähes 30 % tai yli, on ilmoittanut, että omasta ryhmästä ei ole valittu ryhmäedustajaa. Toimipisteiden välillä on nähtävissä tilastollisesti merkitseviä eroja ($p = 0.001$).

- Toimipiste: Aninkainen (N=84) ■ Toimipiste: Juhannuskukkula (N=37)
- Toimipiste: Kuormakatu (N=18) ■ Toimipiste: Lemminkäinen (N=21)
- Toimipiste: Ruiskadun kampus, liiketoiminta (N=26)
- Toimipiste: Ruiskadun kampus, sosiaali- ja terveys (N=64) ■ Toimipiste: Peltola (N=20)

Kuva 8. Eri toimipisteiden tietämys ryhmäedustajan valinnasta omassa ryhmässä.

Heikkoa tietämystä ryhmäedustajasta kertoo myös haastateltavien vastaukset. Haastateltaville ryhmäedustaja termi ei kertonut juuri mitään. Kun avasin toimintaa ja kuinka edustaja valitaan, pystyi tämän jälkeen osa haastateltavista tunnistamaan toiminnan olemassaolon. Nimenä ryhmäedustaja oli siis vieras. Haastateltavista yksi oli ollut ja yksi oli haastatteluhetkellä ryhmäedustaja, mutta ilman ryhmäedustajatoiminnan avaamista vain kysymällä kuulostaako ryhmäedustajatoiminta tutulta, ei sana ollut tuttu. Tätä voi selittää se, että oppilaitoksessa ryhmäedustaja termi ei ole vakiintunut ja toiminnasta käytetään myös muita nimityksiä.

Toimiva ja onnistunut opiskeluhoito edellyttää, että vaikuttamismahdollisuuksista on sovittu yhdessä opiskelijoiden kanssa ja kaikki opiskelijat ovat niistä tietoisia (Hietanen-Peltola ym. 2019). Tutkimusten mukaan osallistumisessa pitäisi olla monia eri mekanismeja. Kiilakosken ym. (2012, 24) mukaan monet osallisuustoimet tähtäävät ryhmämuotoiseen vaikuttamiseen ja yksilöiden suora vaikuttaminen jää tällöin vähemmälle huomiolle. Lisäksi tutkimuksissa kouluosallisuuden esteinä on nähty siinä, että vallan jakaminen opettajilta oppilaille voi olla pelottavaa. (Kiilakoski 2012, 33). Tiedottaminen ja asioista yhdessä sopiminen on myös avain asemassa siinä, että ryhmäedustajatoiminta tulee tunnetuksi Turunammatti-instituutissa.

Kysymykseen, kun aloitit opintosi, kerrottiinko sinulle ryhmäedustajatoiminnasta vastasi 182 (n = 182) opiskelijaa (taulukko 5). Perustutkinnon opiskelijoista noin 67 % ilmoitti, että ryhmäedustajatoiminnasta oli kerrottu opintojen alussa. Ei perustutkinnon opiskelijoilla vastausprosentti oli taas 50 %. Kysymyksessä nousi myös esille, että ei perustutkinnon opiskelijoista 25 % ei muistanut, oliko heille kerrottu toiminnasta. Perustutkinnon opiskelijoilla vastaavasti vastausprosentti oli reilu 16 %.

Taulukko 5. Tieto ryhmäedustajatoiminnasta, kun aloitti opinnot

	Perustutkinnon opiskelija % (n = 150)	Muu kuin perustutkinnon opiskelija % (n = 32)
Kyllä	67,3 (n = 101)	50 (n = 16)
Ei	16 (n = 21)	25 (n = 8)
En muista	16,7 (n = 25)	25 (n = 25)

150 (n = 150) opiskelijaa vastasi, että hänellä oli mahdollisuus lähteä ryhmäedustaja toimintaan, jos olisi halunnut (taulukko 6). Perustutkinnon ja ei perustutkinnon opiskelijat kokivat, että heillä oli mahdollisuus lähteä mukaan ryhmäedustajatoimintaa. Perustutkinnon opiskelijoilla vastausprosentti oli kysymykseen yli 90 % ja ei perustutkinnon opiskelijoilla reilu 80 %.

Taulukko 6. Mahdollisuus osallistua ryhmäedustajatoimintaan

	Perustutkinnon opiskelija % (n = 126)	Muu kuin perustutkinnon opiskelija % (n = 24)
Kyllä	93,7 (n = 118)	83,3 (n = 20)
Ei, miksi	6,3 (n = 8)	16,7 (n = 4)

Kysymyksen avoimeen kenttään, miksi ei ollut mahdollisuutta lähteä ryhmäedustajatoimintaan mukaan vastasi 12 (n = 12). Kolmessa vastauksessa nousi esiin, että opiskelija ei muista oliko ryhmäedustajatoiminnasta edes puhuttu, kahdessa vastauksessa asia ei kiinnostanut ja yksi vastasi, ettei tiedä. Yksittäisinä vastauksina tuli esille, että kesken vuoden ryhmään tullut opiskelija ei muistanut asiasta puhuttaneen hänelle. Oli myös tilanne, missä ryhmäedustaja valitsi itse itsensä ja aikuisopiskelijaryhmälle ei asiasta mainittu. Yksi opiskelija ilmoitti, että oli kipeä, kun ryhmäedustaja valittiin ja yksi ilmoitti esteeksi perhesyyt. Yhdelle opiskelijalle oli jäänyt epäselväksi, valitaanko heidän ryhmästään edustajaa. Vaikka vastauksia avoimeen kysymykseen oli vähä, voi niistä huomata tietämättömyyden ja epätietoisuuden ryhmäedustajatoiminnasta.

Kaikki haastateltavat näkivät ryhmäedustajatoiminnan hyvänä kanavana opiskelijoiden kuulemisessa, osallisuudessa sekä reittinä tuoda omia ja ryhmän näkemyksiä esille. Tämä vain vaati ryhmäedustajatoiminnan avaamista heille, koska sana ei ollut haastateltaville tuttu.

Ne, joille ryhmäedustajatoiminta oli tuttua, osasivat kertoa valintaprosessista, kuinka ryhmäedustaja oli heidän ryhmässään valittu. Näistä kommentteista nousi selvästi esille, että valintatilanne tuli ryhmissä yllättäen.

Opettaja vaa kysys et oliks joku halukas ja ei siellä ees kauheen monta ollu et...en määkään niinku aluks sanonu et vois in olla, mut sit mä läh in mukaan ku ei oikein kukaan lähteny (H5)

No, kyl se tuli aika yllättäen. Kun me oltiin oltu sit, nii ehkä just se viikko tai kaks viikkoo koulussa et ei me edes tiedetty toinen toisiamme viel hyvin ja sit päätettiin kuka halua olla ni sit se pääty siihen et - - (H3)

Lisäksi haastateltavat, joilla oli kokemusta ryhmäedustajana toimimisesta, toivat esille, että edustajien tapaamisia ei ollut.

No ei meillä nyt oikein oo ollu mitään ku on ollu tää korona ja ollu tätä etäkouluu ja näin ni ei meillä varmaan oo ollu yhtäkää tapaamist mihi ois tarvinnu - - "(H5)

Mut oliks teillä ennen koronaa?

Ei (H5)

Kehittämiskohteena haastateltavat näkivät sen, että ryhmäedustajien tapaa misia olisi ja ryhmäedustajan tehtävässä olisi konkretiaa ja se olisi aukikirjoi tettu.

No siis pelkästään se et olis ja nähtäis porukalla et, et kuultais parem min et olis sellai avoin keskustelu ni siitähän saattaakin tulla paljon kaikkee, mut se et jos vaa kerran vuodessa pyydetään, hei kysykää luokkakavereilt mikä, mihin pitää keskittyä ni eihän siint sit hirveesti lähe mitään enempää... et edes se. (H3)

No varmaan sellai et tiedotettais ehkä enemmän ja ois just enemmän niit tapaamisia et ei munkaan tarvinnu mitään siin tehä et - - (H5)

Haastateltavat, joille ryhmäedustajatoiminta oli vähemmän tuttua, eivät olleet perustutkinnon opiskelijoita. Yksi heistä tiesi, että ryhmästä oli valittu edustaja. Ryhmäedustajatoiminnasta tietämättömiin kuuluivat myös opiskelijat, joille suomen kieli ei ollut äidinkieli ja tästä syystä kaikkea ei välttämättä ymmär retty.

Tenojoen ym. (2017, 144) mukaan koululla voi olla merkitystä yhteiskunnal lista eriarvoisuutta tasoittavana tekijänä. Tutkimukset osoittavat, että muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien kokemukset ovat valtaväes-

töä positiivisemmat, kun puhutaan vaikuttamistaitojen oppimisesta kouluympäristöstä. (Tenojoki ym. 2017, 144.) Vaikka suomea ei äidinkielenä puhuville ryhmäedustajatoiminnan avaaminen oli vaikeaa, mutta kun toimintaa avattiin ja aiheesta keskusteltiin, nähtiin toiminta ja valittu edustaja ryhmästä hyvänä ja tarpeellisena asiana.

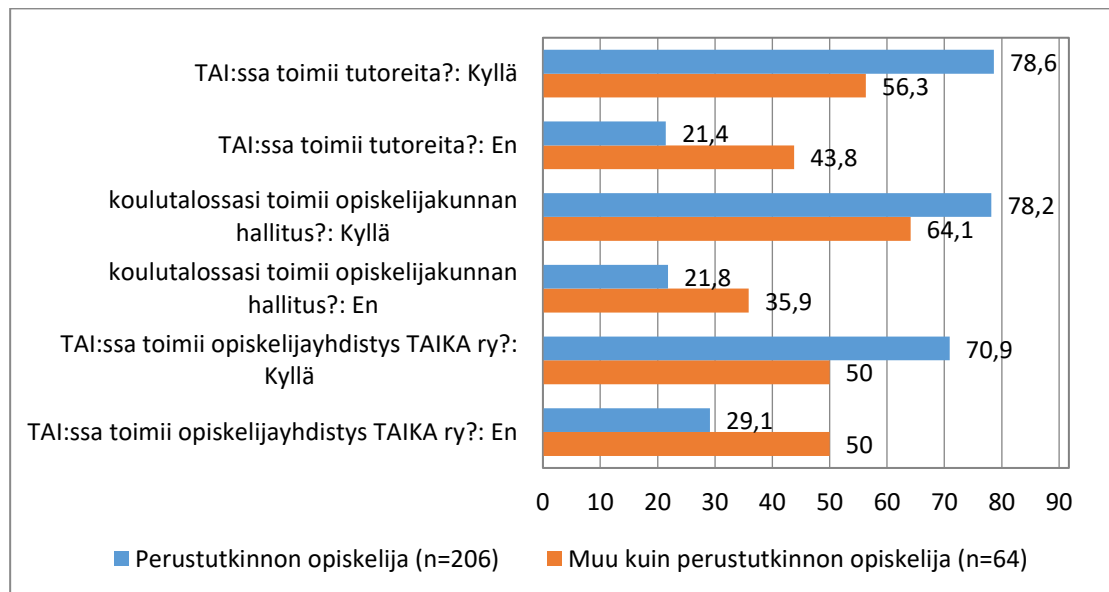
Haastatteluista tuli esille, että olisi hyvä, että ryhmäedustajatoiminnasta saisi tietoa. Informaatiota voisi jakaa esimerkiksi Wilman kautta ja opiskelijoiden olisi tärkeää saada tietoa, milloin ryhmäedustaja valitaan ja kuka on valittu.

Kyl mun mielestä kaikkien pitäisi saada tietää et sillon niinku se on valittu... et niinku koko luokka pääsis sillee niinku mukaan siihen tavallaan valitsemaan et niinku esimerkiks jos vaik mä oon todennäköisesti just sillo ollu pois, nii mul oltais laitettu vaik Wilma-viesti - - (H2)

Kysely ja haastattelut osoittivat ryhmäedustajan terminä sekä toimintana olevan vieras, mutta toisaalta voimavara, jota ei ole tarpeeksi hyödynnetty. Jos osallisuudessa on kyse siitä, että yksilöille, ryhmille ja kollektiiveille annetaan mahdollisuus toimia ja se tarkoittaa muutakin kuin mukana olemista, on ryhmäedustajatoiminnassa vielä matkaa siihen, että edustajat kokevat olevansa osa Turun ammatti-instituutin ryhmäedustajayhteisöä. (Kiilakosken ym. 2012a, 15–16.)

5.3 Opiskelijoiden näkemykset tutor- ja opiskelijakuntatoiminnasta

Turun ammatti-instituutissa opiskelijoiden on mahdollista hakeutua mukaan turtotoimintaan, opiskelijakunnan hallitustoimintaan ja opiskelijakunnan hallitustoiminnan kautta Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallitukseen. Kyselyssä selvitettiin kuinka hyvin opiskelijat tietävät nämä toiminnat. Perustutkinnon ja ei perustutkinnon opiskelijoiden vastauksissa oli tilastollisesti merkitseviä eroja (kuva 9).

Kuva 9. Tietämys tutor-, opiskelijakunnan hallitus- ja opiskelijayhdistystoiminnasta

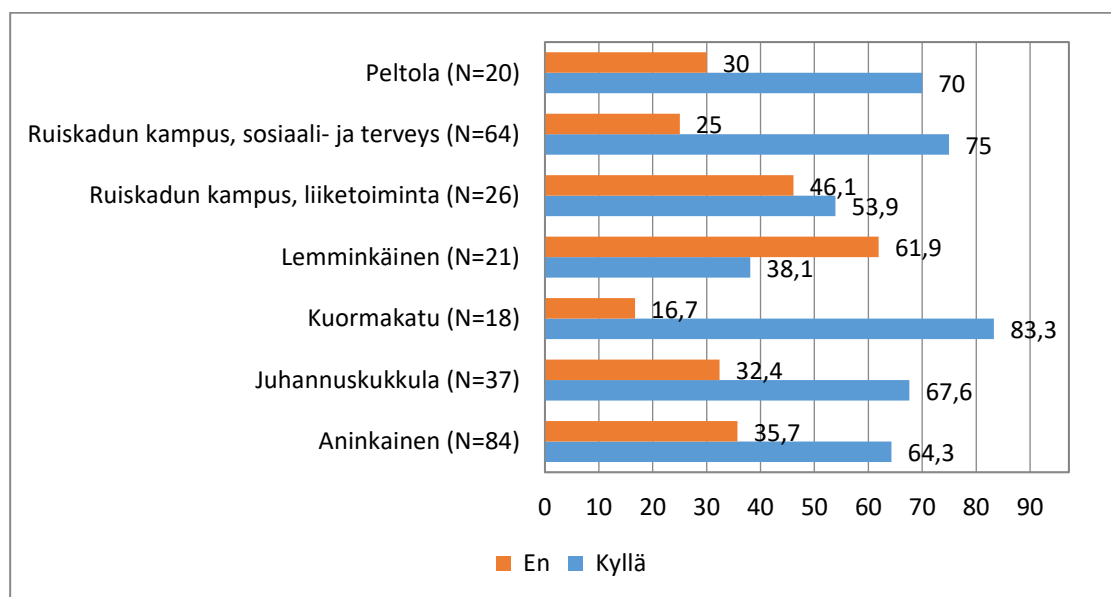
Perustutkinnon opiskelijoista lähemmäs 80 % tiesi, että Turun ammatti-instituutissa toimii tutoreita. Ei perustutkinnossa opiskelevien keskuudessa vastausprosentti jäi alle 60 %. Tämä on tilastollisesti merkitsevä tulos ($p = 0.000$). Ei perustutkinnon opiskelijoiden keskuudessa oman toimipisteen opiskelijakunnan hallitus oli paremmin tiedossa kuin tutorit. Lähes 65 % tiesi, että opiskelijakunnan hallitus toimii. Perustutkinnon opiskelijoiden keskuudessa opiskelijakunnan hallitus oli lähes yhtä tunnettu kuin tutorit. Myös vertailussa opiskelijakunnan hallitustoiminnan tietämyksestä perustuskinnon ja ei perustuskinnon välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja ($p = 0.023$). Opiskelijayhdistys TAIKA ry oli vähiten tunnettu. Ei perustuskinnon opiskelijoissa kyllä ja ei -vastaukset jakautuivat tasan. Perustuskinnon opiskelijoille opiskelijayhdistystoiminta oli tutumpaa ja noin 70 % tiesi, että TAI:ssa toimii Opiskelijayhdistys TAIKA ry. Tämä vertailu oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p = 0.002$).

Haastatteluista nousi selvästi esille, että yhteishaun kautta tulleele opiskelijalle olivat tutor-, opiskelijakunta- ja opiskelijayhdistystoiminnat tutuimpia ja selkeimpiä. Hän tiesi toiminnoista ja koki, että oli saanut niistä tietoa opintojen alkaessa. Tähän vaikuttaa varmasti se, että iso joukko opiskelijoita aloittaa syksyisin opinnot ja tiedotus sekä toimintojen esittely painottuu näihin ryhmiin. Jatkuvan haun ryhmiä aloittaa ripotellen läpi vuoden, jolloin heiltä voi jäädä tietoa saamatta. Samoin eri koulutukset kuten VALMA-koulutus ja aikuisten perusopetus, ovat ryhmiä, joissa tietoa jää saamatta. Osittain myös siksi, että

he eivät ole tutkinto-opiskelijoita eikä kaikki tietoa välttämättä syystä tai toisesta koske tai tavoita heitä.

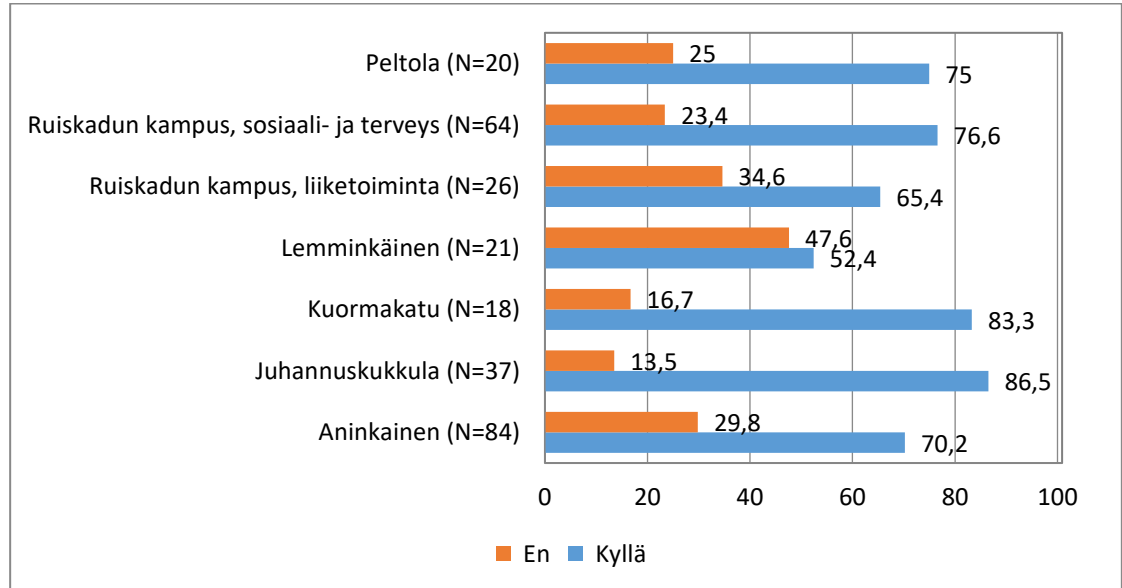
Vaikka opiskelijakuntatoimintaan osallistumisesta tiedotetaan oppilaitoksissa, on tiedotuksessa aukkopaikkoja. Toiminnasta kiinnostuneita mutta ulkopuolille jääviä on tutkitusti. Osallistuminen edellyttää resursseja, jota on paikoin vähennetty, ja se näkyy myös opiskelijoiden arvioissa koskien vaikuttamismahdollisuuksia. Tietämykseen toiminnoista vaikuttaa lisäksi opiskelijoiden kiinnostuksen puute. Samat aktiivit osallistuvat mielellään, mutta tiedottamisesta ja mahdollistamisesta huolimatta toimintojen tietämys sekä osallistumisaste voi jäädä alhaiseksi. (Jauhola & Kortelainen 2018, 54.)

Kuva 10 osoittaa Lemminkäisen toimipisteessä noin 62 % vastanneen, että ei tiennyt Turun ammatti-instituutissa toimivan opiskelijajyhdistyksen. Myös Ruiskadun liiketoiminnan opiskelijoiden keskuudessa lähemmäs 50 % ei tiennyt opiskelijajyhdistyksestä. Toisaalta Kuormakadulla yli 80 % tiesi ja Peltolassa sekä Ruiskadun sosiaali- ja terveysalan kampuksella 70 % tai yli tiesi Opiskelijajyhdistys TAIKA ry:n. Tämä vertailu osoittaa tilastollisesti merkitsevää eroa ($p = 0.030$).

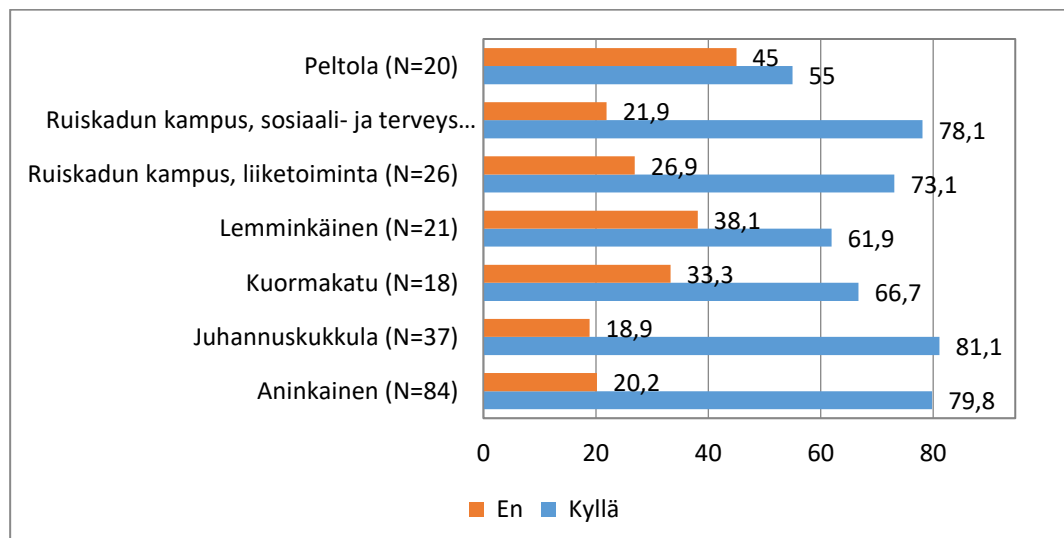
Kuva 10. Tietämys Opiskelijajyhdistys TAIKA ry:stä toimipisteittäin

Kuvat 11 ja 12 näyttävät opiskelijoiden tietämyksen tutortoiminnasta ja opiskelijakunnan hallitustoiminnasta toimipisteittäin. Lemminkäisen toimipisteen opiskelijoiden vastaukset erottuvat selvimmän, sillä vain noin 52 % opiskelijoista vastasi, että tietää Turun ammatti-instituutissa toimivan tutoreita.

Kuva 11. Tietämys tutoreista toimipisteittäin

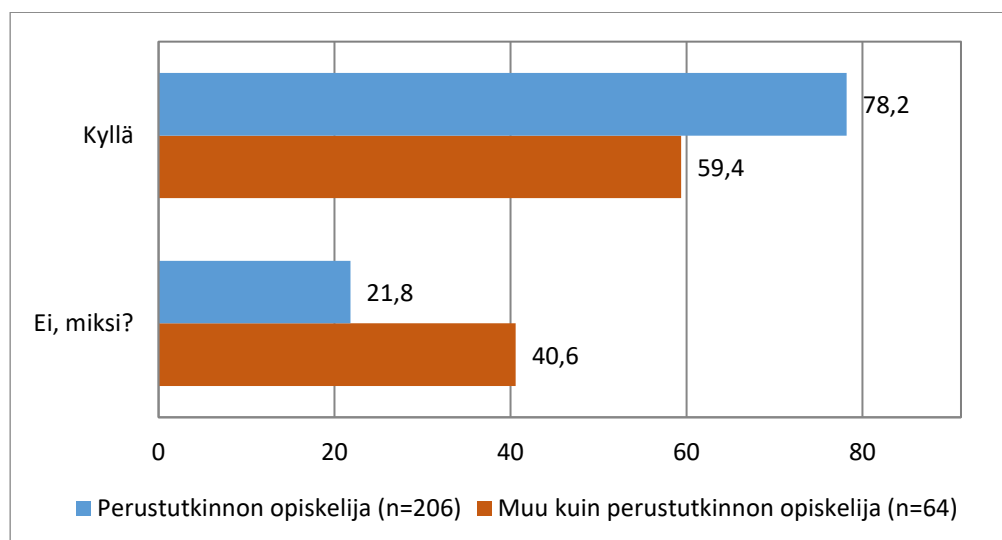
Kun tietämystä oman toimipisteen opiskelijakunnan hallituksesta tarkastellaan, voidaan nähdä, että jokaisesta toimipisteestä yli puolet vastaajista tiesivät hallituksen olemassaolon. Peltolan toimipisteessä vastaukset jakautuvat kyllä ja ei -vaihtoehtojen välillä melko tasan. 55 % kertoo, että tietää omassa toimipisteessä toimivan opiskelijakunnan hallituksen ja 45 % ei tiedä.

Kuva 12. Tietämys opiskelijakunnan hallituksesta toimipisteittäin

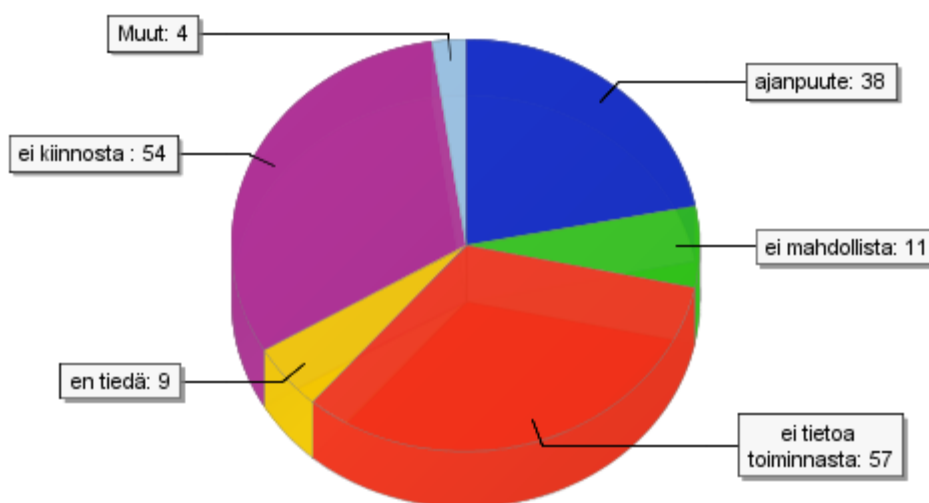
Toimipisteiden heikkoa tietämystä voi selittää vääränlainen tiedottaminen, mutta myös se millaisen tutkinnon tai koulutuksen opiskelijoita siellä opiskelee. Ei perustutkinnon opiskelijat, kuten ammattitutkinnon, osatutkinnon tai maahanamuuttajakoulutuksen opiskelijat, eivät välttämättä kiinnitä huomiota tiedottamiseen tai syystä tai toisesta ei tietoa saa. Toisaalta heitä ei välttämättä myöskään kiinnosta osallistua toimintoihin tai tapahtumiin tai se ei ole mahdollista omalla yksilöllisellä opintopolulla. Myös toimipisteiden välillä on erilaisia toimintakulttuureja ja -tapoja, jotka voivat vaikuttaa toimintojen tietämykseen tai osallistumisasteeseen.

Perustutkinnon opiskelijoista lähes 80 % ilmoitti, että hänellä olisi mahdollisuus osallistua tutortoimintaan, opiskelijakunnan tai Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallituksen toimintoihin, jos olisi halunnut (kuva 13). Vastaavasti ei perustutkinnon opiskelijoista noin 59 % kertoi heillä olleen mahdollisuus osallistua toimintoihin, jos olisi halunnut. Perustutkinnon ja ei perustutkinnon opiskelijoiden välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja ($p = 0.003$).

Kuva 13. Mahdollisuus osallistua tutortoimintaan, opiskelijakunnan tai Opiskelijayhdistyksen hallituksen toimintaan

Avoimeen kenttään, miksi ei ollut mahdollisuutta lähteä mukaan tutortoimintaan, opiskelijakunnan tai Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallituksen toimintaan vastasi 71 (n = 71). Vastaukset voidaan jakaa neljään luokkaan (kuva 14).

Kuva 14. Näkemys miksi tutor, opiskelijakunnan ja Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallituksen toimintaan osallistuminen ei ollut mahdollista

Avoimien vastauksien suurin luokka oli, että ei ollut tietoa toiminnasta. Vastauksista nousi esiin, että toiminnoista ei tiedetty tai niistä ei ollut kerrottu opiskelijoille. Toisena luokkana oli kiinnostuksen puute. Asia ei kiinnostunut eikä toimintaan haluttu lähteä mukaan. Toimintaa ei nähty omana juttuna. Kolmantena luokkana oli ajanpuute, johtuen muista kiireistä omassa elämässä. Vastauksista nousi esiin esimerkiksi perhesyyt. Neljäntenä luokkana olivat opiskelijat, jotka näkivät, että toiminta ei ollut heille mahdollista. Vastaajat olivat omien sanojensa mukaan esimerkiksi aikuisopiskelijoita, VALMA-koulutuksen opiskelijoita, oppisopimuskoulutuksessa tai suorittamassa osatutkintoa. Myös suomen kielen taito nähtiin vielä liian heikkona toimintaan tai kesken toimintakauden vaihto uuteen oppilaitokseen oli esteenä toimintaan osallistumiselle.

Kiilakosken ym. (2012b, 265) mukaan osallistumisesta ei saa tehdä velvollisuutta tai moraalista pakkoa. Osallisuus ei saa olla liian virallista ja kontrolloitua, mikä voi aiheuttaa sen, että osallisuus kasautuu jo valmiiksi aktiivisten haltuun ja muiden vaikuttamishalu hiipuu. Osallistumisen mahdollisuuksien olisi oltava mahdollisuuksia, joista jokainen voi löytää itselleen mielekkään tavan osallistua tai olla osallistumatta. Osallistumattomuus voi myös olla nuoren kannanotto asiaan. (Kiilakosken ym. 2012b, 265.)

Haastatteluista nousi esille, että tutor ja opiskelijakunnan hallitustoiminta ei ole kovin näkyvää. Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n toiminta oli vielä vaikeampaa tunnistaa. Myös se kuinka tutoriksi tai opiskelijakunnan hallituksen voisi hakeutua ei ollut selvää. Haastateltavien näkökulmasta toiminnot kaipaavat näkyvyyttä.

No edes se tiedon saaminen. (H3)

Haastatteluissa tuli esimerkiksi esille, että VALMA-opiskelijalla ei ole mahdollisuutta hakeutua tutoriksi, koska he opiskelevat pääsääntöisesti vuoden tai alle koulutuksessa. Tutorvalmennus on taas kohdennettu ensimmäisen vuoden tutkinto-opiskelijoille, jotka käyvät ensimmäisen vuoden aikana tutorvalmennuksen ja toimivat tutorina pääsääntöisesti toisena ja kolmantena opiskeluvuotena. Haastattelussa nousi kuitenkin esille, että tutortoiminnassa tulisi olla mahdollisuuksia myös esimerkiksi VALMA-opiskelijoille. Heille ja aikuisten perusopetuksen opiskelijoille voisi rakentaa esimerkiksi omaa mallia toiminnasta. Toisaalta haastattelun perusteella opiskelija, joka oli tullut yhteishaun kautta opiskelemaan ja hänellä oli aiempaa kokemusta opiskelusta ja niin sanotusti elämää takana, ei tarvitse samanlaista toimintaa kuin nuoremmat opiskelijat. Haastattelujen perusteella tutorit tai vastaavat oppilaitoksen tavat ja tilat tuntevat opiskelijat voisivat kuitenkin olla tukena esimerkiksi oppilaitoksen ympäristöön tutustumisessa ja sosiaalistumisessa.

Juholan ja Kortelaisen (2018, 54) mukaan tutortoiminta eri siirtymävaiheissa on arvostettu, mutta alihyödynnetty voimavara ammatillisissa koulutuksissa. Opiskelijoiden vartaistuen hyödyntäminen tulisi nähdä voimavarana ja sitä tulisi hyödyntää erilaisissa siirtymävaiheissa. (Juhola & Kortelainen 2018, 54.)

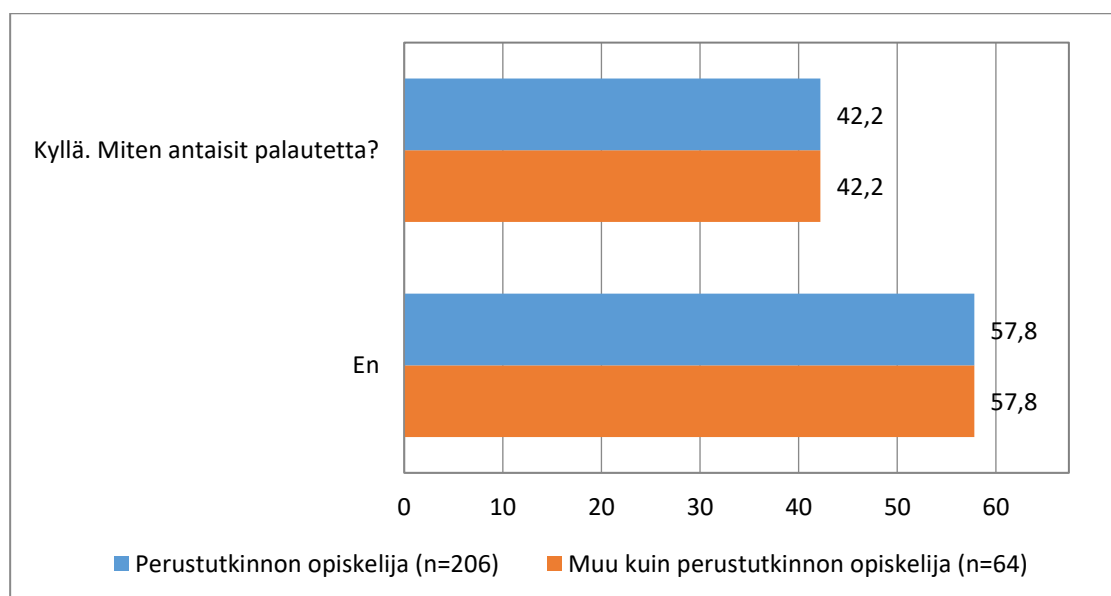
Haastateltavat kertoivat, että esimerkiksi opiskelijakunnan hallituksella ei ole ollut esittelyä toiminnasta tai hallitusten jäsenten kasvot eivät ole tuttuja. Osat näkevät merkityksellisenä sen, että asiat ja toiminnat saavat kasvot. Myös se kuinka näistä kaikista toiminnoista tiedotetaan ja kerrotaan, on tärkeää. Toisille Wilma-viesti on hyvä, mutta suurella jakelulla se ei välttämättä syystä tai toisesta tavoita kaikkia. Toiset kaipaavat esitteitä ja toisille on ensiarvoisen

tärkeää, että pääsee tapamaan näissä toiminnoissa mukana olevia ja he tulevat oma-aloitteisesti esittäytymään uusille opiskelijoille.

Osallisuus edellyttää tietoa siitä, missä ja miten voi toimia. Tiedotuksen vahvistaminen on edellytys vaikuttamisen mahdollistamiselle ja tätä tietoa tulee jakaa, että kouluosallisuus lisääntyy (Kiilakoski 2012, 33.). Opiskelijoiden näkemysten perusteella tutor- ja opiskelijakuntatoiminta Turun ammatti-instituutissa halutaan näkyvimmiiksi. Aina oppilaitoksen tiedottaminen ei riitä, vaan perinteiselle tiedottamiselle tarvitaan myös uusia tapoja.

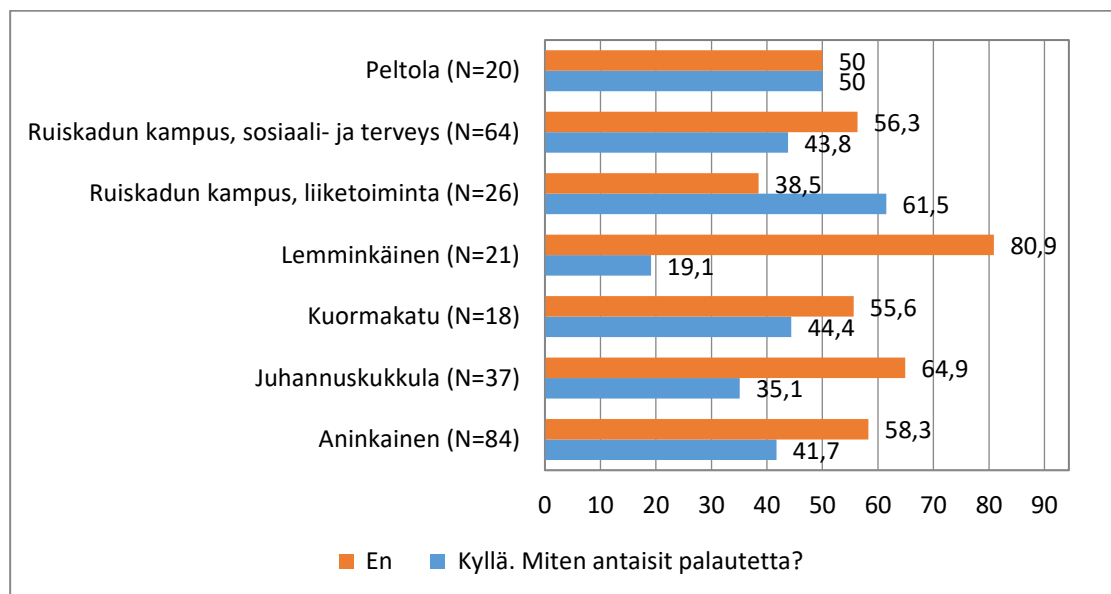
5.4 Epätietoisuus palautekanavista

Kyselyssä kartoitettiin, tietävätkö opiskelijat, miten antaa palautetta, jos jokin asia mietityttää. Perustutkinnon opiskelijoiden sekä muiden kuin perustutkinnon opiskelijoiden vastaukset jakautuivat samoin (kuva 15). Molemmissa ryhmissä lähes 60 % ei tiennyt miten voi antaa palautetta, jos jokin mietityttää. On huomattava, jos kysymyksen olisi muotoillut kenelle voit antaa palautetta, olisi tähän voinut olla helpompi vastata. Kysymyksellä ei kuitenkaan haettu vain henkilöä kenelle voi antaa palautetta. Reilu 40 % vastaajista ilmoitti, että tietää miten voi antaa palautetta, jos jokin asia mietityttää.

Kuva 15. Tietämys, miten voit antaa palautetta, jos jokin asia mietityttää

Kuva 16 kertoo toimipisteiden välisistä eroista. Ruiskadun kampuksen, liiketoiminnan opiskelijoista yli 60 % tietää miten voi antaa palautetta. Peltolassa kyllä ja ei -vastaukset jakautuvat tasan. Muissa toimipisteissä yli 50 % vastanesta kertoo, että ei tiedä miten voi antaa palautetta. Lemminkäisen toimipisteellä hieman yli 80 % ilmoitti, että ei tiedä miten voi antaa palautetta, jos jokin asia mietityttää.

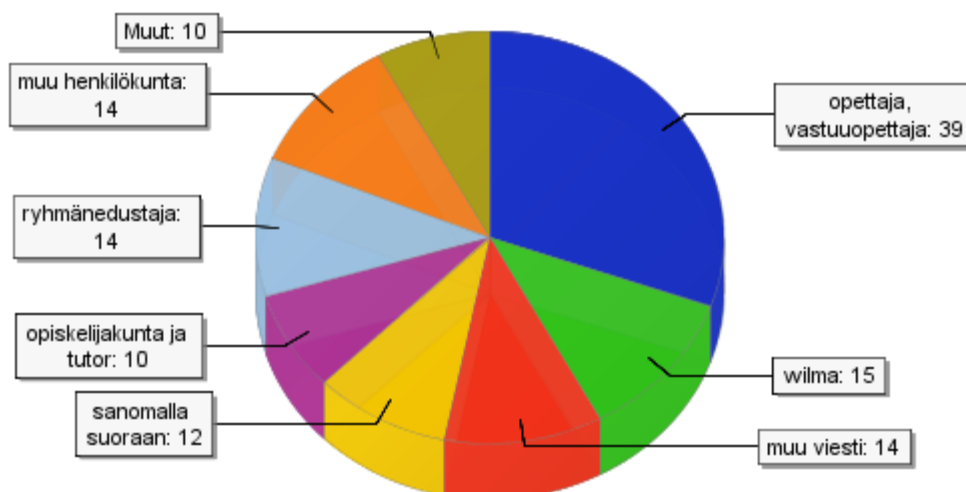

Kuva 16. Tietämys, miten voit antaa palautetta, jos jokin asia mietityttää toimipisteittäin

Ammatillisessa koulutuksessa arjen osallistamista tehdään palautemahdollisuuksien kautta. Sitä tehdään esimerkiksi opiskelijakyselyillä ja suoran palautteen mahdollisuuksilla. Tutkimukset kuitenkin osoittavat, että suoranaisia opintoihin liittyviä vaikuttamiskanavia tunnustetaan vähemmän. (Jauhola & Kortelainen 2018, 53.)

Avoimeen kysymykseen, mitä kautta antaisi palautetta tuli vastauksia 77 (n = 77) (kuva 17.) Luokittelun jälkeen selvästi suurin osa antaisi palautetta opettajalle tai vastuupettajalle. Seuraavana luokkana nousi esille Wilma ja Wilmaviestin lähettäminen, jos jokin asia mietityttää. Tämän jälkeen muu henkilökunta, ryhmäedustajat sekä muiden viestien lähettäminen nousivat vastauksista yhtäläisesti. Vastausten perusteella muu henkilökunta sisälsi opinto-ohjaajan, kuraattorin, ohjaajan, koordinaattorin, tiimivastaavan sekä koulutuspäällikön vaihtoehtona, jolle voisi palautetta viedä. Ryhmäedustaja nähtiin

henkilönä, jolle voisi kertoa asioita ja hän veisi niitä eteenpäin. Muut viestit sisälsivät sähköposti ja WhatsApp-viestit.

Kuva 17. Mitä kautta palautetta annetaan

Vastauksista nousi myös esille, kuinka asian suoraan sanominen asianomaiselle, nähtiin palautteen antamisena. Opiskelijakunnan ja opiskelijayhdistyksen hallitus sekä tutorit olivat myös kanavia ja henkilöitä, joille voisi viedä palautetta.

Opettajan ja vastuopettajan korostuminen henkilönä, jolle palautetta opiskelijat vievät ei tullut yllätyksenä. On kuitenkin hyvä nähdä, että muun henkilökunnan sekä Wilman lisäksi vastauksista erottui ryhmäedustaja. Opiskelijat näkevät ryhmäedustajan roolin palauteenviejänä ja ymmärtävät sen merkityksen. Vaikka tietämys ryhmäedustajatoiminnasta ei ole toivotulla tiedontasolla, kertoo sen esiin tuleminen sen tärkeydestä ja potentiaalista.

Opiskelijoilta kartoitettiin kyselyssä myös heille itselleen sopivia tapoja etsiä tietoa vaikuttamismahdollisuuksista ja opiskelusta Turun ammatti-instituutissa. Sopivia tapoja kartoitettiin monivalintakysymyksellä. Taulukko 7 kertoo vastajalle itselleen sopivista tavoista.

Taulukko 7. Sopivat tavat etsiä tietoa vaikuttamismahdollisuuksista ja opiskelusta Turun ammatti-instituutissa

	Perustutkinnon opiskelija % (n = 489)	Muu kuin perustutkinnon opiskelija % (n = 116)
Nettisivut	79,1 (n = 163)	71,9 (n = 46)
Somekanavat	41,7 (n = 86)	28,1 (n = 18)
Esitteet ja julisteet	31,6 (n = 65)	18,8 (n = 12)
Ilmoitustaulu	31,6 (n = 65)	17,2 (n = 11)
Kysyä joltain	51,5 (n = 106)	43,8 (n = 28)
Muu, mikä	1,9 (n = 4)	1,6 (n = 1)

Vastauksista nousi selvästi esille, että perustutkinnon ja ei perustutkinnon opiskelijoille nettisivut olivat paras tiedonlähde. Perustutkinnon opiskelijoista lähes 80 % piti nettisivuja itselleen sopivana tapana etsiä tietoa vaikuttamismahdollisuuksista ja opiskelusta. Ei perustutkinnon opiskelijoista vaihtoehdon valitsi hieman yli 70 %. Perustutkinnon opiskelijoiden keskuudessa vähiten kannatusta saivat esitteet ja julisteet sekä ilmoitustaulu. Kummatkin vaihtoehdot olivat saaneet hieman yli 30 % kannatuksen, mikä oli kuitenkin lähes kolmasosalle sopiva vaihtoehto. Perustutkinnon opiskelijoiden keskuudessa asiasta kysyminen (51,5 %) sai enemmän kannatusta kuin somekanavat (41,7 %).

Muiden kuin perustutkinnon opiskelijoiden keskuudessa nettisivujen jälkeen seuraavaksi eniten kannatusta sai asiasta kysyminen. Vaihtoehdon oli valinnut reilu 40 %. Tämän jälkeen tuli somekanavat, jotka näkivät itselleen sopivana alle 30 %. Samoin kuin perustutkinnossa vähiten kannatusta saivat esitteet ja julisteet (18,1 %) sekä ilmoitustaulu (17,2 %).

Avoimessa kentässä tuli esille vaikuttamismahdollisuuksina vielä perustutkinnon ja ei perustutkinnon opiskelijoilta viisi vastausta. Kahdesta vastauksesta nousi esille Wilma ja lopuista opiskelijakunnan hallitus, videot sekä keskustelut opettajien kanssa.

Kaikista haastatteluista korostui, kuinka vaikeaa on nimetä palautekanavia tai onko niitä. Selvästi haastatteluista nousi esille palautteen antaminen suoraan

opettajalle tai vastuuopettajalle, Wilma-viestit sekä kyselyt. Yksi haastateltavista mainitsi myös koulutuspäällikön ja yksi mielti, onko omassa toimipisteessä palautepostilaatikkoa.

Tutkimukset osoittavat, että asioihin halutaan vaikuttaa, kunhan sen voi tehdä helposti tai arkisten valintojen kautta. Esimerkiksi vuoden 2013 Nuorisobarometrin mukaan nuorten tärkein kannustin vaikuttamiseen, oli mahdollisuus edistää itselle tärkeää asiaa. (Myllyniemi 2013, 22; Sitra 2020.)

Osille haastateltavista kielitaidoin vuoksi antaa palautetta oli vieras sana. Kun keskustelimme lisää aiheesta ja avattiin mitä se tarkoittaa, oli palautteen antamisen mahdollisuus heille tärkeää.

Se on hyvä jos paikka missä sä voit kirjoittaa johonkin jotain - - (H4)

Haastateltavat, joiden äidinkieli oli muu kuin suomen kieli, kokivat että lyhyet viestit ovat hyviä. Monesti Wilma-viestit ovat pitkiä ja ne sisältävät vaikeita sanoja. Esimerkiksi kyselyt, joita lähetetään opiskelijoille, voivat olla liian haastavia eikä kaikkien opiskelijoiden ole mahdollista suomen kielen taidollaan näihin vastata. On tilanteita, jolloin tulee pohtia, pitäisikö tieto silloin tuoda ryhmille suoraan kasvotusten. Haastatteluissa kysyttiin myös näiltä opiskelijoilta, olisiko viestejä ja tiedottamista tarpeen kääntää esimerkiksi englannin kielelle tai muulle kielelle. Tässä oli hyviä puoli, mutta ymmärrettiin myös se, että opiskellaan suomen kielellä ja tätä taitoa harjoitellaan.

Öö, minun mielestä englanit on hyvä koska mä voin ymmärtää, mut kun mä opiskelen suomen kieltä sit se on parempi jos mä yritän mä luen suomeksi - - (H4)

Keskusteltaessa ryhmäedustajan roolista palautteen viejänä, haastateltavat näkivät ryhmäedustajan reittinä viedä ryhmän palautetta ja kuulumisia eteenpäin. Toisaalta opiskelija, joka oli ryhmäedustaja, mutta ei koskaan ollut päässyt olemaan roolissaan, ei osannut nähdä ryhmäedustajan roolia palautteen viejänä. Opiskelijakunnan hallituksen roolista oli haastateltavien helpompi puhua, koska se oli mahdollisesti tutumpaa, mutta siihenkin toivottiin kehitystä.

Opiskelijakunnan hallitukselta toivottiin esimerkiksi kyselyitä, missä kysytään opiskelijoiden mielipiteitä asioihin sekä tapahtumien järjestämistä. Esille nousi myös opiskelijakunnan hallituksen näkymättömyys tai se, että ei tiedetä, ketä hallitukseen kuuluu, jos heille haluaisi viedä viestiä. Opiskelijakunnan hallitus sekä ryhmäedustajat ovat kuitenkin niitä kasvoja, joille voisi mennä puhumaan.

Onhan se tosi tärkeä, koska se on just se niinku... se on se kasvo jolle voi tulla juttelemaan ja se voi sit viedä eteenpäin, ettei kaikki menis just siihen et tarvii olla aktiivinen ja niinku näpytellä aina niitä viestejä - - (H3)

Palautteen antamista ja palautekanavia voisi toisten haastateltavien mielestä kehittää esimerkiksi antamalla mahdollisuus vastata kyselyihin tuntien aikana, jolloin saadaan enemmän opiskelijoiden mielipiteitä esille. Lisäksi toivottiin, että ryhmäedustajat kokoontuisivat edes pari kertaa vuodessa yhteen sekä opiskelijakunnan hallitus tulisi esittäytymän uusille ryhmille ja kertomaan mitä he tekevät. Haastattelujen perusteella osittain palautteen antamiseen ja palautekanaviin oltiin myös tyytyväisiä.

Mun mielestä tää tilanne on jo aika hyvä... Mun mielestä opiskelijat antaa hyvin palautetta tai ainaki mä oon huomannu ihan kaikki laittaa rohkeesti viestii, sanoo siit suuraa. Mut tietty on semmosii ketkä ei uskalla sanoo... nii... ehkä jotenki sillee nimettömästi vois jonneki saada. (H2)

Kukaan haastateltavista ei osannut sanoa tai haastatteluissa ei noussut esille, onko omassa toimipisteessä mahdollisuutta antaa palautetta nimettömästi. Palautepostilaatikko tuli esille kahdessa haastattelussa, mutta opiskelijoilla ei ollut tietoa oliko sellaista. Nimetön palautekanava nähtiin kuitenkin hyvänä asiana tai sen kehittäminen toimipisteisiin.

Suomessa vaikuttamiselle ja osallisuutta koskevalle työlle on ominaista luottaminen ryhmämuotoisiin rakenteisiin ja näin ollen omaehtoisen toiminnan osalta Suomessa on vielä kehitettävää (Kiilakoski 2012, 32). Koulu- ja oppilaitosympäristössä osallisuuden lisäämisessä on olennaista, että osallisuus koetaan yhteiseksi arvoksi ja osaksi arkea (Vehviläinen 2015, 56).

5.5 Tasavertaisuuden toteutuminen

Kun kysyin haastateltavilta heidän näkemystään osallisuudesta ja vaikuttamisesta oppilaitoksessa, tuli esille, että opiskelijoiden mielipiteitä kysytään. Asioita kysytään opiskelijoilta suoraan ryhmässä, opettajat keskustelevat opiskelijoiden kanssa ja kysytään esimerkiksi, onko opiskelijalla haasteita opinnoissa. Lisäksi Wilma-viestejä ja kyselyitä lähetetään opiskelijoille. Kyselyt nähdään hyvänä, mutta välillä jää epäselväksi kuka kysyy, miksi kysyy ja mihin kyselyä käytetään.

Joo. No ehkä välillä mä en ihan ymmärrä ketä kysyy ja mihin kysytään. Ehkä se on välillä enemmän tietoo, koska välillä musta tuntuu et mä voisin ehkä vastata paremmin ja selkeemmin, jos mä tietäisin mihin ne menee. (H3)

Jauholan ja Kortelaisen (2018, 45) mukaan kyselyt ovat keskeinen kuulemisen tapa oppilaitoksissa. Heidän mukaansa opiskelijoita kuullaan ja heidän ideoitaan hyödynnetään, mutta niistä viestiminen voi olla hyvinkin puutteellista. Idean vieminen toteutukseen voi viedä kauan, mikä vaikuttaa paljon uskottavuuteen voiko opiskelija todella vaikuttaa asioihin.

Asioihin vaikuttamisen ja kuulluksi tulemisen opiskelijat näkivät myös hyvänä. Heillä on käsitys, että opiskelijoiden mielipiteitä halutaan kuulla esimerkiksi kyselyiden kautta. Kysyttäessä oppilaitoksen vaikuttamiskanavista, ei vaikuttamiskanavia ollut helppo nimetä.

- - no mun näkökulmasta tääl voi esimerkiks päästä vaikuttamaan
- - vitsi mä en yhtään tiää. (H2)

Osattiin kertoa esimerkiksi se, että omaan koulunkäyntiin pystyi vaikuttamaan ja asioista pystyi keskustelemaan opettajan kanssa, opettajat ovat joustavia, ja jos he eivät tiedä asiaa, he selvittävät sen opiskelijalle. Yksi haastateltava pohti myös opiskelijakunnan hallitustoimintaa.

- - öö toki toi oppilaskunnan hallitus, et se on mulle jotenkin ollu näkymätön tai et se ei oo ollu kovin auki... se on ehkä ollu semmonen mikä saattaa vaikuttaa siihen et... monen hyvät ideat tai

monen se energia jää käyttämättä, kun ei edes kerrota et hei meillä on tämmönen ja tätä kautta voi vaikuttaa asioihin (H3)

Kun opiskelijoilta kysyttiin, kerrottiinko heille opintojen alussa vaikuttamismahdollisuuksista ja -kanavista, yhteishaun kautta tullut opiskelija pystyi sanomaan suoraan, että kyllä kerrottiin. Muiden vastauksista tuli esille, että heille ei kerrottu tai ei ainakaan tarpeeksi. Puhuttaessa erilaista mahdollisuuksista päästä vaikuttamaan, oli vastauksissa selviä eroja riippuen siitä missä koulutuksessa haastateltava opiskeli, ja oliko tullut oppilaitokseen yhteishaun vai jatkuvan haun kautta.

Toimivassa ja onnistuneessa yhteisöllisessä opiskeluhuollossa on tarjolla virallisia, muodollisia sekä matalan kynnyksen vapaamuotoisempia osallistumisen tapoja opiskelijoiden tasavertaisen huomioimisen vuoksi (Hietanen-Peltola ym. 2019, 49). Koulun toivotaan kuitenkin tarjoavan vaikuttamismahdollisuuksien lisäksi myös yhteisöllisyyttä. Ennen osallisia rakenteita, tulee luoda edellytykset sille, että tilanteessa on turvallista tuoda omat mielipiteet ilmi ja uskaljetaan olla erimieltä. Yhteisöllisessä koulussa on paikka jokaiselle sen arvostettuna jäsenenä ja syntyy tarve kuulua. (Kiilakoski 2012, 34.)

Tasavertaisuudesta puhuminen liittyen osallisuuteen ja vaikuttamistoimintoihin oppilaitoksessa tai siihen pääseekö osallistumaan näihin erilaisiin toimintoihin, toi esille erilaisia näkökulmia. Yhteishaun kautta tullut opiskelija näki kaikkien olevan tasavertaisessa asemassa, kun taas VALMA-opiskelija ja jatkuvan haun kautta tulleet opiskelijat näkivät epätasa-arvoa.

Haastateltaville, joiden äidinkieli oli muu kuin suomi jo sana tasa-arvo ja tasavertaisuus olivat vaikeita tai niiden liittäminen aiheeseen. Kun keskustelimme enemmän tasavertaisuudesta ja tasa-arvosta nousi toisesta haastattelusta esille se, että kaikki eivät välttämättä uskalla puhua tai sanoa opettajalle kaikkea. Molemmista keskusteluista tuli esille toive siitä, että voisi olla enemmän yhteisiä asioita suomalaisten opiskelijoiden kanssa, jolloin tulisi puhuttua enemmän suomen kieltä. Ammattiin opiskeltaessa kuitenkin kaikki opiskelevat yhdessä, joten jo nyt kaivataan yhteistä tekemistä ja tutustumista.

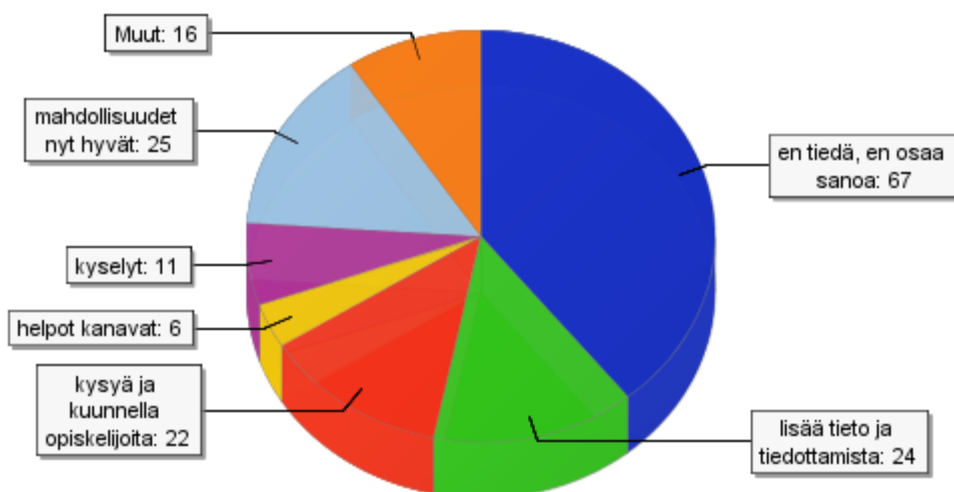
- - aina puhuttii sen kans suomen kieli mut ketään ei puhu oma kieli. Sen takii mä opin nopeasti, mut täs esimekiks kaikki somalilainen tai arabilainen. Kaikki puhuu jonkun frendin kaa oma kieli. (H1)

VALMA-opiskelijan ja jatkuvan haun kautta tulleen opiskelijan haastatteluissa näkyi se, kuinka heillä ei ole kaikesta tietoa. Haastatteluista nousi esimerkiksi näkökulma, kuinka iltaopiskelijoille ei ole ruokala auki, vaikka haastateltava itse ei ollut iltaopiskelija. Myös jatkuva haku nähdään hetkittäin sekavana, kun ryhmässä on eri aikoihin aloittaneita opiskelijoita ja aina opettajatkään eivät tiedä mistä asioista ryhmälle on jo kerrottu. Tämä luo opiskelijoille epävarmuutta ja voi aiheuttaa epäreilua tunnetta, eikä myöskään herätä luottamusta. Esille tuli myös kuinka puoli vuotta myöhemmin aloittaneella opiskelijalla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia päästä vaikuttamaan esimerkiksi ryhmäedustaja- tai opiskelijakuntatoiminnassa. Tässä haastattelussa nousi myös esille se, kuinka toivotaan, että opiskelijoita voisi ottaa enemmän mukaan suunnitteluun ja tapahtumiin myös ryhmistä, jotka eivät ole niitä aktiivisia tutoreita tai opiskelijakunnan hallituksen jäseniä.

Luokista valittavien edustajien kautta toteutuvaa vaikuttamista ei aina nähdä tarpeeksi konkreettiseksi, sillä se on edustuksellista. Edustuksellisen demokratian lisäksi kouluissa voidaan harjoittaa keskustelevaa työskentelyä, mutta valitettavasti sitä ei ohjata missään, vaan se on enemmän koulukulttuuri- ja opettajasidonnainen. Siksi kouluihin tulisikin kehittää yksilötason eli kevyempiä kuin hallitustoiminta vaikuttamiskanavia, jolloin osallistuminen ja vaikuttaminen voisi olla helpompaa kaikille. (Tenojoki ym. 2017, 135–136; Kiilakoski 2012, 33.)

5.6 Kehittämisideat

Avoimella kysymyksellä kysyttiin opiskelijoiden kehittämisideoita vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi. Vastauksia tuli 102 (n = 102), jotka voidaan luokitella seitsemään luokkaa (kuva 18).

Kuva 18. Kehittämissideat opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseen

Suurin osa kysymykseen vastanneista ei tiennyt tai ei osannut ilmaista kehittämissideoita. Kolme seuraavaa luokkaa olivat taas tasavertaisia. Yhtenä luokkana oli, että opiskelijat näkivät vaikuttamismahdollisuudet nyt jo hyvinä. He näkivät mahdollisuudet esimerkiksi parhaina mahdollisina tai riittävinä.

Minusta opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet ovat jo riittävän hyvät, eikä niitä tarvitse parantaa.

Lisää tietoa ja tiedottamista nousi vastauksista monilla eri tavoilla. Esille nousi, että tietoa ei ollut ja toivottiin, että vaikuttamismahdollisuuksista- ja kanavista kerrotaisiin. Toivottiin ja ehdotettiin erilaisia infoja ja infotilaisuuksia, joissa vaikuttamismahdollisuuksista kerrotaisiin. Vastauksista nousi esille toive, että tultaisiin kertomaan ryhmiin erilaisista toiminnoista kuten tutor- ja opiskelijakuntatoiminnasta. Myös erilaisia väyliä vaikuttamiseen kaivattiin. Kiilakosken (2012, 32) mukaan opiskelijoiden hallitusten kautta toimiminen ei kiinnitä huomiota päivittäisiin arjen toimintoihin tai yksilön mahdollisuuksien vahvistamiseen.

Tuoda enemmän esille vielä erilaisia väyliä ja tapoja, joita kautta voisi asioihin vaikuttaa. Enemmän infoa opiskelijoille asiasta

Voisi kertoa enemmän siitä mihin voi antaa palautetta mm. Yhteystietoja jne.

Pitämällä enemmän kokouksia ryhmäedustajien kanssa. Kokouksissa puhuttaisiin ryhmää askarruttavista asioista ym

Kysyä ja kuunnella opiskelijoita sisälsi opiskelijoiden kuulemisen ja mielipiteiden huomioimisen sekä läsnä olemisen tilanteessa, kun opiskelijoita kuullaan ja heiltä halutaan näkemyksiä. Toivotaan, että tilanteella, joissa heitä kuullaan, on myös seurauksia. Toivotaan, että asiat eivät vain jäisi kuulemiseen.

Opiskelijoita tulisi kuulla ja heidän sanat ottaa tosissaan. Antaa heidän ideoille mahdollisuuksia tulla toteutetuksi.

Olisi enemmän oppilaskunnan hallituksen kokouksia, sillä niitä juurikaan ei pidetä. Kun taas näitä kokouksia pidettäisiin niin oman ryhmänsä edustajat voisivat kertoa mitä luokkalaiset ovat mieltä eriasioista ja näin voisi parantaa toimintaa entisestään ja otetaan samalla huomioon kaikki oppilaat.

Otetaan opiskelijoiden mielipiteet huomioon. Tämä on kaikkien yhteinen koulutalo ei vain henkilökunnan

Rakenteelliset puitteet kuten lait ja järjestyssäännöt määrittelevät kouluissa osallisuuden toteutumisen ehtoja. Laki velvoittaa esimerkiksi opiskelijakunnan kuulemisen, mutta tällöin jää sosiaalisten rakenteiden tarjoamat osallisuutta tukevat puitteet huomioitua. Arjen sosiaalisen toiminnan hankaluudet voivat estää osallisuuden toteutumisen käytännössä. Arvioitaessa osallisuuden laajuutta voidaan tarkastella, onko opiskelijoilla mahdollisuutta vaikuttaa rakenteellisen tason asioihin vai vain arjen toiminnan tasoihin käytäntöihin. (Kiilakoski ym. 26–28.)

Kyselyt saivat kannatusta opiskelijoiden keskuudessa. Ne mahdollistavat anonyymin kanavan kertoa omista mielipiteistä ja näkemyksestä. Samoin kuin opiskelijoiden kuulemisen kohdalla, toivotaan myös kyselyiden vievän asioita eteenpäin eikä asiat jää vain siihen, että vastataan kyselyyn. Kyselyyn vastaamisella halutaan olevan vaikutusta.

Koska kyselyt ovat keskeinen kuulemisen tapa, niiden suuri määrä on aiheuttanut kyllästyneisyyttä ja vastaajakatoa. Kyselyn pitämisen tulisi lisätä uskotta-

vuutta vaikuttamismahdollisuuksiin, eikä aiheuttaa oloa, että opiskelijoiden näkemyksiä ei oteta huomioon. (Jauhola & Kortelainen 2018, 54.)

Kyselyiden lisäksi vastauksista tuli esille pieni, mutta mielenkiintoinen luokka, helpot kanavat. Tämä luokka sisälsi sosiaalisen median eri kanavat, ilmoitustaulut sekä erilaiset foorumit. Myös qr-koodit nähtiin nopeana välineenä kerätä palautetta.

Jokin avoin foorumi, johon voi kirjoittaa palautetta ja siihen voi muutkin kommentoida. Siis kaikki; Oppilaat, opettajat ja muu henkilökunta.

Tehdä vaikuttamisesta mahdollisimman helppoa. Hyvä esimerkki on koulun seinillä olevat qr-koodit, joiden kautta pääsee kertomaan, jos kampuksella on jokin turvallisuusriski. Huomasin sen olevan toimiva vaikutustapa, kun ilmoitin rikkiäisestä wc-valosta, ja parinpäivän kuluttua se oli vaihdettu.

Haastateltavat toivat esille, miten voisi lisätä opiskelijoiden kiinnostusta vaikuttaa omiin asioihin, opiskeluun tai opiskeluympäristöön. Vastauksista tuli esille esimerkiksi opiskelijakuntatoiminnan näkymättömyys, kasvojen vieraus, kaikilla ei ole mahdollisuutta lähteä toimintoihin mukaan sekä se, että tiedetäänkö edes mikä opiskelijakunnan hallitus on. Lisäksi jokin palkkio tai materiaali, mitä toiminnasta voisi saada, on houkutin, miksi voisi lähteä mukaan tai osallistua. Yhteishaun kautta tullut opiskelija osasi tässä yhteydessä myös mainita, että toiminnasta saa osaamispisteitä, mikä voi lisätä opiskelijoiden kiinnostusta toimintoihin.

Haastatteluista selvisi, että sillä on väliä, miten asioista puhutaan. Sanat osallisuus ja vaikuttaminen eivät ole kaikista myyvimpiä termejä, kun halutaan saada tietoa eteenpäin. Esimerkiksi esite tai juliste, missä lukisi osallisuus ja vaikuttaminen, ei kiinnittäisi huomiota ja saisi kiinnostumaan asiasta, tapahtumasta tai toiminnasta. Otsikon tulisi johtaa mieluummin vähän harhaan, että sen pysähtyy lukemaan.

- - otsikko mikä pikkusen johtaa harhaan mut sit ei kuitenkaa harhaa – et se on vähän niiku ns. klikkiotsikko. (H2)

No jos mä ite näkisin jossain julisteen missä lukee vaikuttaminen ja äänestäminen... tämmönen ni mä ehkä vaa kävelisi ohi... et ei oikein kiinnostu. (H2)

Haastateltavien keskuudessa Turun ammatti-instituutin Internet-sivut eivät ole suuressa seurannassa. Niitä seurataan tarvittaessa tai kun pitää etsiä jotain tietoa. Turun ammatti-instituutin sosiaalisen median kanavat ovat osille tuttuja, mutta seuraaminen ei ole aktiivista. Toisaalta taas sivuille toivotaan enemmän tietoa ja päivityksiä vaikuttamismahdollisuuksista ja -kanavista. Haastatelluissa tuli kuitenkin esille, että kaikilla ei välttämättä ole älypuhelin tai -laitetta, joista seurata sosiaalisen median kanavia, joten sosiaalinen media ei voi olla ainoa tiedottamisen kanava.

Julisteet ja esiteet jakoivat haastateltavien näkemyksiä. Ne voivat olla toimivia, jos niistä saadaan houkuttavia, mutta toisaalta ne nähdään menneenä asiana. Ilmoitustaulut nähdään sekavina, mutta jos ne olisivat ajan tasalla ja keskittyisivät selkeisiin teemoihin, voidaan niiden eteen pysähtyä. Info-tv on hyvä keino tiedottamiseen, mutta tämäkin jakaa mielipiteitä. Lisäksi ne sijaitsevat vain valituissa rakennuksissa, joten ne eivät ole tasavertaisesti kaikkien saatavilla. Selkeä kehittämisidea, mikä nousi yhdestä haastattelusta ja joistain kyselyn avoimista vastauksista oli sähköinen foorumi/ilmoitustaulu, jonne voisi anonyymisti kirjoittaa ja antaa palautetta.

Vuoden 2013 Nuorisobarometri jo osoitti, että jopa 83 % vastaajista kannatti sitä, että kuntalaisille tulisi tarjota enemmän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia verkossa. Verkko koetaan instrumenttina vaikuttamiselle ja nuorisotyössä on mahdollista nähdä verkko nuorten vaikuttamisen kohteena. (Huttunen 2013, 125.)

Opiskelijoiden kohdalla, joilla on vielä heikko suomen kielen taito, tulee huomioida se, että tieto on myös heille saatavilla. Kyselyitä ja viestejä lähettäessä tulee miettiä viestien pituus sekä kieliasu. Haastatelluista heiltä nousi esille myös toive, että olisi kiva saada olla tekemisissä suomalaisten kanssa, jolloin olisi mahdollisuus käyttää suomen kieltä.

Turun ammatti-instituutin opiskelijoiden näkemykset kertovat, että opiskelijoita

kuullaan ja mielipiteitä kysytään, mutta osallisuutta ja vaikuttamista oppilaitoksessa voisi kehittää. Harjun (2013, 4) mukaan vaikuttaminen mahdollistuu muun muassa osallisuuden kautta. Edustuksellisuus on perinteistä vaikuttamista, mutta suora ja oma kohtainen osallisuus on myös tärkeää. Osallisuus syntyy vasta, kun osallistujalla on pätevä subjektin rooli toiminnan kaikissa vaiheissa ja se säilyy toiminnan loppuun asti (Nivala & Ryyänen 2013, 23).

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Pohdinta ja johtopäätökset

Ammatillisen koulutuksen reformissa uudistettiin muun muassa ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö, joka poisti raja-aitoja aikuisten ja nuorten väliltä (Opetus- ja kulttuuriministeriö s.a.). Enää ei puhuttu aikuisten ja nuorten koulutuksista, vaan sama lainsäädäntö oli kaikille. Samalla myös opiskelijoiden tasavertainen kuuleminen, osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet omassa oppilaitoksessaan nousi esille ja niistä puhuttiin myös Turun ammatti-instituutissa. Jokaisella tulisi olla samanlaiset mahdollisuudet tai ainakin tietämys vaikuttamismahdollisuuksista ja -kanavista huolimatta siitä, onko perustutkinnon tai muun koulutuksen opiskelija vai edustaako yhteishaun tai jatkuvan haun kautta tullutta opiskelijaa.

Ammatillisissa oppilaitoksissa erilaisilla kehittämishankkeilla on pyritty lisäämään muun muassa opiskelijoiden kuulemis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kehittämään esimerkiksi opiskelijakuntatoimintaa. Turun ammatti-instituutissa Oikeus osallistua -hankkeen tavoitteena on tukea oppilaitosten opiskelija- ja opiskelijakuntatoimintaa sekä lisätä oppilaitosten yhteisöllisyyttä ja opiskelijoiden osallisuutta (Oikeus osallistua 2021).

Tämä opinnäytetyö tehtiin työelämäyhteistyönä Turun ammatti-instituutille ja sen tarvetta ja tavoitetta ohjasivat Oikeus osallistua -hankkeen tavoitteet. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Turun ammatti-instituutin opiskelijoiden näkemyksiä oppilaitoksensa osallisuudesta sekä vaikuttamismahdollisuuksista ja -kanavista. Opinnäytetyö selventää, millaista tietoa opiskelijoilla on osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista ja miten opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksia voisi parantaa Turun ammatti-instituutissa.

Gjerstadin (2015) mukaan eräs vaikuttamisen pääperiaatteista on helpottaa eli yksinkertaistaa asioita. Asioista puhutaan henkilökohtaisella tasolla niin, että kuulija saadaan vaikuttamaan puhutusta. Vaikuttaminen ei saa kuitenkaan jäädä sisällöllisesti tyhjäksi, vaan mielekkyyttä tuodaan innostamalla, jota hyvä vaikuttaja osaa tehdä. (Gjerstad 2015, 22–23.) Suomessa lainsäädännöllinen pohja vaikuttamiselle ja osallisuudelle on hyvä, mutta edustuksellisuuden rinnalle on noussut vaikuttaminen, joka tapahtuu jokapäiväisissä käytännöissä (Harju2013, 4). Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö ohjaa vahvasti opiskelijoiden mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa oppilaitoksessaan.

Opinnäytetyön kyselyn ja teemahaastatteluiden tulokset osoittivat, että opiskelijoiden näkemykseen oppilaitoksensa osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä -kanavista vaikuttaa se, milloin opiskelija on aloittanut ja millaisessa tutkinnossa tai koulutuksessa hän opiskelee. Perustutkinnon opiskelijoilla ja varsinkin opiskelijoilla, jotka ovat tulleet opiskelemaan yhteishaun kautta on parempi tietämys erilaisista mahdollisuuksista. Tulosten perusteella myös tietämys oppilaitoksen osallisuudesta ja vaikuttamisesta on parempi tietyillä toimipisteillä.

Opinnäytetyössä selvitettiin opiskelijoiden tietämystä ja mahdollisuuksia osallistua ryhmäedustajatoimintaan sekä opiskelijakunnan hallitus ja Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallitusten toimintaan. Tulokset osoittivat, että ryhmäedustajatoiminta tiedetään paremmin perusopiskelijoiden keskuudessa kuin muiden tutkintojen ja koulutusten. Haastateltavat toivat esille ryhmäedustaja termin vierauden. Tulokset osoittivat, että ryhmäedustaja terminä tai toimintana ei ole Turun ammatti-instituutin opiskelijoille selvää.

Tutortoiminta sekä opiskelijakunnan ja Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallitusten toiminta oli tutumpaa perustutkinnon opiskelijoille kuin muille. Tutortoiminta sekä opiskelijakunnan hallitustoiminta oli taas opiskelijayhdistystoimintaan verrattuna tutumpaa. Kyselyn tulokset osoittivat myös, että perustutkinnon opiskelijoilla oli parempi mahdollisuus osallistua toimintoihin, jos olisi halunnut. Tuloksista nousi esiin esteenä tutor, opiskelijakunnan tai Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallitukseen osallistumiselle tiedon- tai kiinnostuksen puute

toimintaa kohtaan, ajanpuute sekä se, että ei nähdä toiminnan olevan itselleen mahdollista esimerkiksi siksi, että on VALMA-opiskelija, oppisopimusopiskelija, osatutkinnon opiskelija tai aikuisopiskelija.

Opinnäytetyöllä selvitettiin myös opiskelijoiden tietoa palautekanavista ja palautteen antamisesta. Palautekanavat ja palautteen antaminen eivät olleet selvät Turun ammatti-instituutin opiskelijoille. Perustutkinnon ja muiden opiskelijoiden välillä ei ollut eroja. Suurin osa opiskelijoista ei tiennyt miten antaa palautetta, jos jokin asia mietityttää. Kartoittaessa opiskelijalle itselleen parhaita kanavia etsiä tietoa vaikuttamismahdollisuuksista ja opiskelusta Turun ammatti-instituutissa oli perustutkinnon sekä muiden opiskelijoiden suosituin kanava Internet-sivut ja tämän jälkeen kysyminen asiasta suoraan joltain.

Haastateltavat toivat esille, että Turun ammatti-instituutissa opiskelijoita kuunnellaan. Kyselyt nähtiin hyvänä, mutta aina ole selvää kuka kysyy ja miksi kysyy. Toivotaan, että asiat eivät jää vain siihen, vaan kuulemisen jälkeen tiedotetaan asioista. Jos opiskelijoiden ideoiden vieminen toteutukseen vie kauan, laskee se uskottavuutta vaikuttamismahdollisuuksiin. Tästä syystä myös varsin suuri joukko opiskelijoista kokee, että heidän näkemyksiään ei oteta huomioon. (Jauhola ja Kortelainen 2018, 54.)

Osallisuuden lähikäsitteenä pidetään osallistumista. Osallistuminen on toiminnallista yksilön aktiivisuutta vaativaa, kun taas osallisuudessa korostuu yhteisöön kuulumisen merkitys. Osallisuus saavutetaan sitten, kun osallistuminen tarjoaa osallistujalle todellisia mahdollisuuksia tuoda esiin näkemyksiään, vaikuttaa ja olla päättämässä, kantaa vastuuta ja käyttää valtaa. (Nivala & Ryyänen 2013, 20–21.)

Osallisuuden portaikoissa kuvataan osallisuutta askelilla. Malleissa osallisuus saavutetaan vasta ylimmillä portailla, kun alimmilla portailla kansalasilalla on vähiten valtaa. Arnsteinin (1996) portaikoissa alimmat portaavat ovat osallistumattomuuden portaavat, ja kun saavutaan keskelle, tavoitetaan kuulluksi tuleminen ja vasta kolmella viimeisellä portaalla vaikutusvalta kasvaa. Horellin (1994) portaikko kuvaa taas hyvin lasten osallisuutta. Alimmalla portaalla on valmiit suunnitelmat, joihin sopeudutaan, sitten osallistujia kuullaan ja tämän jälkeen

on mahdollisuus osallistua aikuisten suunnitteluun. Neljännellä ja viidennellä portaalla siirrytään osallistumisesta osallisuuteen. Neljännellä portaalla lapset ja aikuiset tekevät suunnittelu yhteistyötä ja viimeinen viides porras kuvaa lasten omaa suunnittelua, jossa aikuiset ovat apulaisia. (Horelli 1994, 38–39.)

Osallisuuden portaikkojen perusteella keskimmäiset portaavat kuulluksi tuleminen ja mahdollisuus osallistua suunnitteluun tavoitetaan, mutta ylimmät portaavat ja aito osallisuus ei ole itsestään selvyyttä oppilaitosmaailmassa. Kiilakoski ym. (2012a, 26–28) mukaan osallisuuden laajuutta arvioitaessa voidaan tarkastella, onko koulun oppilaille aitoa mahdollisuutta vaikuttaa rakenteellisen tason asioihin vai rajoittuvatko heidän vaikutusmahdollisuutensa vain arjen toiminnan tasolle.

Haastateltavat kokivat, että opiskelijoiden mielipiteitä halutaan kuulla, mutta opiskelijoiden tietämys erilaisista osallisuuden ja vaikuttamisen kanavista ei ollut tasavertainen. Suomea ei äidinkielenä puhuville käsitteiden ja termien ymmärtäminen oli vaikeaa. Haastattelut osoittivat, että palautteen antamisen mahdollisuus on heille tärkeää, mutta mietittäessä opiskelijoiden kuulemistakin, tulisi pohtia miten asioita heiltä kysytään. Pitkät Wilma-viestit tai vaikeat kyselyt voivat olla haastavia, joten tulisikin miettiä, millaisia viestejä ja kyselyitä lähetetään kaikille opiskelijoille. Myös yhteistä tekemistä suomalaisten opiskelijoiden kanssa toivottiin, eikä tunnetta, että heidät eritetään heistä pois. Tämä tukisi myös heidän suomen kielen oppimista.

Opiskelijoiden kehittämisideoita vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseen olivat tiedon lisääminen sekä tiedottamisen parantaminen, opiskelijoilta kysyminen ja heidän kuuntelemisensa, kyselyt sekä helppojen vaikuttamiskanavien lisääminen. Opiskelijat toivoivat lisää tiedottamista esimerkiksi tutortoiminnasta sekä opiskelijakunnan sekä Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n toiminnasta. Erilaiset tapahtumat ja infotilaisuudet, missä erilaisista toiminnoista kerrotaan ovat toivottavia. Myös haastatteluista nousi selvästi esille, että kun edes saisi tiedon toiminnoista. Toisaalta opiskelijat toivoivat, että heiltä kysytään vielä enemmän mielipiteitä ja otetaan mukaan päätöksentekoon. Helppoja ja matalan kynnyksen vaikuttamiskanavina nähtiin somekanavat, avoimen foorumin kehittäminen sekä palautteen antaminen qr-koodien kautta.

Vaikuttamiselle ja osallisuutta koskevalle työlle on Suomessa ominaista ryhmämuotoiset rakenteet ja edustuksellisuus. Nuorten omaehtoisen toiminnan osalta on kehitettävää, kun nyt toiminta painottuu vahvasti ryhmämuotoisiin rakenteisiin kuten opiskelijakuntatoimintaan. Huomio ei kiinnity päivittäisiin arjen toimintoihin tai yksilön mahdollisuuksien vahvistamiseen, kun painopiste on ryhmämuotoisissa rakenteissa. (Kiilakoski 2012, 32.) Opinnäytetyön tulosten perusteella oli havaittavissa, että opiskelijoiden toiveet ja ideat painottuvat myös edustuksellisuuteen ja ryhmämuotoisten rakenteiden kehittämiseen ja kuinka niiden tulisi olla näkyvämpiä. Tämä kertoo osaltaan siitä, että osallisuus- ja vaikuttamistoiminta koulumaailmassa on painottunut vahvasti opiskelijakunnan hallitustoimintaan, vaikka tämä ei olisikaan koko totuus kaikesta osallisuustoiminnasta mitä oppilaitoksessa tehdään.

Opinnäytetyön pohjalta voidaan todeta, että opiskelijoiden omaa kiinnostusta vaikuttaa omiin asioihin tulisi tukea. Kiinnostuksen lisääntymiseen vaikuttaa miten hyvin toiminnot tunnetaan, ja jos niitä ei edes tunne, miten niihin voi lähteä mukaan. Kannustimena osallistumiselle voidaan nähdä toiminnasta saata- vat osaamispisteet, mutta myös palkkio tai jokin konkreettinen materiaali voi lisätä kiinnostusta. Myös sillä on suuri merkitys, miten asioista puhutaan. Sanat osallisuus ja vaikuttaminen eivät puhuttele kaikkia, vaan ne nähdään vähemmän houkuttelevana. Tuleekin miettiä, miten toiminnoista puhutaan ja miten niitä tuodaan opiskelijoiden tietoisuuteen. Opiskelijoiden kohdalla, joilla on vielä heikko suomen kielen taito, tulee tarkastella miten heitä tavoittaa ja tuo asiat ymmärrettävästi heidän tietoisuuteensa. Kaikilla tulisi olla edes tieto omista mahdollisuuksista.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat samoin kuin aiemmat tutkimukset, että opiskelijat toivovat enemmän tietoa olemassa olevista vaikuttamismahdollisuuksista, mutta sen lisäksi helppoja ja matalan kynnyksen vaikuttamiskanavia. Kiilakosken (2012, 33) mukaan osallistumisen olisi synnyttävä kokemus siitä, että on päässyt vaikuttamaan. Tunne siitä, että otetaan vakavasti sekä kannustetaan ja opastetaan vaikuttamistoiminnassa, on tärkeää. Myös yksilö- tai ryhmä- ja kevyempiä vaikuttamiskanavia tarvitaan. (Kiilakoski 2012, 33.)

Opinnäytetyö antoi tietoa Turun ammatti-instituutin opiskelijoiden näkemyksistä liittyen osallisuuteen ja vaikuttamiseen sekä miten näitä teemoja voisi heidän mielestensä kehittää tasavertaisempaan suuntaan. Voidaan todeta, että opiskelijoilla on ideoita vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi. Opinnäytetyön tuloksien perusteella, on opiskelijoiden tietämyksessä sekä mahdollisuuksissa osallistua erilaisiin toimintoihin eriarvoisuutta. Tämä oli odotettavissa oleva tulos, johon haluttiin varmuutta tällä opinnäytetyöllä. Opiskelijoiden yhtäläiseen tietämykseen tulisi kuitenkin pyrkiä, niin että jokaisella olisi mahdollisuus saada tieto olemassa olevista toiminnoista ja mahdollisuuksista.

6.2 Työn luotettavuuden arviointi

Opinnäytetyöllä oli tavoitteena tavoittaa mahdollisimman monipuolisesti Turun ammatti-instituutin erilaisista tutkinnoista ja koulutuksista opiskelijoita. Siksi myös aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui kysely sekä teemahaastattelu. Kyselyllä tavoitettiin suurempi joukko opiskelijoita ja teemahaastattelun laadullisuus syvensi tuloksia. Lisäksi kyselyillä on vaikea tavoittaa maahanmuuttaja-opiskelijoita, joilla on vielä heikko kielitaito, joten haastattelut olivat parempi keino saada heidän näkemyksiään aiheeseen. Tiedossa oli myös, että kyselyitä on paljon ja niihin vastataan heikosti, joten haastattelut olivat täydentämässä kyselyjen vastauksia.

Määrällisessä tutkimuksessa kokonaisluotettavuuteen vaikuttaa tutkimukselle asetettu vaatimustaso. Se vastaa kysymykseen, miten tutkimus tehdään. Tutkimuksen kokonaisluotettavuus on hyvä, kun otos edustaa perusjoukkoa ja mittaamisessa on mahdollisimman vähän satunnaisvirheitä. Reliaabeliuksella tarkoitetaan tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Se arvioi tulosten pysyvyyttä mittauksesta toiseen. Mittaustuloksia ei tule kuitenkaan yleistää tehdyn tutkimuksen ulkopuolella. Tutkimuksessa validius tarkoittaa tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoituskin mitata. Validius on hyvä, jos tutkija ei ole joutunut tutkimuksessa käsitteiden tasolla harhaan ja systemaattiset virheet puuttuvat. (Vilkkä 2007, 149–152, 154.)

Toisin kuin määrällisessä tutkimuksessa, reliaaabelius ja validius eivät ole samalla tavalla käyttökelpoisia laadullisessa tutkimuksessa. Esimerkiksi reliaa-beliudella tarkoitetaan sitä, että tutkittaessa henkilöä saadaan kahdella tutki-muskerralla sama tulos. Jos kuitenkin oletetaan, että ihmiselle on ominaista muuttua ajassa, on tästä tutkimustuloksiin kohdistuvasta määritelmästä luo-vuttava laadullisessa tutkimuksessa. (Hirsjärvi ja Hurme 2008, 184.)

Haastattelussa aineiston luotettavuus riippuu sen laadusta. Laatua tulisi tark-kailla tutkimuksen eri vaiheissa, mutta hyvä haastattelurunko, haastatteluiden äänitys, litterointi sekä haastatteluiden läpi käynti tukevat laadukkuutta. Laa-dullisessa tutkimuksessa luotettavuuden arvioinnissa nousee keskeiseksi kä-siteanalyysi. Tutkijan on pystyttävä dokumentoimaan, miten hän on päätenyt valittuun luokitteluun ja perustelemaan menettelynsä uskottavasti. Perinteisen validiuden sijaan laadullisessa tutkimuksessa on olemassa kaksi pääasiallista toimintatapaa. Triangulaatiossa yhdellä menetelmällä, tässä opinnäytetyössä haastattelulla, saatuja tietoja vertaillaan muista lähteistä saatuihin tietoihin. Yksimielisyyden saatua, voidaan katsoa, että henkilön antama tietoa, käsitys tai tulkinta on saanut vahvistusta. On kuitenkin muistettava, että ihmisten käsi-tykset samasta kohteesta vaihtelevat lyhyessä ajassa. (Hirsjärvi ja Hurme 2008, 184–185, 189.)

Yksi validointitapa laadullisessa tutkimuksessa on myös osoittaa lähteiden luotettavuus. (Hirsjärvi ja Hurme 2008, 189). Opinnäytetyössä haastateltavat oli valittu edustamaan jotakin ryhmää, joten haastattelutilanteessa he edusti-vat omaa ryhmäänsä eli yhteishaun kautta tullutta opiskelijaa, jatkuvan haun kautta tullutta opiskelijaa, aikuisten perusopetuksen opiskelijaa tai VALMA-koulutuksen opiskelijaa.

Jo opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa kysely oli suunniteltu kartoittavaksi menetelmäksi aiheeseen. Kyselylomake tehtiin yhteistyössä Oikeus osallistua -hankkeen projektipäällikön sekä hankkeen työntekijän Turun ammatti-instituu-tin osallisuuskoordinaattorin kanssa. Onnistunut kysely- ja haastattelulomake onkin perusta laadukkaalle ja luotettavalle tutkimukselle ja tärkeimmät vaiheet ovat lomakkeen suunnittelu, kysymysten muotoilu ja testaus (Vilkkä 2007, 78).

Ennen kyselyn julkaisua kyselylomake testattiin Opiskelijayhdistys TAIKA ry:lle järjestetyssä testaus- ja kommentointitilaisuudessa ja muokattiin saadun palautteen perusteella. Tämän jälkeen kyselyn vastausten ja sieltä nousseiden teemojen perusteella rakentui teemahaastattelurunko. Laadullisuus eli teemahaastattelut olivat opinnäytetyössä menetelmä, jolla haluttiin tuoda syvempää tietoa ja näkemyksiä opiskelijoiden osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista Turun ammatti-instituutissa. Opiskelijoiden kehittämisideat niin kyselyn kuin haastatteluiden vastauksista toi heidän äänensä ja ideat kuuluviin.

On pohdittava sitä, että käyttämällä enemmän aikaa kyselyn suunnitteluun, kysymysten muotoiluun sekä analysointiin olisi kyselyllä voinut saada enemmän tilastollista tietoa Turun ammatti-instituutin opiskelijoiden näkemyksistä osallisuuteen ja vaikuttamismahdollisuuksiin. Kyselyn jakelun vaikeudet ja vastausten saamisen useammat suunnitelmat ja toteutukset, vaikuttivat siihen, että suurin osa kyselyn 270 (n = 270) vastauksesta tuli ensimmäisen vuoden opiskelijoilta. Lopullinen vastausmäärä mahdollisti kuitenkin ryhmien välisen vertailun, vaikka ei vertailua eri vuoden opiskelijoiden välillä. Jos kysely olisi lähetetty kaikille Turun ammatti-instituutin opiskelijoille, olisi vertailu ollut mahdollista ja se olisi vaikuttanut tuloksiin. Jauholan ja Kortelaisen (2018, 39) mukaan, mitä lyhyemmän aikaa opiskelija on opiskellut, sitä paremmin hän tietää miten voi toimia, jos haluaa vaikuttaa.

Molemmat tutkimusmenetelmät toivat selvästi enemmän tietoa opiskelijoiden näkemyksistä, mutta samalla jätti tutkimuksen tulokset yleisemmälle tasolle osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista Turun ammatti-instituutissa. Opinnäytetyön aineisto ja tulokset kertoivat opiskelijoiden näkemyksistä ja tietämyksestä osallisuudesta ja vaikuttamisesta oppilaitoksessaan. Lisäksi kysely sekä teemahaastattelut mahdollistivat opiskelijoiden omien kehittämisideoiden sanoittamisen tai kertomisen, miten Turun ammatti-instituutin vaikuttamismahdollisuuksia voisi kehittää.

Opinnäytetyöprosessin edetessä huomasin opinnäytetyön aiheen vaikeuden sekä opiskelijoiden tietämättömyyden osallisuudesta, vaikuttamisesta tai pa-

lautekanavista. Oli haastavaa puhua samoista teemoista ei suomea äidinkielenä puhuvien kanssa, kun aikaa meni jo paljon termien ja käsitteiden avaamiseen. Toisaalta tämä oli haaste, johon oli varauduttu haastattelutilanteisiin valmistautuessa. Yllättävämpää oli ehkä se, että myös valtaväestölle ei kaikki toiminnot ja käsitteet olleet selviä. Esimerkiksi avaamalla käsitteitä vaikuttaminen, osallisuus tai ryhmäedustaja kyselyssä sekä haastatteluissa enemmän, olisi se voinut tuoda erilaisia vastauksia. On otettava huomioon se, että jos käsitteet tai nimitykset on ymmärtänyt väärin, voi se vääristää tuloksia.

Osana tutkimuksen luotettavuutta on tutkimuksen eettiset periaatteet. Tutkimusotteesta huolimatta määrällistä ja laadullista tutkimusta koskevat samat eettiset periaatteet. Hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa, että tutkimuksen kysymyksen asettelu ja tavoitteet, aineiston kerääminen ja käsittely, tulosten esittäminen ja aineiston säilytys eivät loukkaa tutkimuksen kohderyhmää, tiedeyhteisöä eikä hyvää tieteellistä tapaa. (Vilka 2007, 90–92.)

Kyselyn saateviestissä kerrottiin vastaajille tulosten käsittelyn luottamuksellisuudesta ja siitä, että kukaan muu ei tulisi vastauksia käsittelemään kuin tutkija. Teemahaastatteluiden alussa haastateltaville kerrottiin myös luottamuksellisuudesta ja nauhoitusten sekä litterointien tuhoamisesta opinnäytetyöprosessin päätteeksi. Lisäksi opinnäytetyössä käytetyistä suorista lainauksista ei pysty erottamaan henkilöitä, vaan vain sen, onko lainaus haastattelutilanteesta vai kyselyn avoimista kysymyksistä.

Opinnäytetyöprosessina opetti kahden tutkimusmenetelmän yhdistämisen ja näytti sen hyvät puolet sekä haasteet. Kokonaisuutena se antoi paljon tietoa Turun ammatti-instituutin opiskelijoiden näkemyksistä, mitä tulee osallisuuteen ja vaikuttamiseen. Lisäksi se antoi opiskelijoille mahdollisuuden saada tietoa osallisuudesta ja erilaisista vaikuttamismahdollisuuksista sekä -kanavista omassa oppilaitoksessaan. Opiskelijoiden havainnot, oivallukset sekä kehittämisideat opettivat paljon osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisestä ammatillisessa koulutuksessa.

6.3 Jatkotutkimus- ja kehittämisehdotukset

Koska opinnäytetyö oli tutkimus, joka sisälsi koko Turun ammatti-instituutin, olisi aihetta mahdollista tarkastella myös yksittäisen ryhmän, tutkinnon tai koulutuksen kohdalta. Kuten opinnäytetyön tulokset osoittivat, olivat teemat haastavia maahanmuuttajaopiskelijoille, joten kohdentamalla tutkimuksen vain heihin, voisi saada tietoa, miten maahanmuuttajaopiskelijat näkevät vaikuttamismahdollisuutensa ja olisiko tarvetta kehittää heille omaa mallia osallisuuteen ja vaikuttamiseen.

Myös jatkuvan haun ja ei perustutkinnon opiskelijoiden tietämyksessä ja mahdollisuuksissa oli merkitseviä eroja suhteessa perustutkinnon opiskelijoihin. Miten heidän tietämystänsä ja mahdollisuuksia osallisuudessa ja vaikuttamisessa voisi parantaa? Opinnäytetyön tulosten perusteella jatkuvan haun ja ei perustutkinnon ryhmät jäävät osien oppilaitoksen tarjoamien toimintojen ulkopuolelle. Turun ammatti-instituutissa on kehitetty ja mietitty esimerkiksi tutorointia näille ryhmille, ja tätä kehitystyötä on hyvä jatkaa. Vertaistoiminta, mentorointi tai tutorointi ovat toimintaa, jotka tukevat opiskelijoita ja luovat yhteisöllisyyden tunnetta. Esimerkiksi vertaistutoroinnin piiriin kuuluu monia käytännöllisiä ja hyödyllisiä asioita, kuten opiskeluympäristöön ja opiskelijapalveluihin tutustuminen, opiskelijaelämä ja sosiaalinen tuki, mutta myös opiskelukäytänteisiin ja opintoihin liittyviä asioita (Skaniakos ym. 2011, 17–18). Erilaisiin tutoroinnin ja vertaistuen malleihin kannattaa käyttää aikaa ja mahdollisia resursseja, sillä ne tukevat opinnoissa jaksamista ja lisäävät yhteisöllisyyttä.

Opinnäytetyön pohjalta voidaan sanoa, että tieto miten voi antaa palautetta, ei ollut selvää Turun ammatti-instituutin opiskelijoille. Palautekanavien epäselvyys kertoo kanavien ja mallien kehittämisen tarpeesta. Tulokset osoittivat, että kanavat eivät ole helppoja ja nopeita. Internet-sivujen ja somekanavien seuraaminen ei ole opiskelijoiden suosiossa, mutta toisaalta ne ovat kanavia, joista etsitään tietoa. Kevyiden ja yksilöllisten vaikuttamiskanavien kehittäminen tekisi toiminnasta myös tasavertaisempaa ja mahdollistaisi paremmin kaikkien kuulemisen.

Osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista tiedottaminen on tärkeää ja sitä tulee kehittää kohderyhmälle sopivaksi. Opiskelijaoppaan teemoista, kuten osallisuudesta ja vaikuttamisesta, voisi tehdä videoklippejä, jotka on helppo jakaa eteenpäin. Tasavertaisuuden näkökulmasta tekstien ja tiedotteiden miettiminen selko suomeksi tai myös muulla kuin suomen ja ruotsin kielellä on opiskelijoiden kehittämiseidien ottamista todesta. Opiskelijoiden kommenttien perusteella myös se, miten opiskelijoiden osallisuudesta ja vaikuttamiskanavista oppilaitoksessa viestitään, on merkitystä. Sana vaikuttaminen ei houkuttele kaikkia, vaan voi viitata esimerkiksi enemmän edustuksellisuuteen, äänestämiseen ja siihen, että sinun on pakko olla mukana jossain. Jos tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden tietoutta tai tarjota välineitä osallistua ja vaikuttaa kevyellä osallistumisella (ei edustuksellisuudella tai ryhmämuotoisella osallistumisella), voidaan viesti ymmärtää väärin, jos puhutaan vaikuttamisesta ja osallisuudesta. Myös osallisuutta ja vaikuttamista käsitteenä tulee tarkastella ja mitä niillä tarkoitetaan viestinnässä ja tiedottamisessa oppilaitoksen sisällä.

Turun ammatti-instituutin toimipisteiden erilaiset toimintakulttuurit ja -tavat tuovat omat haasteensa toimintojen kehittämiseksi. Opinnäytetyön perusteella oli havaittavissa merkitseviä eroja toimipisteiden välillä. Tutkimalla, mistä erot johtuvat ja kehittämällä toimintoja, tiedottamista sekä yhteisöllisiä tapahtumia yhdenmukaisiksi, toisi se jo nyt olemassa olevia hyviä ja toimivia osallisuuden ja vaikuttamisen kanavia yhdenvertaisemmiksi koko oppilaitokselle. Niin opiskelijoille kuin koko henkilöstölle.

Ammatillisen koulutus on käynyt läpi suuri muutoksia, mikä on vaatinut paljon kehittämistyötä ja vaatii sitä jatkossakin. VALMA-koulutus muuttuu 1.8.2022 TUVAK-koulutukseksi (Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus) kun se yhdistyy perusopetuksen lisäopetuksen ja lukioon valmistavan (LUVA) koulutuksen kanssa (Opetushallitus 2021). Nämä muutokset kertovat taas siitä kuinka ammatillinen koulutus kehittyy ja muuttuu koko ajan. Tässä muutoksessa on myös opiskelijoiden osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämistyön on pysyttävä perässä. Kehittämistyö vaatii kaikilta ja moniammatillisella yhteistyöllä tavoitteita saavutetaan.

LÄHTEET

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY.

Arnstein, S. 1969. A Ladder of Citizen Participation. *JAI/P* No 4, 216–224. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://lithgow-schmidt.dk/sherry-arnstein/ladder-of-citizen-participation.html#download> [viitattu 17.10.2021].

Ammatillisen koulutuksen reformi. s.a. Opetus- ja kulttuuriministeriö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://minedu.fi/amisreformi> [viitattu 23.3.2021].

Päätöslauselmat. 2018. *Euroopan unionin virallinen lehti. Tiedonantoja ja ilmoituksia* C 456, 1–22. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2018:456:FULL&from=EN> [viitattu 23.3.2021].

Gjerstad, E. 2015. Näin vaikutat. Vaikuttamisen psykologiaa arjessa ja työssä. Jyväskylä: Docendo.

Gretschel, A. 2002. Kunta nuorten osallisuusympäristönä. Nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikuntarakentamisprojektin laadunarvioinnin keinoin. Jyväskylän yliopisto. Liikunta- ja terveystieteidentiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/13503/9513912868.pdf> [viitattu 17.10.2021].

Halme, I. (toim.) 2018. AMIS 2018. Mitä kuuluu ammattiin opiskeleva? Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.amistutkimus.fi/wp-content/uploads/amis-2018-sisasisivut-aukeamittain-painoon_korjattu.pdf [viitattu 13.4.2021].

Harju, A. 2013. Aktiivinen kansalaisuus, osallisuus, voimaantuminen jne. – Miten ne liittyvät vaikuttamiseen? Opintokeskus kansalaisfoorumi. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://1584128.169.directo.fi/@Bin/afe735ef793a805cf154d7558dcf769b/1638007593/application/pdf/300707/Osallistumisen%20ja%20vaikuttamisen%20k%C3%A4sitteit%C3%A4.pdf> [viitattu 7.11.2021].

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. E-kirja. Helsinki: Edita. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 30.10.2021].

Hietanen-Peltola, M., Laitinen, K., Järvinen, J. & Fagerlund-Jalokinos, S. 2019. Toisella asteella toimien – opas oppilaitoksen opiskeluhuoltoryhmälle. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Ohjaus 10/2019. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138568/URN_ISBN_978-952-343-374-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 14.4.2021].

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 4.12.2021].

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Saatavissa: <https://kaakuri.finna.fi/> [viitattu 12.4.2021].

HOI! – Hyvinvointia, osallisuutta ja intoa ammatilliseen koulutukseen. 2020. Koulutustakuu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.koulutustakuu.fi/hankkeet/hoi-hyvinvointia-osallisuutta-ja-intoa-ammattilliseen-koulutukseen/> [viitattu 6.12.2020].

Horelli, L. 1994. Lasten näköinen elinympäristö. Kokemuksia yhdyskuntasuunnittelun, ympäristökasvatuksen ja ehkäisevän sosiaalipolitiikan välisestä yhteistyöstä Kiteen Rantalan ala-asteella. Helsinki: Ympäristöministeriö, Alueidenkäytön osasto, Tutkimusraportti 3.

Huttunen, T. 2013. Internetin rakenne ja säätely nuorten vaikuttamisen kohteena? Teoksessa Myllyniemi, S. (toim.) Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013, 125–126. Nuorisotutkimusseura, nro 71. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2014/02/Nuorisobarometri_2013_lowres1.pdf [viitattu 6.11.2021].

Iivonen, A. 2006. Miten vaikutan? Kansalaistoimijan vaikuttamisopas. Vantaa: Opintotoiminnan keskusliitto ry.

Isola, A.-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schnaider, T., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Työpaperi 33/2017. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1 [viitattu 6.12.2020].

Jauhola, L. & Kortelainen, J. 2018. Osallisena opinnoissa. Tutkimus oppijoiden osallisuuden vahvistamisesta ammatillisessa koulutuksessa. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2018:7. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osallisena-opinnoissa.pdf> [viitattu 14.4.2021].

Kiilakoski, T. 2012. Koulu nuorten näkemänä ja kokemana. Tilannekatsaus – marraskuu 2012. Opetushallitus. Muistiot 2012:6. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/144743_koulu_nuorten_nakemana_ja_kokemana_2.pdf [viitattu 15.4.2021].

Kiilakoski, T., Gretschel, A. & Nivala, E. 2012a. Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa Gretschel, A. & Kiilakoski, T. (toim.) Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 9–33.

Kiilakoski, T., Nivala, E., Ryyänen, A., Gretschel, A., Matthie, A.-L., Mäntylä, N., Gellin, M., Jokinen, K. & Lundblom, P. 2012b. Demokratian työkaluja. Teoksessa Gretschel, A. & Kiilakoski, T. (toim.) Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 249–270.

Laki ammatillisesta koulutuksesta. 531/2017.

Myllyniemi, S. 2013. Vaikuttava osa. Teoksessa Myllyniemi, S. (toim.) Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013, 125–126. Nuorisotutkimusseura, nro 71. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2014/02/Nuorisobarometri_2013_lowres1.pdf [viitattu 15.4.2021].

Nivala, E. & Rynnänen, S. 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Sosiaalipedagoginen Aikakauskirja 14. Suomen sosiaalipedagoginen seura ry, 9–41. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.academia.edu/11188409/Kohti_sosiaalipedagogista_osallisuuden_ideaalia [viitattu 30.3.2021].

Oikeus osallistua. 2021. Kuulutustakuu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.koulutustakuu.fi/hankkeet/oikeus-osallistua/> [viitattu 15.11.2021].

Oikeus osata. 2020. Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oikeus-osata> [viitattu 24.3.2021].

Opetushallitus. 2020. Yhteisöllisyys. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/yhteisollisyys> [viitattu 6.12.2020].

Opetushallitus. 2021. Mikä on tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-tutkintokoulutukseen-valmentava-koulutus-tuva> [viitattu 7.11.2021].

Opetus- ja kulttuuriministeriö. s.a. Mikä muuttuu ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen järjestäjälle. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://okm.fi/documents/1410845/4297550/OKM+AKR+mika+muuttuu+jarjestajalle.pdf/43824d21-bf2a-4a57-a872-b3bcd3f01b67/OKM+AKR+mika+muuttuu+jarjestajalle.pdf?t=1503918342000> [viitattu: 4.12.2021].

Opiskelijan opas. 2021. Turun ammatti-instituutti. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.turkuai.fi/sites/default/files/atoms/files/opiskelijanopas_2021-22_versio2.pdf [viitattu 27.11.2021].

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.

Sitra. 2020. Tutkimus: Suomalaiset haluavat vaikuttaa arkeensa ja yhteiskuntaan – kunhan se käy vaivatta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sitra.fi/uutiset/tuore-kysely-suomalaiset-haluavat-vaikuttaa-arkeensa-ja-yhteiskuntaan-kunhan-se-kay-vaivatta/> [viitattu 13.4.2021].

Skaniakos, T., Penttinen, L. & Lairio, M. 2011. Vertaistutorointi yliopistossa ja ammattikorkeakouluissa. Teoksessa Penttinen, L., Plihtari, E., Skaniakos, T. & Valkonen, L. (toim.) Vertaisuus voimavarana ohjauksessa 2011, 15-28. Ohjauksen ja työelämätaitojen kehittäminen korkea-asteella -hanke. PDF-dokumentti

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto. s.a. Osallistu ja vaikuta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.nuva.fi/osallistu-ja-vaikuta> [viitattu 7.11.2021].

Tenojoki, A.-M., Rantala, J. & Löfström, J. 2017. Koulussa vai koulun ulkopuolella? Nuorten kokemukset yhteiskunnallisen vaikuttamisen oppimisesta. Teoksessa Pekkarinen, E. & Myllyniemi, S. (toim.) *Opin polut ja pientareet. Nuorisobarometri 2017*, 133–148. Nuorisotutkimusseura, nro 129. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2018/03/Nuorisobarometri_2017_WEB.pdf [viitattu 14.4.2021].

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. 2020. Osallisuus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus> [viitattu 7.12.2020].

Turun ammatti-instituutti. s.a. TAIN koulutalot. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.turkuai.fi/turun-ammatti-instituutti/tain-koulutalot> [viitattu 6.4.2021].

Turun kaupunki. s.a. Turun ammatti-instituutti. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.turku.fi/turun-ammatti-instituutti> [viitattu 6.4.2021].

Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023. Tavoitteena nuoren merkityksellinen elämä ja osallisuus yhteiskunnassa. 2020. *Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:2*. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162007/OKM_2020_2_VA-NUPO_fi_u.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 24.3.2021].

Vehkalahti, K. 2019. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsingin yliopisto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305021/Kyselytutkimuksen-mittarit-ja-menetelmat-2019-Vehkalahti.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 31.3.2021].

Vehviläinen, J. 2015. Lämpäisyn tehostamisohjelman historiikki – muistikuvia ja hyviä käytäntöjä. Polkuja lämpäisyn tehostamiseen -hanke. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.lapaisy.fi/wp-content/uploads/2015/02/lapaisyhist_nettiin.pdf [viitattu 14.4.2021].

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98723/Tutki-ja-mittaa_2007.pdf [viitattu 31.3.2021].

Kysely TAI:n opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksista

 Pakolliset kentät merkitään asteriskilla (*) ja ne tulee täyttää lomakkeen viimeistelemiseksi.

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa Turun ammatti-instituutin opiskelijoiden tietoa vaikuttamismahdollisuuksista oppilaitoksessaan. Vaikuttamisella tarkoitetaan esimerkiksi muutosta tai asioiden pysymistä ennallaan, epäkohtien korjaamista sekä asioiden ja olosuhteiden parantamista.

Kysely on osa Nuorisokasvatuksen johtaminen ja kehittäminen YAMK-opinnäytetyötäni. Kyselyyn vastaaminen vie 5-10 min.

Kyselyn lopussa voit osallistua leffalippuarvontaa. Kiitos sinulle, kun käytät aikaasi kyselyyn! :)

Käsittelen vastaukset luottamuksellisesti.

Terveisin,

Hanne Silvennoinen
TAI:n opiskelijatoiminnan koordinaattori (opintovapaalla 4.1.-31.6.2021)
chasi003@edu.xamk.fi

1. Ikä *

- Alle 18
- 18-25
- Yli 25

2. Toimipiste *

- Aninkainen
- Juhannuskukkula
- Kuormakatu
- Lemminkäinen
- Ruiskadun kampus, liiketoiminta

Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n hallituksessa

En missään näistä

7. Tiedätkö mikä on ryhmäedustaja? *

Kyllä

En

8. Onko ryhmästäsi valittu ryhmäedustaja? *

Kyllä

Ei

En tiedä

9. Kun aloitit opintosi, kerrottiinko sinulle ryhmäedustajatoiminnasta? *

Kyllä

Ei

En muista

10. Oliko sinulla mahdollisuutta lähteä ryhmäedustajatoimintaan, jos olisit halunnut? *

Kyllä

Ei, miksi?

11. Tiedätkö, että TAI:ssa toimii tutoreita? *

Kyllä

En

12. Tiedätkö, että koulutalossasi toimii opiskelijakunnan hallitus? *

- Kyllä
 En

13. Tiedätkö, että TAI:ssa toimii opiskelijayhdistys TAIKA ry? *

- Kyllä
 En

14. Oliko sinulla mahdollisuutta lähteä mukaan edellisiin toimintoihin, jos olisit halunnut? (tutor, opiskelijakunnan- tai TAIKA:n hallitus) *

- Kyllä
 Ei, miksi?

15. Tiedätkö miten voit antaa palautetta, jos jokin asia mietityttää sinua? *

- Kyllä. Miten antaisit palautetta?
 En

16. Mitkä ovat sinulle sopivia tapoja etsiä tietoa vaikuttamismahdollisuuksista ja opiskelusta TAI:ssa? (valitse sinulle sopivat vaihtoedot) *

- Nettisivut
 Somekanavat
 Esitteet ja julisteet
 Ilmoitustaulu
 Kysyä joltain

Muu, mikä?

17. Miten opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksia voisi parantaa TAI:ssa?

300 merkkiä jäljellä

18. Jos haluat osallistua leffalippuarvontaan, jätä sähköpostiosoitteesi tähän. Sähköpostia käytetään ainoastaan arvonnassa.

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Ennen haastattelua kerrotaan:

- Mistä haastattelussa on kyse
- luottamuksellisuudesta
- haastattelun äänittämisestä

PERUSTIEDOT

- Mitä opiskelet?
- Monennen vuoden opiskelija olet?
- Oletko opiskellut aiemmin ammatillisessa koulutuksessa?

VAIKUTTAMINEN JA OSALLISUUS KOULUSSA

- Millaista on opiskella TAI:ssa?
- Mikä saa sinut viihtymään koulussa?
- Kysytäänkö koulussa opiskelijoiden mielipiteitä riittävästi?
  - Miten niitä kysytään?
- Onko asioihin vaikuttaminen ja kuulluksi tuleminen helppoa?
- Millaisia vaikuttamismahdollisuuksia TAI:ssa on?
- Kerrottiinko sinulle vaikuttamismahdollisuuksista ja -kanavista, kun koulu alkoi?

VAIKUTTAMISTOIMINNOT JA -KANAVAT

RYHMÄNEDUSTAJATOIMINTA

- Tulevatko kaikki kuulluksi, kun ryhmäedustaja valitaan?
- Millainen on sinun näkemyksesi, onko ryhmäedustajatoimintaan yleisesti kiinnostusta?
- Miten ryhmäedustaja toimintaa voisi kehittää?

TUTOR-, OPISKELIJAKUNTA- JA OPISKELIJAYHDISTYSTOIMINTA

- Miten näkyvää ja tunnettua tutor-, opiskelijakunta- ja Opiskelijayhdistys TAIKA ry:n toiminta on?
- Onko sinulla mahdollisuutta osallistua toimintoihin, jos haluat?
- Miten tutor-, opiskelijakunta- ja opiskelijayhdistystoimintaa voisi kehittää?

PALAUTTEEN ANTAMINEN

- Miten sinä annat palautetta koulussa, jos jokin asia mietityttää sinua?
- Millaisia palautekanavia TAI:ssa on?
- Millainen rooli ryhmäedustajalla, tutorilla, opiskelijakunnan- tai TAIKA ry:n hallituksella on palautteen viejänä?
- Miten palautteen antamista voisi kehittää?

TASAVERTAISUUS OSALLISUUDESSA JA VAIKUTTAMISESSA

- Ovatko kaikki TAI:n opiskelijat tasavertaisessa asemassa, kun puhutaan vaikuttamismahdollisuuksista ja kuulluksi tulemisesta?
- Millaisia eroja on?
- Mitkä vaikuttavat näihin eroihin?
- Miten esimerkiksi aikuisopiskelijoita, maahanmuuttajia, lyhyiden koulutusten ja kesken vuoden aloittaneita opiskelijoita voisi huomioida paremmin?

VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUKSIEN KEHITTÄMINEN

- Miten opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksia voisi parantaa?
- Miten yksilön/ryhmän vaikuttamismahdollisuuksia voisi huomioida paremmin?
- Miten opiskelijoiden omaa kiinnostusta vaikuttamismahdollisuuksiin voisi parantaa?
- Miten TAI:n nettisivuja, somea, esitteitä, ilmoitustauluja, infoja jne. tulisi kehittää?
- Miten korona on vaikuttanut vaikuttamismahdollisuuksiin? Mitä tästä voidaan oppia?